

Životopisný náčrtek.

Svatý Antonín Paduanský

Všem ctitelům
svatého „Divotvůrce Paduanského“

sepsal a věnuje

P. Bonaventura J. Wilhelm,
kněz řádu sv. Františka.

V Brně 1900.

Tiskem a nákladem knihtiskárny benediktinů rajhradských
v Brně.

Sv. Antonín Paduanský.

Životopisný náčrtek.

Svatý Antonín Paduanský.

Všem ctitelům
svatého

„Divotvůrce Paduanského“

sepsal a věnuje

R. Bonaventura J. Wilhelm,

kněz řádu sv. Františka.

V Brně, 1900.

Tiskem a nákladem knihtiskárny benediktinů rajhradských v Brně.

S povolením představených.

Předmluva.

Jednou z těch četných a tak milým světlem zářících hvězd na blankytném nebi serafinského řádu skví se, vedle oné hlavní hvězdy, kterou je sám jeho svatý zakladatel, sv. František, jedna velmi jasně zářící hvězda, kterou jest nám všem milý — svatý Antonín z Lissabonu, přijímám Paduanský. O tomto světe se vyjádřil nynější slavně panující svatý Otec, Leo XIII., že není toliko světce celého serafinské rodiny, nýbrž že jest světce celého katolického světa vůbec. A zajisté tato slova náměstka Krista Ježíše jsou zcela odůvodněna!

Poohlédněme se kolem sebe a spatříme, jak nejen v naší milé vlasti, nýbrž i v jiných zemích, v celé Evropě, ano i v těch zámořských krajinách jest jméno „Antonín“ nejen známo, nýbrž i ctěno, vzýváno a velebeno. Věřící lid utíká se k němu, jako k velikému a mocnému almužníku nebeského Krále, ve všech svých duchovních i časných potřebách a ne nadarmo. Již onen název, který dala církve svatá tomuto miláčku Božímu, svatému Antonínovi z Paduy, — divotvůrce — již tento název naznačuje, že lid tohoto muže nadarmo nevzývá. A tak tomu také jest již

po tolik století. Svatý Antonín činil a činí mnohé zázraky ku prospěchu svých milých ano mnohdy i svých nepřátel. Bůh sám jej okrášlil svatozáří těchto přecetných zázraků a milostí, dáváje tím na jevo, jak jest mu milým, a zároveň nás tím povzbuzuje, bychom se jen s důvěrou k němu utíkali ve všech svých potřebách.

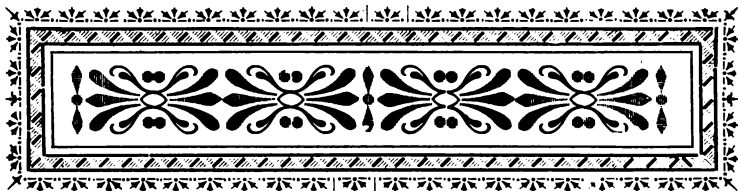
O tomto svatém „Divotvůrci“ bylo již tolik napsáno, než bohužel naše mateřština doposavad, pokud mi známo, jest tak chudou v tomto ohledu. Nevím dosud o žádném poněkud obsírnějším životopisu tohoto světce, a přece život tento tak milý, tak poučný. Proto také jsem se odhodlal, tuto mezeru alespoň poněkud vyplniti — ovšem bylo by záhodno, by se této práce byl podjal někdo jiný schopnější a povolanejší nežli jsem já. Sestavil jsem kratinký, ale pokud mé schopnosti stačí, dosti důkladný životopis tohoto světce,¹⁾ ježž nyní všem ctitelům svatého „Divo-

¹⁾ Jako pramenů a pomůcek při tomto dílku, vyjma mnoho jiných, jsem použil hlavně následujících děl: *Chronica XXIV generalium*, str. 121.—158.; P. Henricus Sedulius »*Historiaseraphica*« str. 185.—208.; Fioretti di S. Francesco str. 135. 139. Wadding: »*Annales Minorum*« tom. I.; Pamfilo: »*Geschichte des heiligen Franciscus und der Franciskaner*« I. Band pag. 123—134, 364—378; Heim: »*Der heilige Antonius von Padua*« (Kempten 1895); P. Philibert Seeböck: »*Der heil. Antonius von Padua*« (Mainz 1878); *Acta S. S. ad diem 13. Junii*; Lemp: Pojednání o sv. Antonínu uveřejněná v »*Zeitschrift für Kirchengeschichte*« tom XI. pagg. 177—211, 503—538; tom. XII. pagg. 414 až 451; tom. XIII. pagg. 1—46; »*La Voce di Sant' Antonio*« (Quaracchi) ročník 1—5 a j. v.

tvůrce“ věnuji. Víím, že tento důkaz mé úcty k tomuto milému a svatému spolubratru jest tak nedokonalý, ano že snad v něm povolané oko odkryje mnohé vady, než prosím za shovívavost jak svatého, jehož život jsem odvážil krátce vyličití, tak i všechny milé čtenáře.

Dáno dne 7. května leta Páně 1899.

Spisovatel.

Kapitola první.

Mládí Ferdinanda de Bulloens.

Lissabonu, jednom z nejkrásnějších měst celého světa a hlavním městě království Portugalského, žili ku konci dvanáctého století zbožní manželé Martin de Bulloens¹⁾ a Maria Terezia de Tavera. Hlava této rodiny Martin pocházel ze staré vlámské šlechtické rodiny, o níž někteří praví, že byla poboční větví slavné rodiny, ze které pocházel první onen známý král jerusalemský Bohumír z Bouillonu. Choť jeho Maria Teresia (též Therasia nebo Tharasa zvaná) pocházela též ze staré šlechtické rodiny Asturské.²⁾ Tyto dva velice .bohabojné manžely obdařil

¹⁾ Jiní dí, že slul Bulhon, což by byla portugalská forma jména Bouillon; též se vyskytují názory Bulhen, Bulhan, Bullion, Buglioni a Bouillon.

²⁾ Znak rodiny, z níž pocházel náš světec, byl červený rovnoramenný kříž v bílém poli, na koncích kříže bylo vždy po třech žaludech.

Bůh právě o svátku Nanebevzetí bl. Panny Marie dne 15. srpna r. 1195.³⁾ sličným pacholíčkem, jemuž na křtu svatém bylo dáno jméno Fernandez, což značí tolik jako Ferdinand.

Jméno Ferdinand značí v arabském jazyku „radost víry“, v gotském pak tolik jako „ruka tvá a moc tvá jest dalekosáhlá a důležitá.“ Obojí tento smysl křestního jména našeho světce Antonína našel později v jeho životě svého vyjádření: jeho dokonalý život ve světle svaté víry a jeho divů a zázraků plné působení ukázaly, že ne nadarmo mu bylo od Boha dáno na křtu svatém toto jméno Ferdinand.

Zbožná máti tohoto sličného dítěte věděla dobře, že tento poklad jí od Boha byl jen svěřen v opatrování, že jí byl jen jaksi zapůjčen na nějakou dobu, po jejíž uplynutí jej zase s bohatými úroky musí vrátiti. Ona vroucně děkovala Bohu za tento jí svěřený klenot a udělenou jí důstojnost mateřskou, slibujíc svatosvatě, že se vynasnaží, též co nejvěrněji na tomto svém dítěti vyplniti všechny povinnosti, jež jí nyní nastávají jako matce a vychovatelce. Obětujíc malého Ferdinanda Bohu, učinila pevné předsevzetí, že jej s pomocí Boží vychová tak, aby byl jednou řádným, zbožným a uvědomělým katolickým křesťanem. Za tím účelem hned záhy jej počala vychovávat v pravé bázni Boží, zasévajíc již takřka s mlékem mateřským zrnka

³⁾ Toto datum narození sv. Antonína zdá se býti nejjistějším, třeba by jiní uváděli na příklad r. 1196 nebo 1194.

pravé lásky k Bohu a bližnímu do útlého jeho srdce. Než poněvadž věděla, že každá matka, chce-li svěřené jí od Boha dítě náležitě vychovati, sama je musí předcházeti ve všem dobrým příkladem, proto se vynamážovala všemožně býti svému synáčkovi matkou nejen dobrou a pečlivou, nýbrž co hlavního, matkou zbožnou, bohabojnou, matkou horlivě sloužící Pánu Bohu a konající všechny svěřené povinnosti. Majíc se však ještě za příliš slabou k vykonání tak obtížného díla, k rádnému, bohumilému vychování svého syna — často se utíkala k Bohu o radu a pomoc, odporoučejíc mu co nejvřeleji v ochranu svěřené dítě.

Bohabojná tato žena nalézala ve svém též neméně zbožném manželovi věrného pomocníka a rádce, vychovávajíc malého Fernandeza; a tudíž za působení milosti Boží, jež v míře nejhojnější na tuto zbožnou rodinu splývala, nemohlo ani býti jinak, než že Ferdinand prospívaje věkem, prospíval též pravou moudrostí a bázni Boží.

Toto chování ovšem bylo dobrým rodičům nejlepší odměnou za všechny práce a starosti. Oni častokráte pozorující jak jejich Ferdinand tak zbožně konává své modlitby, tak rád chodí do chrámu Páně a tam prodlévá, jak ke každému hlavně k nim se tak uctivě a vlídně chová, tu často s okem zaroseným za to vše děkovali Tomu, jenž jest původcem a dárce všeho dobra. Hlavně zbožná máti měla z něho radost, že dle jejího příkladu jest tak nadšeným ctitelem Matky Boží Marie Panny, které ona sama

nejednou nevinného svého syna obětovala. Vždyť věděla dobře, že dítě, jež ctí tuto nebeskou Matku a snaží se jí vždy libiti, nikdy tak snadno neupadne na scestí.

Jak nám staří spisovatelé sdělují, složil zbožný Ferdinand již v nejútlejším věku svém z lásky k této nebeské Matce do jejích rukou slib svatého panictví, jež věrně zachovával po celou dobu života svého. Kronikář Wadding o něm dí ku chvále jeho rodičů, „že skoro od kolébky vychován v kázni a bázni, horlivě následoval šlepestí svých světců.“ Tak znenáhla plynula léta našeho Ferdinanda, jenž každému kdo naň patřil, se zdál býti andělem v těle lidském. Mnozí rodičové vidouce jeho spopřádanost, kladli jej za vzor svým méně zdárným synům, ovšem zapominajíce při tom následovati též příkladu a vzoru ve vychování jeho bohabojných rodičů. Neboť jest nepopíratelnou pravdou, že jaký strom, takové bývá i obyčejně ovoce; jsou-li rodičové spopřádaní a bohabojní, tu jen v řídkých případech se děti nezvedou, obyčejně jsou též spopřádané a zbožné.

Když bylo Ferdinandovi deset let, tu počali jeho pečliví rodiče pomýšleti na to, aby mu též zaopatřili dostatečného vzdělání, tak jak jeho stav vyžadoval. Než obávajíce se, aby snad syn jejich bez bedlivého dozoru zkázy nevzal, svěřili jej na vychování kanovníkům, kteří u katedrálního chrámu Lissabonského pro učelivé jinochy zřídili zvláštní školu. Mezi těmi kanovníky nalézal se i jeho strýc „magister Ferdinand“ zvaný, jenž byl též

našemu Ferdinandovi na křtu svatém kmotrem. Ten nyní se zvláště ujal svého kmotřence, pečuje o to, by nejen ve vědách, ale i ve ctnostech prospíval.

Obdařen jsa od Boha neobyčejně šťastnou pamětí a bystrými vlohami, činil Ferdinand v této výborné škole tak znamenité pokroky, že během pěti let, jež na tomto učilišti strávil, položil pomocí svých učitelů, hlavně strýce Ferdinanda, pevný základ k pozdější své učenosti a svatosti.

On tu byl vzorem a miláčkem všech; Boží moudrost zaujala sídlo v jeho duši a vůně jeho panictví a cudnosti způsobila, že byl všude rád vítán a že každý s pokorným a nevinným jinochem rád hovořil. V témž čase také vykonal první zázrak, jímž jaksi položil základ k celé té nesmírné řadě jiných zázraků, jimiž protkán celý jeho život. Zlý duch totiž vida, jak jinoch den ode dne činí větší pokroky v dokonalosti, znepokojoval ho častěji, aby jej od cesty ctnosti odvrátil. Jednoho dne zjevil se mu v podobě hrozného psa; než zbožný jinoch udělal na mramorovém stupni schodů vedoucích do choru v kostele, kde toto hrozné vidění měl, znamení svatého kříže, načež zlý duch ihned zmizel. Zázračné při tom bylo, že mramorová deska, tak jako by byla z vosku, podržela toto znamení svatého kříže, a jest až podnes předmětem všeobecné úcty všech poutníků a ctitelů velikého svatého Antonína.

Jak krásný a následování hodný příklad bedlivosti a ostražitosti podal tuto náš jinoch všem mladistvým duším.

Mládí jest jako vosk; snadno vše se v ně vtlačí — dobré i zlé — dle okolností, ve kterých tyto nevinné duše se nalézají. Jak se musí míti každý jinoch, každá panna na pozoru, aby žádný zlý dech hříchů neožehnul lilii jejich nevinnosti. Prostředkem k tomu jest jim hlavně modlitba a pak varování se zlých příležitostí a hlavně zlých společností, v nichž by snadno jejich duše mohly zkázu vzíti.

V patnáctém roce věku svého, právě v té době, kdy lilie svaté čistoty u jinochů v nejkrásnějším květu se nalézají, kdy však také jest nejvíce jedovatému dechu zkaženého světa vystavena, počal jinoch náš přemýšleti o budoucím svém povolání. Rodiče jeho ponechávali mu v tom ohledu svobodnou volbu, vědouce dobře, že nebude špatně voliti. Vždyť pozorovali již dávno, že duše jejich syna se nedovede uspokojiti věcmi tohoto světa, nýbrž že touží po něčem vyšším, po něčem věčném a nepomíjitelném. Proto také jich pranic nepřekvapila volba Ferdinandova, když jednoho dne před ně předstoupil a pokorným hlasem jim zvěstoval, že se odhodlal vstoupiti do kláštera, prose je za požehnání k tomuto kroku.

Poněvadž toto projevené přání bohumilého jinocha bylo i přáním obou jeho rodičů, proto se slzami v očích požehnali jeho rekovnému kroku, prosíce Boha, by jejich miláčkovi na zvolené životní dráze popřával svého požehnání. Sami jej dovedli k převorovi kláštera řeholních kanovníků svatého Augustina u sv. Vincence¹⁾ nedaleko

¹⁾ Tyto řeholní kanovníky, žijící pod řeholí sv. Augustina zavedl do Lissabonu ctihodný Theotonius z kláštera sv. kříže v Koimbre.

Lissabonu, jenž slul Gonzales Mendez, prosíce, by přijal jejich syna mezi své bratry. Tento znaje již dávno zbožného mládence s nevšední radostí tomuto přání vyhověl. —

Oděn řeholním rouchem byl nyní náš Ferdinand zcela šťasten, on navždy dal světu „s Bohem!“, netouže již nikdy se do něho vrátiti. Než zcela jinak smýšlel o tomto jeho kroku svět. Celé bohaté a urozené příbuzenstvo jeho nikterak nesouhlasilo s krokem tímto a proto, poněvadž klášter nebyl od Lissabonu tak daleko vzdálen, často jej navštěvovali. Za takovýchto návštěv skvělými barvami líčili Ferdinandovi, jaké vyhlídky by mu kynuly ve světě, snažíce se ho tím zviklati v jeho předsevzetí. „Věru, byla by škoda,“ říkali k němu, „aby tak sličný, bohatý, urozený a nadaný jinoch se uzavíral v klášterní samotě.“

Než zcela jinakého smýšlení, nežli oni, byl náš Ferdinand. On neustupoval od svého úmyslu ani na krok, bojuje šťastně proti všem těmto nástrahám. Obávaje se však přece, aby snad ve své horlivosti neochladnul, rázem učinil přítrž těmto nemilým návštěvám. Poprosil svého představeného, by jej přeložil do jiného hodně vzdáleného kláštera. Jen nerad svolil stařícký Gonzales v tuto žádost, neboť mu bylo líto, že ztratí jednoho ze svých nejlepších bratrů. Uznávaje však závažnost jeho důvodů, podrobil se

Klášter Sant' Vincenzo založil král Alfons I., když r. 1145. dobyl Lissabonu na Maurích.

vůli Boží a poslal jej do jiného vzdáleného řádového klášteera sv. kříže do Koimbry.¹⁾

V tomto novém svém útulku, vzdálen všeho lomu svetského, rozkvétal Ferdinand jako čarokrásná, libě páchnoucí lilie, před Hospodinem. Ač i tu nadále horlivě pracoval na svém zdokonalení a stále rychlejší pokroky činil ve svatosti a bohabojnosti života, přece neopomenul let, jež v tom klášteře prožil, rádně použiti k svému dalšímu vědeckému vzdělání. Hlavně zabýval se tu písmem svatým a studiem svatých Otců, podporován jsa v tom horlivými učiteli, jimiž hlavně byli Juan a Raymondo, za jejichž vedení činil, jak se ani jinak očekávati nedalo, znamenité pokroky. On právem mohl mluviti s mudrcem: „Žádal jsem a dán jest mi smysl a vzýval jsem Boha a vešel ve mne duch moudrosti . . miloval jsem ji . . spolu pak s ní přišlo mi vše dobré.“²⁾

Vedle svých studií a modliteb zabýval se Ferdinand též ošetřováním nemocných spolubratří, čině tak z lásky a ochoty. Věru žádný z bratří nebyl v této bohumilé práci horlivějším nad něho. Upravovati nemocným lůžka, připravovati jim léky, podávati jídlo a těšiti rozmrzelé a netrpělivé: vše to konal se zvláštní zálibou a nevšední obětavostí, kterou sám Bůh odměnil následujícím zázrakem.

Ferdinand ošetřoval totiž jednoho z bratří, jenž si velice zuřivě počíнал, takže se ho každý bál. Antonín

¹⁾ V klášteře San Vincenzo prodlěl od roku 1210.—1212.

²⁾ Kniha Moudrosti 7, 7 násled.

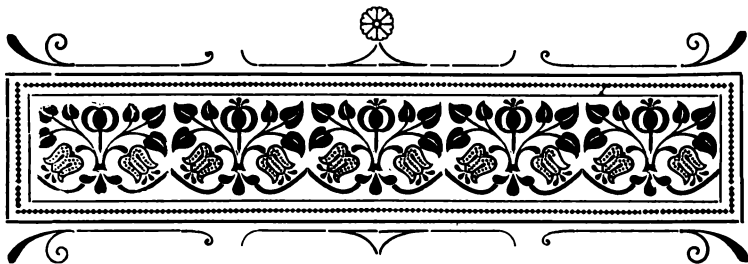
osvícen od Boha, že příčinou toho jest zlý duch, v dětinné své důvěře v pomoc Nejvyššího rozprostřel své vrchní řeholní roucho na lůžko nemocného a v téže chvíli se také nemocný utišil a od té chvíle byl vždy pokojným.

Nejlepším důkazem naší lásky k bližnímu jest zajisté především láska k ubohým nemocným. O kéž by každý z nás v tom následoval pokorného Ferdinanda. Pamatujme na vznešený příklad našeho Spasitele a snažme se v jeho přesvatých šlepečích kráčet. Snažme se ulevovati nemocným buď pomocí hmotnou, útechou, radou a podobně, a můžeme býti ujištěni, že Bůh jednou žádný krok z lásky k němu pro bližního vykonaný nenechá bez odměny.

Za neustálého pokroku v dobrém utíkala léta našemu řeholníkovi jako voda, takže se počala blížit doba, kdy měl býti vysvěcen na kněze, neboť již jeho 25 rok věku se počal chýliti ku konci;¹⁾ mezitím však nastal okamžik, který byl pro našeho jinocha rozhodujícím pro celý jeho budoucí život.

¹⁾ V klášteře sv. kříže strávil vůbec Ferdinand 8 let a 5—6 měsíců a ne, jak někteří dí, jen 8 let.

Kapitola druhá.

Bratr Antonín.

Va doby, o níž právě jest řeč, dlel královský dvůr portugalský v Koimbře. Jak král Alfons II. tak i jeho zbožná manželka královna Kastilská Uracca byli velice nakloněni té nové haluzi na úrodném stromu církve svaté — nově založenému řádu sv. Patriarchy Františka, o němž slavná pověst se roznášela na všechny strany. Zbožná královna vystavěla pokorným synům „chudého z Assisi“ nedaleko Koimbry malý klášter, kde tito v chudobě a sebezapírání Bohu sloužili. Svätý bratr Zachariaš, učeník sv. Františka, stál v čele tohoto kláštera. Tito bratři, živíce se od almužen, chodívali občas do města, chodíce dům od domu žebrotou; nejčastěji ovšem zaklepali na fortnu bohatého kláštera sv. kříže, kdež je vždy rádi viděli a bohatě obdarovali. Ferdinand, jenž mezitím

byl posvěcen na kněze, častokráte se s nimi stýkal a velmi rád s nimi hovořil, obdivuje v duchu jejich prostotu a skromnost, pokoru a jejich dokonalý život dle sv. evangelia, závidě jim jaksi tohoto vyznamenání, že mohou jako učeníci Ježíše Krista kráčet ve šlepečích svatých apoštolů.

Tu stalo se, že jeden z těchto hřlivých synů svatého Františka, jenž byl proslulý svou zbožností a svatostí, zemřel. Náš P. Ferdinand brzo na to, když sloužil mši svatou, byl od Boha obdařen velmi krásným viděním. Spatřil totiž, jak duše tohoto zesnulého svatého bratra v podobě ptáka v nejrychlejším letu vyšedši z těla, proletěla očistcem a vznášela se k nebi.¹⁾ Toto vidění zanechalo v duši našeho kněze Ferdinanda mocný dojem, takže čím dále tím více se cítil puzen k pokorným bratřím sv. Františka a jejich přísnému jakcímú životu.

Než nejen láska k pokání, ale více ještě láska a touha po koruně mučnické přivedla našeho svatého řeholníka konečně do řádu serafského, jak řeholní kanovníci v Portugalsku v pátém čtení svého brevíře při svátku

¹⁾ Srovnej Chronica XXIV. generalium in Analectis tom. III. pag. 11. Na tomto místě čteme, výslovně slova »dum missam celebraret« a ne jak Dr. Heim (l. c. pag. 68) uvádí, že tam stojí jen, že Ferdinand měl to vidění, když »stál nebo přísluhoval při oltáři.« Toto místo tedy jest nejpádňjším důkazem, že sv. Antonín dříve než přestoupil do řádu sv. Františka byl knězem a ne že se jím stal teprv až po svém přestoupení, kterýžto náhled tak usilovně hájí Dr. Heim l. c. pag. 67—69. Totéž zevrubně uvádí historie o umučení pěti mučovníků Marokkanských. Srovnej Analecta franciscana tom. III. appendix I. pag. 580. —

sv. Antonína naznačili¹⁾. Touha po koruně mučnické vznikla v něm za doby, kdy se konalo přenesení ostatků pěti prvomučnicků řádu sv. Františka: Berarda, Petra Ottona, Adjuta a Accursia, kteří z lásky k Ukřižovanému v Marokku obětovali život svůj.

Zbožní královští manželé Portugalští uslyševše, že infant Don Pedro přiváží s sebou do Koimbry svaté ostatky těchto reků svaté víry, spěchali jim s velikou slávou vstříc. S uctivostí je dali vnést do kostela řeholních kanovníků, chrámu sv. kříže, kde s velikou slávou byly k veřejnému uctění vystaveny. Lid hrnul se k těmto svatým ostatkům se všech stran a brzy také se rozhlásilo, že na přímluvu těchto svatých reků sv. Františka se stalo mnoho zázraků.

Také náš P. Ferdinand s velikým nadšením a uctivostí uvítal svatá, zohavená těla sv. mučnicků. Vždyť on před nedávnem byl svědkem, jak plni zmužilosti táhli do Marokka a nyní klečel před jejich sv. ostatky. V duchu viděl, jak nad nimi září diamanty, rubíny a safíry ozdobená koruna mučnická. V srdci jeho počala se také probouzeti touha, kéž by i jemu bylo dopřáno následovati příkladu těchto svatých reků. Vždyť i on také vroucně miloval Pána Boha, že by nebyl ani na chvíli váhal život za něho položit.

Od té chvíle častokrátě vzdychal sám u sebe: „O Bože, kéž by i mně bylo dopřáno za Tebe skloniti

¹⁾ Antonius martyrii desiderio impulsus ad franciscanum ordinem jam bene doctus et sacerdos factus transivit.

šji pod ruku katovu. Kéz bych se mohl státi účastným koruny mučenické těchto synů sv. Františka.“ Jak di o něm jeden jeho životopisec: „Podobně jako statný slon, když spatří krev, zuřivě vrhá se v bitvu, tak také i on spatřiv ostatky sv. mučovníků, zaplál vroucí touhou po palmě mučenické.“ Dnem i nocí obíral se v duchu svém myšlenkou, jak by nejsnáze mohl tuto svou touhu naplniti. Neustále mu tanulo na mysli, že by bylo nejlépe, by přestoupil do řádu sv. Františka, tam že pak nejsnáze se mu dostane dovolení jíti na missie mezi nevěřící národy a mezi nimi že pak se mu naskytne příležitost život za Krista obětovati. Při vzpomínce na to srdce jeho jásalo; než jak měl tento záměr svůj provésti? Propustí-li jej jeho řádoví představení a přijmou-li jej chudí bratři svatého Františka mezi sebe?

Těmito pochybnostmi zmítán konečně si umínil promluvit s bratřími, jakmile jen zase z klášteríka svého z Olivarez přijdou do jejich kláštera prositi o almužnu. Příležitost k tomu se mu naskytla dosti záhy. Spatřil jednoho dne dva bratry sv. Františka na chodbě klášterní. Ihned je tedy pozval do své celly a tu jim předložil svůj úmysl, že by rád vstoupil do jejich řádu, tázaje se, zdali by jej jejich představený přijal. Tito jej ujistili, že bude jistě přijat, a také se mu nabídli, že celou záležitost svému představenému sdělí. O to je též co nejsnažněji žádal, vymíniv si jen, že „s tou podmínkou vstoupí do jejich řádu, když mu bude zaručeno, že hned bude poslán

mezi nevěřící, kde si přeje život svůj za Krista položit.“ Plni radosti zvěstovali oba synové svatého Františka rekovný úmysl zbožného P. Ferdinanda svému představenému, prosíce jej, by ho přijal do řádu. Ten znaje již z dřívější doby obětavost, zbožnost a horlivost jeho, ihned prohlásil, jestli si P. Ferdinand žádá přijetí, že s radostí jeho přání vyplní, jenom mu dal vzkázati, by se snažil řádným a zákonitým způsobem k tomuto svému kroku dosíci dovolení svého řeholního představeného.

Tím viděl Ferdinand, že první část jeho plánu jest vyplněna, zbývala mu k vyplnění jen ještě druhá, totiž vymoci si na svém představeném dovolení k přestupu. To ovšem nebylo tak snadno. Převor kláštera slyše o úmyslu jeho, zpočátku nechtěl o uskutečnění jeho ani slyšeti; než znenáhla když přemýšlel o tom, že zajisté sám Bůh volá Ferdinanda a povzbuzuje jej k tomuto kroku, nechtěje se stavěti vůli Boží na odpor, ač nerad vymohl přece Ferdinandovi žádané dovolení.

S radostí rozloučil se tedy Ferdinand několikátý den na to se všemi svými bratry, děkuje jim za všechnu jejich dosavadní lásku a náklonnost. Tito ovšem jen s velikou bolestí se s ním loučili, ano jeden z nich nemoha se zdržeti, zvolal za ním: „No tak si jen tedy jdi, možná že se staneš svatým.“ „Ano, bratře,“ pravil k němu Ferdinand, obrátiv se, „až jednou uslyšíš, že jsem svatým, pak zajisté že budeš za to chváliti Boha.“ Zajisté, že onen bratr v tu chvíli nepomyslel na to, že slova jeho

jen žertem pronesená dojdou jednou slavného splnění. — Takovýmto způsobem stal se P. Ferdinand Bulloens členem pokorného řádu sv. Františka¹⁾. Jeho první cesta po obleknutí chudičského a drsného roucha sv. Františka byla do skromné kapličky kláštera Olivarez, jež byla zasvěcena Patriarchovi poustevníků sv. Antonínovi. Před oltářem tohoto světce padl nyní na kolena, prose Boha, by požehnal kroku, jež z lásky k němu vykonal. Chtěje pak se zcela od světa a celého dosavadního života odloučiti, zaměnil též své dosavadní jméno Ferdinand v jiné a sice od té chvíle s povolením představených se nazýval prostě „bratrem Antonínem“; z úcty k sv. poustevníku Antonínovi přijal toto jméno.

Věru ani jeho řeholní spolubratři v té chvíli nepomyslili, že Bůh zamýšlí v něm jednou vykonati tytéž divy a zázraky, jež kdysi v Thebské poušti vykonal sv. Antonínem; nikdo z nich v tu chvíli netušil, že bratr Antonín se skutečně jednou stane tím, co jeho jméno znamenalo, totiž „mocným a úctyhodným“. Bůh přijal tuto oběť svého miláčka, přijal i jeho dobrou vůli za něho život svůj obětovati a za to jej obdařil tou měrou svými

¹⁾ Jak dí autor citované kroniky 24 řeholních generalů (L. c. pag. 22.), vstoupil náš světec do řádu sv. Františka v pět a dvaceti letech a deset let strávil v řádu tom. Dlužno poznamenati však, že tvrzení tomu dlužno rozuměti tak, že Antonínovi, když vstoupil do řádu, bylo nejen úplných 25 let, nýbrž ještě nějaký měsíc přes a že také více než 10 let v řádu pobyl. To patrně z toho, že sv. Antonín byl starý skoro 36 let, totiž 35 úplných a pak ještě 10 měsíců.

milostmi, že my hříšní lidé nemůžeme nad tím leč žasnouti a Boha chváliti.

Brzy po svém vstoupení do řádu složil náš Antonín, tak totiž budeme od této chvíle jmenovati P. Ferdinanda Bulloensa, s dovolením svých představených řeholní sliby¹⁾. Několikátý pak den na to obdržel od představených rozkaz, aby se dle svého přání vydal tam, kam ho jeho touha táhla, totiž mezi nevěřící.

Antonín doprovázen jedním bratrem laikem, přijmím Filipem, rodilým ze Španělska, obrátil se do Afriky, kdež doufal, že se mu nejdříve naskytne příležitost dobýti si palmy mučnické, po níž toužil jako jelen po pramenu vody.

Oba horliví missionáři ubírali se přímo do přístavního města zvaného Porto, ležícího při vtoku řeky Duero do Atlantického oceanu. Tu vyprosivše si u kapitána jedné kupecké lodi místa na lodi, dostali se asi během dvou týdnů na místo svého působení do Marokka. Než prozřetelnost Boží, jež bedlivě sledovala každý krok svého služebníka Antonína, učinila v životě Antonínově nový obrat; Afrika neměla býti ani místem jeho apoštolských prací ani mučnické smrti. Neboť jedva že Antonín dorazil se svým soudruhem na břehy africké, již tu byl zachvácen prudkou a dlouhotrvající horečkou, jež jej

¹⁾ Že se to jistě stalo ještě r. 1220., patrně z toho, že Antonín nedělal ještě úplný rok noviciatu, což bylo přikázáno teprve bullou papeže Honoria III. dne 22. září 1220. Srovnej Wadding: »Annales Minorum« a. 1220. num. 57.

učinila neschopným k apoštolské činnosti vůbec. Zhoubné podnebí uvrhlo jej na několik neděl na lůžko, na němž zápasil takřka mezi životem a smrtí. Jak se zdá, nějaký křesťanský kupec v některé pobřežní osadě ujal se ho po celý čas jeho nemoci, v níž mu také jeho bratr byl neunavným ošetřovatelem.

Na svém lůžku se nalézaje, poznal Antonín, jako kdysi sv. František ve Španělsku, že touto nemocí mu dává Bůh na srozuměnou, že má s ním zcela jiné úmysly, a proto pln odevzdanosti do nejsvětější vůle Boží, očekával ten den až bude moci zase zdráv povstati. Mezi tím představení jeho dověděvše se o jeho nemoci udělili mu rozkaz, aby se opět domů navrátil. Antonín se podrobil tomuto rozkazu poznáv v něm vůli Boží a hned také, jakmile stav jeho trochu se zlepšil, vstoupil s bratrem Filipem na loď a plavil se zpět do Portugalska.

Než tu znovu postavil se Bůh svému služebníku v cestu, jako kdysi anděl patriarchu Jakubovi u Fanuel; loď, na níž se spolu se soudruhem nalézal a jež je měla do vlasti přepraviti, protivnými větry zahánána byla k břehům Sicilským, kde všichni cestující byli nuceni vystoupiti na pevninu a očekávati tu jinou příznivější dobu k odplutí.

Kdo by tu v příhodách našeho světce neobdivoval podivuhodné cesty prozřetelnosti Boží? Blaze bylo pro Antonína, že se ve všem podroboval nejsvětější vůli Boží, jsa v jejích rukou povolným nástrojem. Vždyť od jeho mládí mu nic tak neleželo na srdci, jako věrně plniti tuto vůli.

Ačkoliv mu zármutek působilo, že nemohl za Krista život svůj obětovati, přece se podrobil, domnívaje se ve své pokoře, že jest vůbec takové veliké milosti, jakou jest mučnická smrt, nehoden. Jak krásným příkladem jest nám celé chování bratra Antonína. Zdaž i my všickni jeho vroucí ctitelové se vynasnažujeme v této poslušnosti k vůli Nejvyššího jej následovati? Řiďme se příkladem Antonínovým a pak též můžeme býti jistými, že i vše, co konati budeme, bude Bohu příjemným a nám k spasení užitečným.

Antonín podobně jako jiní vystoupil se svým průvodčím na březích Sicilských na pevninu a to jak se zdá v Messině. Ostrov Sicilský nechoval ještě v té době mnoho synů sv. Patriarchy Františka, než i těch málo bratrů, kteří se tu nalézali, velice zdárně jak příkladem tak i slovem působilo k spáse věřících. Asi 50 km. od přístavního města Messiny v pohorském městečku Taormina měli již tehda bratři menší svůj skrovný klášterík, k němuž ihned oba naši missionáři namířili své kroky. Dilem po své nemoci, částečně i hroznou bouří, již jim bylo na moři přestáti, velice zesláblý Antonín umínil si odpočinouti v tomto klášteře svých bratrů.

Od obyvatelů tohoto chudičkého zátíší klášterního, jakmile v neúnavných poutnících seznali své řeholní bratry, byli přijati s největší vřelostí a pohostinností; ano je vybídl, by jen u nich zůstali, jak se jim dlouho bude líbiti. Oběma zesláblým našim poutníkům přišla tato nabídka

velice vhod. Poněvadž právě nastávaly Velikonoce, umínili si, že je stráví v kruhu svých milých bratrů. Zdravý vzduch a příznivé počasí jarní brzo opět navrátilo našemu světci ztracené jeho síly, tak že opět počal pomýšleti na návrat do své vlasti. Než brzo se vzdal svého úmyslu, vyzvěděv od svých bratrů hostitelů, že v Assisi se bude slaviti téhož roku 1221. o letnicích v Portiunkuli všeobecná (generalní) řádová kapitola, na níž bude přítomen i svatý jejich otec František. Tu již neměl stání, nýbrž si umínil, že se dříve odebere do Assisi, aby tu osobně poznal onoho velikého muže, o němž všude si lidé vypravovali.

Doraziv po několika týdnech spolu s jinými bratřími do Portiunkule, byl Antonín velice dojat vida ten pravý serafský život, jehož hlavní tepnou byl František. Věru bylo to překrásné divadlo, jak ty téměř nepřehledné zástupy v chudobě a prostotě srdce se stýkaly mezi sebou a jen od almužen žily, jako dítky prozřetelnosti Božské. Velmi krásnou, ano nejkrásnější úlohu při tomto divadle hrál náš milý Antonín, a to ne snad svými blahoplodnými, ohnivými kázáními, nýbrž svou — pokorou.

Ve své pokoře nevyhledával předního místa při kapitole, nýbrž spokojoval se s tím nejposlednějším, snaže se co nejvíce ukrýti před zrakoma ostatních a býti němým svědkem celé kapitoly. Oči své měl neustále upřeny na svůj vznešený ideal, jímž byl svatý serafský Patriarcha sám. Proto ani se nesmíme diviti, že si ho takofka nikdo nevšimnul Jeho celé dosti chorobné vzezření v každém

vzbuzovalo při tom myšlenku, že není asi zdrav, ano že asi dlouho živ nebude. Ani nikomu ze shromážděných, ani sv. Františka nevyjímaje, nenapadlo, že by v tomto cizím a chorobném bratru se skrýval tak veliký a bystrý duch; byť to zajisté řízení Boží, jelikož Bůh uchystal jinou příležitost, při níž se měl věhlas Antonínův objeviti. —

Antonín vida se tak nevšímán zaradoval se z toho ve svém srdci, doufaje tím jaksi nahraditi si to, co zmařeným plánem po smrti mučnické ztratil. —

Kapitola se schýlila ku svému konci. Každý ze shromážděných obdržel rozkaz, kam se má odebrati a jak na vinici Páně pracovati. Bratři se zvolna rozcházel na všechny strany, jen náš Antonín tu stál pokorně v koutku, čekaje, zda-li snad i on bude buď zpět do Portugal poslán anebo zda-li jej vezme některý provincial do své provincie.

Pokorně takto tu očekávajícího konečně si povšimnul provincial krajin Romagna a Lombardie bratr Gratian. Ten přistoupiv k němu, tázal se ho přívětivě, zda-li jest již knězem — tak málo byl tu „Antonín“ znám. Pokorná, jasná odpověď Antonínova zněla: „Sic sum“. „Ano jsem knězem“. Nad tím se Gratian zaradoval, a zvěděv, že Antonín ještě nikomu přidělen nebyl, poprosil svatého Františka, by mu jej dovolil vzíti s sebou do své provincie, což tento také velmi ochotně dovolil.

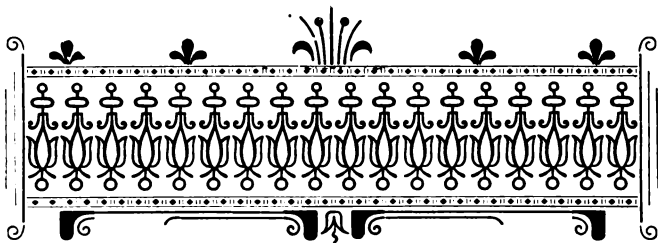
Tak pojednou bylo o našeho pokorného světce postaráno. Za místo působení mu byla vykázána poustevna Monte-Paolo, jež leží asi tři hodiny od města Forli; tu

měl jako kněz míti duchovní péči o bydlící tu bratry, z nichžto žádný knězem nebyl. Toto tiché, hluku světského vzdálené zátíší, bylo pro našeho zotavujícího se mladého řeholníka takorčka jako stvořeno.

V tomto svatém útulku žil nyní Antonín život osamělý a rozjímavý, spojený s dosti přísnou kajicností, tak jak mu jeho zdravotní stav dovoľoval. Neboť jak se zdálo, chtěl sobě mučeníctví, jehož se mu z cizí ruky dostat nemohlo, v této pustině vynahraditi si přísným životem, posty, bičováním, bděním a jinými kajícími skutky, jež každého z jeho bratří naplňovaly podivením. Pln pokory snažil se vždy ve všech ctnostech ve skrytosti prospívati. Svou učenost a vědomost ukrýval co nejvíce, takže ani jeho představení ani kdo z jeho bratří tušil, jak bystrý duch a věhlas se skrývá pod drsným jeho rouchem řádovým. Snaže se z lásky k Ježíši Kristu býti u všech v opovržení, prosil svého představeného, by mu dovolil vykonávati i nejnižší práce v domě, což tento maje radost z jeho pokory mu ovšem s největší radostí a ochotou dovolil.

Po devět měsíců dlel náš Antonín v tomto ústraní, jsa všem svým spolubratřím vzorným příkladem všech ctností, hlavně pokory a pravé lásky k Bohu a bližnímu. On zajisté i jednomu každému z nás může býti výmluvným vzorem. Nuže tedy, jsme-li pravými ctiteli tohoto svatého divotvůrce, následujme ho v jeho vznešených ctnostech, hlavně v pokoře, jež jest základem všech ctností.

Kapitola třetí.

Světlo na svícnu.

Nalézaje se v osamělé poustevně na Monte Paolo, ne-súčastňoval se Antonín, jak jsme viděli, dosud veřejného bohaplodného působení ostatních svých řehol-ních spolubratří, veda ve svém zátíší život více rozjímavý nežli činný. On tu byl, abych tak mluvil slovy svatého evangelia, svícel pod kbelcem, takže ani jeho klášterní představený ani provincial Gratian dosud nevěděli, co se v tomto pokorném bratru skrývá. Než Bůh ustanovil, že toto zářící světlo nemá zůstatí neustále lidem skryto a neznámo, nýbrž že má býti postaveno na svícen, aby celému řádu sv. Františka a celému světu svítilo. Vědo-mosti a nadání Antonínovo pojednou měly vyjítí na jevo, byť je pokorný sluha Boží co nejvíce zakrýval.

To se stalo za příležitosti, kdy několik bratří z řádu sv. Františka a sv. Dominika mělo býti ve Forli vysvěceno

na kněze. K tomuto svatému úkonu odebral se dle vůle představených i náš Antonín, aby svým spolubratřím byl při tom nápomocen.¹⁾ Po vykonaném slavném obřadu odebrali se všickni novosvězcenci zároveň se svými průvodčími, Antonínem a jinými bratřími z řádu sv. Františka a sv. Dominika, do chudičského refektáře (jídelny) kláštera bratří Menších v témž městě se nalézajícím, aby tu společně požili jako synové dvou svatých Patriarchů toho, čeho jim dobrotivost Božská uděliti ráčila.

Za tehdejších dob panoval mezi duchovenstvem hlavně onen chvalitebný zvyk, že místo nynějších často bezvýznamných a často i ořepaných přípitků při hostině vždy někdo byl vyzván, aby jak se říká „s patra“ měl nějakou vhodnou řeč k povznesení celé slavnosti. Proto také představený kláštera vybídnuł shromážděné kněze řádu sv. Dominika, aby oni jako hosté přijali tu poctu a některý z nich se chopil slova. Než oni ve své pokoře zamítli jim nabízenou poctu, prosíce představeného kláštera, by jen některý z přítomných jeho bratří sám k shromážděným mluvil.

¹⁾ Tak a ne jinak rozuměti dlužno slovům starého životopisce sv. Antonína, jenž vypravuje o této události dí, že mezi těmi, kteří se dostavili k svěcení do Forli se nalézal i Antonín. Někteří vydavatelé tohoto životopisu vykládali si, že slova v originalu »inter quos et Antonius« znamenají, že Antonín se odebral do Forli, aby tu byl teprv posvěcen na kněze. Výklad to ovšem, jak z předcházejícího patrnó, zcela nesprávný, byť ho i Dr. Heim ve svém výborném životopisu svatého Antonína tak statně hájil. O těchto jeho důkazech netřeba se ani na tomto místě zmiňovati, jelikož jimi se takřka nic nedokazuje.

To byl právě onen okamžik, ve kterémž Bůh, jenž ponížené povyšuje, postavil našeho pokorného Antonína na svícen.

Z božského vnuknutí obrátil se představený kláštera na Antonína, jenž tu pokorně za stolem seděl a laskavě s novosvěcenci rozmlouval, žádaje ho, aby tedy on sám se chopil slova a měl k přítomným nějakou řeč; neboť třeba nevěděl dosud ničeho o nadání a učenosti Antonínově, přece právem se domníval, že on jako v životě duchovním tak pokročilý, přece přítomné byť i slovy prostými náležitě poučí. Než Antonín slyše, k čemu jej představený kláštera vybízí, velice se ulekl; omlouval se ihned, že od té chvíle, kdy oblekl roucho řádu sv. Františka, dosud pro svou ustavičnou churavost veřejně nikdy nekázal a že také v jiné knize po celou tu dobu co se v Monte Paolo zdržoval, nečetl, nežli v breviáři.

„Ano, to já všechno dobře vím,“ odvětil mu představený kláštera, „ale jen přece poslechni a učiň jak ti pravím.“

Na tato slova Antonín, ač ve své veliké pokoře by byl rád nabídnutou mu čest jinému přenechal, povstal přemožen svatou poslušností a počal k shromážděným mluvit a to latinsky. Z počátku mluvil ostýchavě a pomalu, než pojednou uchvátil jej celého Duch Páně, takže čím dále tím plamennějšími a mocnějšími se stávala jeho slova, podobající se hučivému toku, jenž dosud ve svém řečišti poután, nyní však protrhnuv své hráze, valí se na

všechny strany, unášeje vše s sebou. Tak také i řeč Antonínova plynula jako nebeský proud z úst jeho výmluvných, unášeje všechny přítomné.

Krásně o něm píše jeden starý životopisec jeho, jenž dí: „Když jej opanoval onen Duch, jenž jazyk dítek činí výmluvným, tu mluvil tak duchaplně, s takovou vybraností slov, tak přesvědčivě a pádně dle pravidel logiky, že všickni posluchači jeho byli plni obdivu a úžasu. Jasná a mocná byla jeho mluva, hlas lahodný a libozvučný, každý pohyb těla na svém místě, pln půvabu a vznešenosti. Všickni přítomní se cítili jeho slovy unášeni, obdivujíce pokorného řeholníka, v němž by byli nikdy nehledali takové znalosti písma svatého a svatých Otců, jakou při této své řeči dal Antonín na jevo. Všickni měli za to, že slyší hlas nějakého proroka nebo apoštola; málo kdo z nich, slyše jej tak dojemně mluvíti o lásce Boží, zdržel se slz; každý v něm viděl muže, jež si sám Duch sv. za svůj nástroj vyvolil.

Když skončil, všickni plni radosti se kolem něho nakupili, blahopřejíce mu k jeho úspěchu; než Antonín pokorně odmítal všelikou chválu, ukazuje, že Bohu jedině čest a sláva přináležejí. Také představený kláštera byl radostí celý bez sebe, vida, co se v pokorném Antonínovi skrývá a jak veliký poklad jejich provincie má. Nemeškaje ihned to oznámil svému provincialovi, žádaje ho, aby Antonínovi jiné místo, než jest Monte-Paolo, k působení vykázal; uváděl, že by byla věčná škoda, kdyby ostrovtip, vlohy

a učenost jeho měly zůstatí ležeti ladem. Tento ihned pojal úmysl, že by se Antonín nejlépe hodil k tomu, vyučovati schopné členy řádu ve vědách bohosloveckých a připravovati je k jich úřadu kněžskému. Než nechtěje bez vědomí sv. Františka ničeho o své ujmě konati, ustanovil prozatím Antonína jako kazatele ve své provincii. Sám pak poslal do Porciunkule sv. Františkovi list, v němž se mu o veliké pokoře a učenosti Antonínově zmínil, spolu pak mu předložil k schválení svůj návrh, že by se Antonín nejlépe hodil za lektora (učitele) bratří připravujících se k přijetí svěcení kněžského.

Ustanovením Antonína za kazatele byla také tato zářící lampa z pod kbelce postavena na svícen, aby svítila nescíslnému množství lidu. Z poustevny v Monte-Paolo vyšel tento nový apoštolský kazatel a počal svůj veřejný učitelský úřad, jsa 27 let stár. Devět roků trvalo ještě jeho bohumilé působení; v těchto málo letech však jeden měsíc přinesl více užitku, než při jiných celá léta, ano i celý život.

Antonín rád vynaložil všechny své síly a schopnosti k velezáslužnému úřadu kazatelskému, jenž mu byl svěřen. Neunavně probíhal města a dědiny, všude s apoštolskou horlivostí a s nesmírným úspěchem hlásaje slovo Boží. Jak nám jeho životopiscové sdělují, rozděloval jaksi své vědomosti při kázání a to tak, že každého upokojil. Odtud také si můžeme vysvětliti, že lid hořel takřka touhou jej slyšeti. Než nejen lid, nýbrž i učenci, ano i slavní řečníci rádi

navštěvovali jeho kázání, obdivujíce jeho výmluvnost, vybroušenost řeči a bystrost ducha, jeho moudrost a obezřelost v každém slově; při tom však hlavně obdivovali takovou neohroženost a ráznost, s kterou pravdy svatého náboženství objasňoval a hájil, rozličné poklesky a neřesti tepal a potíral, že nepochybovali ani dost málo, že z Antonína mluví sám Duch svatý.

Antonín kázal. A hle, jaké byly účinky jeho kázání! Hluboce zakořeněná nenávisť mizí, pomstychtiví nepřátelé se usmířují, spory a šarvátky přestávají. On káže a osvobozuje zajatce mnoho let uvězněné, ošizeným a podvedeným navrácuje zase brzy jejich majetek; dluhy bývají často odpuštěny, pomluvy odvolány, závist a řevnivost odstraněna. On káže a bohatí a zpupní lidé odívají se v kající roucho, obrácení hříšníci obklopují zpovědnice, by se smířili s Bohem a dosáhli odpuštění hříchů.

Všech těchto zázračných výsledků dodělala se nejenom jeho bohonadšená slova, nýbrž přivodila je hlavně svatost jeho života, jeho nevinnost a kajicnost. Všude, kam jej přivedl Duch Páně, byl přijímán jako anděl s nebe, přinášející mír a pokoj. Kdekoliv se objevoval, tu již se kupil lid v nepřehledných zástupech kolem něho, takže často ani největší a nejprostrannější chrámy nebyly s to pojmouti veškeré ty zástupy posluchačů a on byl často donucen kázati pod širým nebem.

Se zatajeným dechem naslouchali lidé, věřící i bludaři jeho plamenným slovům, majíce oči na něho upřeny.

A Bohem nadšený kazatel, jenž kalich utrpení a mučnictví byl ochoten vypít až na dno, nelekal se žádného nebezpečení, ani úkladných vrahů, ani jedu, ani ohně, ani zákeřnické dýky. „Pravda a láska“ to bylo jeho heslem. Zrakem svým, Bohem samým osvětleným, odkrýval všechny spády bludařů, takže jako dravci noční zalézali před paprsky slunečními ve svá doupata anebo, což se stávalo nejednou, uznávající pravdivost jeho slov, odkládali své bludy.

Toť jest všeobecný sice, ale myslím, že dostačitelňý obraz kazatelské činnosti, o níž později ještě mnohem více uslyšíme. Co kázáním milého sv. Antonína takové nadpřirozené síly dodávalo, byl hlavně jeho svatý život, poněvadž on spíše svým pokáním a kajícími skutky vyprošoval na Bohu obrácení hříšníků nežli svými kázáními. K tomu přistupoval i nejčistší úmysl, jímž se Antonín řídil při svých kázáních. On nikdy nehledal sebe sama, ale spíše své pokoření před lidmi; jej vedla nejvřelejší láska po oslavě Boží a po věčné spáse duší. Tyto dva prameny plály v jeho duši a s nimi zároveň roznítil i srdce svých posluchačů.

Právě tak, jak Pán svým učeníkům předpověděl, že totiž v jeho jménu budou činiti veliké divy, tak také i kázání našeho světce potvrzovaly veliké zázraky. Velikým, ne-li největším zázrakem již při něm byl dar jazyků, neboť on, aniž vyjma rodnou svou řeč a jazyk latinský znal jiného jazyka, přece v Italii kázal vlašsky, ve Francii,

jak uvidíme, francouzsky, ano i když latinsky k lidu shromážděnému z různých krajín mluvil, každý mu rozuměl. Jiným zázrakem při jeho kázáních bylo, že jej slyšelo každé množství lidu; někdy i na 20 000 lidí, byť sebe více vzdáleno, rozumělo každému jeho slovu co nejdokonaleji.

Aby si každý z čtenářů alespoň poněkud jasný obraz mohl učiniti z Antonínovy činnosti kazatelské, dříve nežli byl od sv. Františka ustanoven lektorem bohosloví, podávám alespoň krátce následujících dvě doklady:

Jednou z četných bludařských sekt, jež takovou zhoubu působily v církvi Kristově za doby, o níž právě jest řeč, byla ona Manichejských, kterou již sv. Augustin ve svém věku tak statně potíral. Tato sekta v 11. a 12. století objevila se opět a hlavně vhodnou půdou k svým zhoubným bludům nalezla v Itálii a jižní Francii. Hlavně provincie, jež byla našemu světu za místo působení vykázána, byla tímto bludařstvím velice prosáknuta. Nejvíce snad jim nakaženo bylo město Rimini, kde marně biskupové, jakož i sama římská Stolica se namáhala o jeho vyhubení. Když náš svatý missionář sem přišel a bludaři slyšeli o jeho slavné pověsti, velice se zalekli. Nikdo z nich se mu neodvážil veřejně odporovati. Proto také se umluvili a i jiné k tomu přiměli, aby se nikdo na jeho kázání nedostavil.

Jak řečeno, tak se i stalo. Antonín velice se podivil, když na svém kázání viděl jen něco málo žen a několik starců, kdežto jindy prostory chrámové obyčejně nemohly ani pojmouti počet jeho posluchačů. Ihned poznal, odkud

vítr vřeje, než nedal se tím ani v nejmenším másti, nýbrž i těm několika málo kázal s takovým ohněm, jakoby byl kostel přeplněn, takže když se o tom bludaři dověděli, usnesli se, jej usmrtiti. Po kázání uchýlil se do svého osamělého příbytku a tu po více dní trval na modlitbách a kajících skutech, prose Boha za smilování pro zatvrzelý lid a za milost obrácení.

Asi třetího dne vyšel opět ze svého úkrytu a odebral se na břeh mořský a počal plným hlasem volati: „Pojďte sem, vy neučené ryby, pospěšte sem a poslyšte slovo onoho Boha, jenž vás stvořil, abyste tak zahanbily lidi, kteří v zatvrzelosti svého bludu srdce i uši uzavírají hlasu Božímu“

Kolem Antonína se mezitím shromáždilo veliké množství lidí, kteří vidouce světce jak odchází k břehu mořskému a domnívajíce se snad, že míní pryč odejíti, spěchali za ním. Když jej nyní slyšeli takto mluvit, posmívali se mu, že při nedostatku posluchačů káže k hluchým vodám. Než brzo umkli. Neboť jedva Antonín ona svrchu uvedená slova promluvil, již tu nastal v tichých vodách mořských veliký rej a šplouchání a za krátko byla celá hladina vodní takořka pokryta rybami všech druhů, jež se přiblížily bez bázně v nejlepším pořádku až k břehu. Nastavovaly hlavy ku předu, jakoby tím dávaly na jevo, že jsou ochotny vyslechnouti vše, co k nim světec mluvití bude. Veškeré shromáždění bylo tímto neobyčejným divadlem zaraženo a udiveno, čekajíc dychtivě, co dále bude následovati.

Antonín vida před sebou v moři tak četné množství posluchačů počal k shromážděným rybám mluvit.

„Velebte, vy ryby, Pána! a dobrořečte svému Stvořiteli, jenž vás stvořil a za obydlí a zároveň útulek vám vykázal tyto čisté vody, ve kterýchž se nyní nalézáte. Tentýž Bůh právě, jenž vás stvořil, také pečuje o vaši výživu a také se stará o vaše rozmnožení. Proto velebte za ta všechna dobrodiní, jichž se vám dostalo, Toho, jenž jest jejich původcem. Vás vymanil Stvořitel z pravomoci lidí, vás také při potopě světa zachoval, kdežto ostatní živočichové skoro všichni vzali za své. Vaším prostřednictvím poskytl také Bůh svému prorokovi záchrany a uzdravil slepého Tobíaše. Vy jedině jste poskytly Spasiteli světa a jeho učeníkům peníz k zaplacení daně chrámové. Z vašeho masa také požíval z mrtvých vstalý Spasitel, aby dokázal pravdivost svého z mrtvýchvstání co se týče lidské přirozenosti. A sám Pán nad vašimi hlavami kráčel po vodách a učeníky své vyvolil si z rybářů, by je učinil rybáři lidí a proto také takové množství vás vehnal v jejich sítě.“

Tak a podobně mluvil Antonín k shromážděným rybám. Tyto zdály se bedlivě jeho slovům naslouchati; stále víc a více jich přibývalo. Brzo ponořovaly hlavy své do vody, brzo zase do výše a otvíraly svá ústa, jakoby chtěly projevití svůj souhlas nad vším tím, co k nim světec mluví. Nehnuly se z místa, až obdržely od Antonína k tomu svolení a požehnání.

Mezi lidmi Antonína obklopujícími nastalo veliké pohnutí, když všickni viděli tento patrný zázrak. Jedni

plakali pohnutím, jiní zase vrhali se k světcí k nohám, prosíce jej za odpuštění pro svou zatvrzelost, jiní zase spěchali do města, by i ostatní lidi přivolali.

Světce stoje dosud na břehu mořském počal pak k shromážděným davům mluvití vytýkaje jim jejich nevděk a nevěru. Živě jim kladl před oči zlobu hříchu, hlavně bludařství a přesvědčil je tak, že jen s nepatrnými výjimkami všichni se obrátili. —

Jednou z těchto málo četných výjimek byl jakýsi šlechtic, příjmením Bonfillo, jenž byl v Rimini nejhlavnější oporou bludařů. Ten, ač byl svědkem vykonaného zázraku, přece neuvěřil, vykládaje si to zcela přirozeným způsobem. Velice ho mrzelo, že Antonín tímto zázrakem si získal důvěru a lásku velké většiny obyvatelstva a proto si umínil, že jej zase o ni připraví, jakmile se mu jen k tomu příležitost naskytne. A tato se mu také naskytla velmi brzo.

Sv. Antonín kázal jednoho dne o přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější svátosti a sice k velikým zástupům lidu, mezi nimiž se nalézal i Bonfillo se svými stoupenci. Tento hned po kázání vystoupil a popřel pravdivost této pravdy, jež jest článkem víry mezi katolíky. Za důvod uváděl, že by bylo zcela Boha nedůstojno, by se uchýloval do tak nepatrných způsob chleba. Veřejně prohlašoval, že Antonín lidi jen navádí k pověře povzbuzuje jich, aby se klaněli nejsvětější svátosti.

Veškeré shromáždění se zachvělo nad touto drzostí, hlavně nad tím, když slyšeli Bonfillovo rouhání, že spíše

neuvěří v přítomnost Kristovu v nejsvětější svátosti, až uvidí, že jeho mezek postaven před svátostný chleb, se též kláněti bude. Než Antonín od Boha osvícen, přijal učiněný tento návrh Bonfillův a určil též dobu, kdy se měl provésti. Kacíři již v duchu svém slavili vítězství, majíce za zcela jisté, že Antonín podlehne, jelikož nevěřili, že by se nerozumné hovado této svátosti mohlo klaněti. —

V ustanovený den sloužil světec mši svatou a na to dvěma řeholními svými spolubratry doprovázen, odebral se nesa velebnou svátost na místo od Bonfilla vyhlédnuté. Tu již čekal tento kacíř se svým oslem a s celým zástupem svých stoupenců. Zvíře již po tři dny neobdrželo žádné potravy, tak že hladem sotva se vleklo. K tomuto nezvyklému divadlu dostavilo se též veliké množství lidí, dychtivých, jak věc dopadne.

Antonín povzbudiv krátce přítomné, by znovu vzbudili živou víru v nejsvětější svátost, kterou v ruce držel, poručil pak jasným hlasem nerozumnému zvířeti, aby uctilo Stvořitele svého. přítomného ve svátostných způsobách. A hle, jaký to nesmírný zázrak! Osel, jenž vida před sebou hojnou potravu, kterou mu Bonfillo předložil, přece nechal vše ležeti a pomalu blížil se k Antonínovi, kdež padl předníma nohama na kolena před nejsvětější svátostí a zůstal klečeti tak dlouho, dokavad světec opět nejsvětější hostii do chrámu neodnesl.

Vítězství svaté víry bylo úplné. Katolíci jásali a velebili Boha, doprovázejíce božského Spasitele do

chrámu, kde většina jich dlouho zůstala na modlitbách. Bludaři však byli touto porážkou zničení a zahanbeni; Bonfillo však věren svému slibu, působením milosti Boží odpřisáhl své bludy a stal se horlivým katolíkem.¹⁾ Ovšem část kacířů touto porážkou ještě více byla proti Antonínovi rozhořčena, usilujíc jej i o život připravit, ale nepodařilo se jim to. —

Z obou právě uvedených zázraků plyne pro jednoho každého z nás poučení, že máme předně horlivými býti v poslouchání slova Božího, poněvadž sám Pán Ježíš pravil, že ten kdo z Boha jest, slovo Boží slyší. Nedbalost v naslouchání slovu Božímu jest nebezpečnou pro každého, ano pro mnohé i záhubnou. Za druhé máme býti též vždy věrnými ctiteli nejsvětější svátosti. Pevná a nezlomná víra v přítomnost Božského Spasitele v ní jest nám nejlepším prostředkem k rozmnožení této úcty.

¹⁾ Podobný zázrak vykonal sv. Antonín v Toulouse ve Francii.

Kapitola čtvrtá.

První lektor bohosloví v řádu sv. Františka.

Viděli jsme právě v minulé kapitole, jak světec náš Antonín z rozkazu svého představeného Gratiana tak nadšeně a neunavně zastával úřad kazatelský. Jak dlouho jej zastával, není až dosud určitě známo, než tolik jest nám možno s určitostí tvrditi, že v druhé polovici r. 1223. byl ustanoven sv. patriarchou Františkem prvním lektorem (učitelem) bohosloví v řádu. Svatý zakladatel totiž dověděl se od provinciala Gratiana o jeho výtečných vědomostech bohosloveckých, jakož i neobyčejné bystrosti ducha, dovolil mu, by tak, jak si toho jeho provincial žádal, stal se lektorem a učitelem těch bratří, kteří by se připravovali k přijetí kněžského svěcení. Zároveň nařídil, aby jistý počet schopných bratří řádu se do Bologně, kdež toto první řádové studium zavedeno bylo, odebral a tam pod dozorem Antonínovým se vzdělával.

Poněvadž Antonín právě v tu dobu se v Bologni nenalézal, nýbrž meškal za svým kazatelským úřadem v Lombardii, oznámil mu to sv. František zvláštním listem, jenž jest sice velice stručný, ale pro každého velice poučný. Zněl následovně: „Svému nejdražšímu bratru Antonínovi vzkazuje bratr František svůj pozdrav v Pánu! Jsem s tím zcela srozuměn, abys přednášel bratřím svaté bohosloví tak, abys při tomto zaměstnání neztratil ducha modlitby, tak jak jest v řeholi obsaženo. Buď s Bohem!“¹⁾

Z tohoto krásného listu vidíme zcela patrně, jak soudil sv. František o studiu. Vidíme, že nebyl proti němu vůbec, nýbrž že byl jen proti marnivému pachtění se bratří jeho po vědách, při čemž se nehledá ani čest a sláva Boží, ani duševní prospěch bližního, ale spíše vlastní čest a chvála od lidí. Vždyť světec dobře věděl, jak toho knězi nejvýše třeba, aby byl dobře honěn ve vědách bohoslovných, hlavně bylo toho třeba za tehdejších dob, kdy se falešnými názory a bludy všude jen hemžilo; proto také si přál, aby schopní mužové jeho řádu byly řádně v těchto bohosloveckých vědách vycvičení a vzděláni.

Antonín jakmile obdržel od svého svatého Otce zprávu, k jakému úřadu jest od něho ustanoven, bez meškání opustil místo svého dosavadního působení a spěchal do Bologně²⁾, aby tu jako první lektor řádu svého pečoval

¹⁾ Opera S. Francisci (editio Joannis de la Haye) tom. I. pag. 4. epistola III.

²⁾ Až do nejnovější doby neustále se udržoval náhled, že Antonín dříve nežli se stal lektorem bohosloví v Bologni, studoval po nějaký

ovzdělání svých spolubratří. Tak jako dříve úřad kazatelský, tak i nyní tento úřad učitelský byl mu svěřen bez omezení místa a času jednou pro vždy. Proto také vidíme v jeho životě, že světec v každém městě, kde se déle zdržel, konával bratřím nalézajícím se tu přednášky, mimo klášter pak zase se zabýval svými missijními pracemi.

Prvním takovým stanovištěm, jak podotčeno, bylo město Bologna, tu nejprve zařídil Antonín svou bohosloveckou školu. Vida se tak vyznamenána, zůstal přece i na dále oním pokorným řeholníkem, pravým bratrem Menším, tak jak též bylo přáním sv. Františka. On své žáky vybízel hlavně k modlitbě a rozjímání, neboť jeho úmyslem bylo, vychovati ne nějaké učence světové, nýbrž pravé učence Boží, kteří by pro svou vědu měli mnohem jasnější a hlubší základ, nežli jest od Boha odpadlý a proto také zatemnělý a slabý lidský rozum. „Aby vám vědomosti byli ku spase ní,“ tak často mluvíval ke svým bratřím, „nezanedbávejte modlitby a více a častěji

čas se svým řeholním bratrem Adamem z Marisco u opata Tomáše ve Vercelli mystickou theologii. Náhled tento se opíral hlavně o jeden výrok téhož opata Tomáše, jež učinil o Antonínovi (Viz Chron. XXIV. gen. I. c. pag. 130. násled.) Než z tohoto výroku (jenž ostatně je velmi pochybný) nikterak neplyne, že by byl Antonín studoval ve škole opata Tomáše, nýbrž ukazuje jen na to, že se náš světec s tímto učeným opatem seznámil, což se asi stalo, když za svým kazatelským úřadem se nalézal ve Vercelli. Že by byl studoval Antonín s bratrem Adamem z Marisco, jest již vyloučeno tím, že tento Adam teprve r. 1226. vstoupil do řádu sv. Františka. Srovnej Panfilo I. c. p. 133 not. 3. — *Analecta franciscana* tom. III. pag. 131 not. 4. et tom. II. pag. 34. —

se tažte Boha o radu, nežli svých knih! Je-li váš duch studiem unaven, pak občerstvěte jeho vypráhlost čas od času u nohou Ježíšových! Vědy jsou zajisté darem Otce světla a ne dílem těla nebo rozumu!“ Věru, jak krásné to poučení všem těm, jimž Bůh vykázal povolání ducha svého vzdělávati a jiné poučovati!

Znaje dobře přání svého svatého Otce Františka, by zastával je úřad lektora, pokud možno nezanedbával lámání chleba slova Božího věřícím, neopomíjel Antonín vedle svých prací též v Bologni a okolí velmi často kázati. On byl vpravdě zářící pochodní, jež stále jen k nebi ukazovala, on byl výmluvným obrazem chudoby, pokory, pokání, vnitřní duchovní síly, moudrosti a svatosti, poučuje každého více příkladem vlastního života, nežli svým plamenným slovem.

Než ani v Bologni neměl zůstatí Antonín více než rok činným; zdálo se totiž, jakoby jej celý svět chtěl míti. Již roku 1224. usoudili jeho představení, by se odebral do jižní Francie, kde právě učených bohoslovců a horlivých kazatelů bylo v nejvyšší míře zapotřebí, aby tu bludům Albigenským přítrž učinili a pokleslou kázeň mezi lidem napravili. Trojí úloha čekala jej v této ubohé zemi: 1. Hlásati slovo Boží, 2. potírati bludy kacířské a 3. s ostatními bratry pečovati o rozšíření jejich řádu v těchto krajinách. Arles, Montpellier, Toulouse, Le Puy, Brives, Bourges a Limoges, jak uvidíme — to byla ona hlavní města, jež Bůh způsobem zcela zvláštním zázraky, moudrostí a ká-

zaními svého věrného služebníka oblažiti ráčil; ačkoliv musíme doznati, že světec všechny provincie jižní Francie — Provençalsko, Dauphiné, Languedoc, Gascogne, Guyenne, Limousin a Berry — jako jasné slunce paprsky své učenosti a svatosti ozařoval a oteploval a sice tak, že se nám zdá býti takofka neuvěřitelným celé ono vypravování o apoštolských cestách, zázracích a výsledcích apoštolských kázání Antonínových v těchto krajinách a to během několika málo let.

Prvním z výše jmenovaných šťastných měst, kde započal Antonín svou bohoplodnou činnost, bylo Montpellier, jež bylo hnízdem těch nejzarytějších kacířů. Velmi těžká úloha tu tedy našeho apoštolského muže očekávala, neboť bylo mu protrhnouti tu ledovou vrstvu, jíž bylo obemknuto srdce tak mnohých. Než jeho působení, potvrzené tak četnými zázraky, bylo nadmíru požehnáno. Dar řečí, jímž byl obdařen, jasně se objevil hlavně v těchto krajinách, neboť každý jej slyšel ve své mateřštině mluvit a mimo to i jeho hlas, jak podotknuto, měl tu podivuhodnou sílu, že bez velikého namáhání v každé vzdálenosti od přčetného posluchačstva byl slyšán.

Vedle svých kázání konával Antonín v témž klášteře svých spolubratří bohoslovecké přednášky, ano sestavil tu též k prospěchu svých žáků krásné řeči o žalmech, při čemž mu jeho pamět velmi dobré služby konala. Velmi obratně a zběžně uvádí v tomto díle celé množství míst z písma svatého zároveň s případnými výklady sv. Otců,

z čehož patrně, jak bohatých pokladů vědění si získal jednak v řádu řeholních kanovníků, jednak také v řádu sv. Františka. Toto překrásné dílo, jež bylo sepsáno na pergamenu, zavdalo příčinu k zázraku, jenž byl jaksi předzvěstí oněch velikých milostí, jež Bůh později chtěl lidstvu udělovati na přímělu sv. Antonína.

Knihu tuto odcizil totiž jeden z kláštera vyhnaný novic. Jakmile to světec zpozoroval, ihned počal se k Bohu modliti o navrácení tohoto bratřím tak potřebného spisu. A hle! Za krátkou dobu kniha byla vrácena. Stalo se to následovně: Vyhnaný novic ubíral se právě v tu dobu, kdy Antonín na modlitbách trval, přes jakýsi most. Tu pojednou uprostřed mostu vidí před sebou státi muže s hrozným pohledem a hněvem rozpálenou tvář. Viděl, jak vytaseným mečem mu brozí, pakliže ihned se opět do kláštera nenavrátní a knihu ukradenou neodevzdá, že jej usmrtí. Všecek ustrašen padl novic na kolena jako mrtvý. Když se po nějaké chvíli vzpamatoval, rychle spěchal nazpět do kláštera a padna tu sv. Antonínovi k nohám, prosil jej za odpuštění, odevzdávaje mu vzatou knihu. Světec laskavě jej políbiv, odpustil mu, ano vymohl mu opětné přijetí v kláštere a od Boha milost řeholního povolání, takže od té chvíle vedl život bohobojný a ctnostný.

Téměř všeobecně se za to má, že právě pro tuto událost ctíme sv. Antonína a vzýváme jej jako navracovatele ztracených věcí. Že ne nadarmo, to dosvědčí sami i ti lidé, kteří jinak v zázraky nevěří. Utíkejme se jen

tedy hodně často k sv. Antonínovi o pomoc a navrácení ztracených věcí, hlavně když se jedná o navrácení ztracené milosti Boží a přátelství Božího.

Než ještě v jiných věcech pečoval Bůh o svého služebníka. Blíže kláštera bratří Menších v Montpellieru nalézal se rybník, jenž žabami tak obydlen byl, že tyto svým kuňkáním a svým ne právě příjemným koncertem rušily celou klášterní rodinu, ano i samotného světce při modlitbách a studiu. Proto jednoho dne vyšel Antonín k rybníku a udělal nad ním znamení sv. kříže. A hle! Od té chvíle nastalo úplné ticho. Ani jediná z těch mnoha set, ano i tisíců žab se od toho dne v rybníku ani neozvala. Lidé zvěděvše o tomto zázraku, pojmenovali tento rybník svato-Antonínským. Mnozí se přesvědčili, že jakmile nějaká cizí žába byla do toho rybníka vhozena, okamžitě jakoby oněměla, kdežto zase byla-li nějaká ze žab z rybníka dána jinam, opět zase kuňkala jako dříve.

Ještě jiný zázrak dlužno zaznamenati z tohoto pobytu Antonínova v Montpellier. Antonín kázal jednoho dne — bylo to právě na hod Boží velikonoční — v katedrálním chrámu tohoto města, když si tu právě mezi kázáním vzpoměl, že byl od svých bratří určen k tomu, aby při konventní mši sv. slavně zpíval „Alleluja“. Nerozmýšleje se ani na chvíli, obrátil se k Bohu o pomoc a pak učinil malou přestávku ve svém kázání, jakoby si chtěl trochu odpočinouti. Mezitím však v téže chvíli objevil se v choru svého kláštera a tu zpíval slavně „Alleluja“. Pak opět

zase jak se objevil, tak zmizel a pokračoval ve svém kázání dále, jakoby se nic nebylo stalo. Jak patrně, Bůh obdařil jej v tuto chvíli onou velikou milostí, již nazýváme „bilokace“, když se totiž někdo v tutéž chvíli na dvou různých místech viditelně nalézá. S podobnou bilokací se shledáváme u našeho světce častěji v jeho životě, takže z toho vidíme, jak byl milým Bohu, že byl takovou milostí obdařen, jakou se skvělo jen málo světců. Tyto zázračné události, jež lidu nezůstaly tajnými, způsobily, že jej všude tak ctili, ano zbožňovali a že také jeho působení bylo všude tak požehnané.

Avšak také bylo tehdy ve Francii zapotřebí ne-unavných a horlivých apoštolských kazatelů řádu svatého Františka a sv. Dominika a jich prací na vinici Páně, jež byla tolika dravými šelmami — bludaři a bezbožníky všeho druhu — napadána a hrozně pustošena. Bludaři, jak podotčeno, Albigenskými vedle města Montpellieru, byla též dosti značně nakažena města Alba Carcassonna a Toulouse se všemi okolními městečky a dědinami. Svatý Antonín bez bázně vystoupil proti všem těmto bludařům v duchu a síle proroka Eliáše a svými zázraky potvrzovanými kázáními velmi mnoho bludařů přivedl do ovčince Kristova. Jeho živé slovo působilo jako dvousečný meč, zraňujíc bohaté i chudé, vzuešené i prosté, představené i poddané; ono káralo bezbožné, posilovalo nábožné, těšilo zarmoucené a pronikalo do všech srdcí lidských. Muž tento nebál se žádného nebezpečí, ani meče, ani ohně, stavě se

v ochranu pravdy proti násilnictví a bezpráví. Nedbal žádných lidských ohledů, u něho neplatila povznešenost nějaké osoby, jemu nezáleželo na přízni nebo na pochvale lidu. On byl dle slov proroka¹⁾ novým mlátícím vozem, mající zuby troucí, on rozetřel hory a pahrbky jako v prach obrátil²⁾).

Pravým rejdištěm pro bohapusté řádění bludařů Albigenských bylo tehdáž město Toulouse. Oporou jejich byl hlavně hrabě Raymund VI., jenž sídlil v tomto městě na svém pevném hradě a odtud podporoval řádění bludařů, doufaje, že s jejich pomocí se stane pánem celé jižní Francie. Ano i sám se někdy stavěl v čelo hrozně řádících těchto bezbožníků, bojuje proti církvi a jejím služebníkům.

Ani nejhrořlivější pastýřové církve nebyli s to, učiniti tomuto řádění konec. Tu byl sem sv. Antonín hned po velikonocích r. 1225. poslán. Jedva že sem dorazil, již veřejně s kazatelnou vypověděl všem bludařům v městě boj, háje ryzost svaté katolické víry, nejen s největší výmluvností, nýbrž i s pravou mistrností a bystrostí ducha. Zvláštním předmětem, kolem něhož se nejčastěji jeho plamenné řeči točily, byla nejsvětější Svátost oltářní. Tu také, jak již výše podotčeno, vykonal podobný zázrak jako kdysi v Rimini, jímž nejen bludař Guiald, nýbrž i mnozí jiní se obrátili. Sám tento bludař dal na místě, kde se jeho mezek klaněl nejsvětější Svátosti oltářní,

¹⁾ Isaiáš 41, 15.

²⁾ Wadding l. c. a. 1224. n. 40.

postavití kostel ke cti sv. Petra a na kovovou desku vyrytí popis celého zázraku, jímž byl obrácen. — —

Bůh vida, jak jeho věrný sluha tak neúnavně na jeho vinici pracuje, zasypával jej den ode dne novými milostmi. Ano i sama blahoslavená Panna, již tak nadšeným ctitelem byl, se mu právě v této době zjevila, a sice jak někteří dí, stalo se to buď v Toulouse nebo v Brives. Na tom však mnoho nezáleží, důležitým jest zjevení samo.

Za doby, v níž se právě vypravovaná událost stala, nebylo ještě římské „martyrologium“,¹⁾ jež bylo dle vůle církve svaté spořádáno, všude rozšířeno. V mnohých zemích měli proto jiné podobné seznamy svátků církevních, v nichž tu i onde bylo lze shledati mnohé nedokonalosti ano i nesrovnalosti. Takové bylo na příklad „martyrologium“ Usuardovo, jenž pro svátek nanebevzetí bl. Panny Marie nepřijal podání církve svaté, že totiž Panna Maria, Matka Boží, s tělem i s duší byla do nebes přijata a tam jako královna nebes a země korunována. Učený Cartagena pro toto podání církve svaté uvádí svědky již od svatého Dionysia Areopagity počínaje a otců církevních, po všechna století. Téhož podání se přidrželi mimo jiné sv. Řehoř z Tours, svatý Petr Damiani, svatý Bernard a též náš milý světec svatý Antonín.

Jemu pokaždé hlubokou bolest v srdci působilo, když viděl, že v martyrologiu, v choru jeho řeholních

¹⁾ Tolik jako seznam svatých a světic Božích jakož i církevních svátků.

spolubratří čteném, se neděje zmínka o této vznešené výsadě jeho nejmilovanější Matky nebeské.

Bylo to právě téhož r. 1225 o vigilií tohoto svátku Nanebevzetí Panny Marie. Antonín byl u velikých pochybnostech, má-li se ráno dostavit do choru k ranním hodinkám a zpěvu martyrologia a tím opět znovu býti svědkem, jak o vznešeném vyznamenání jeho milé Matky se neděje žádná zmínka. Rád by byl proto toho rána do do choru nešel, ale zase na druhé straně zdálo se mu to jako vždy bedlivému zachovavateli řeholních pravidel pro tuto jedinou příčinu nedovoleno. Tudiž byl toho dne ráno před započetím církevních hodiněk ve velikých rozpacích a pochybnostech. Za tohoto boje konečně přece zvítězila v něm úcta k nejblahoslavenější Panně, tak že nešel ráno do choru, nýbrž zůstal ve své celle a tu rozjímal o vznešenosti nebeské královny.

Zcela pohřížen v toto nejblaženější rozjímání, zpozoroval pojednou, že jeho chudičká komůrka jest naplněná neobyčejně jasnou září a z této že se vynořuje překrásná Paní sličnější než jarní slunce. Byla to táž, o níž právě rozjímal, totiž bl. Panna Maria, vyvolená schránka Boží, archa nového zákona, jež při svém nanebevzetí byla povýšena nad všechny anděly a svaté a zasedla po boku svého nejmilovanějšího Synáčka — Krále nebes.

Můžeme si pomysliti tu duchovní rozkoš, tu něhu, která naplnila srdce Antonínovo při tomto zjevení. V nesmírné své radosti nebyl s to promluvíti ani slova.

a proto jen s tichým úžasem a obdivem padl k nohám té, již právě tak vroucně uctíval. Když pak jej tato nebeská Matka hlasem, jenž zněl jako nebeská hudba, ujišťovala, jen aby vždy pevně věřil, že skutečně byla s tělem i s duší na nebesa vzata a bez bázně každému tuto vznešenou pravdu hlásal, tu byl takorčka již bez sebe radostí. V tuto kratinkou chvíli, co zjevení trvalo, nežilo pro něho nic, co bylo kolem něho, nýbrž jeho oči se stápěly jen v onom azurovém moři milostných očí bl. Matky nebeské, z nichž do jeho nevinného srdce stékaly prameny nebeské útěchy, kterou žádné péro smrtelníka není s to vylíčiti. — Od té doby byl Antonín ještě horlivějším ctitelem Matky Boží a neohroženým obhájcem jejího slavného nanebevzetí. —

Kapitola pátá.

Antonín jako kvardian.

K září r. 1225. konali bratři Menší provincie Narbonské jak obyčejně svou provincialní kapitolu, na kteréž byl náš světec jmenován představeným či kvardianem kláštera v městě Puy. Antonín vida ve vůli svých řeholních představených nejsvětější vůli Boží, přijal úřad, k němuž byl ustanoven, ochotně a poslušně, tak jak se věru na každého řádného řeholníka sluší, když i jemu se nějaký úřad od představených svěřuje. Ač bylo jeho přáním vždy raději jiným býti poddán, jiných poslouchati a jiným sloužiti, nežli poroučeti, přece pokorně sklonil šíji k těžkému a obtížnému jhu, jež na něho Bůh rukou jeho představených vložil. Bez meškání se tedy vydal z Toulouse na cestu na své nové působišťě.

Cestou ovšem nemohl si odepřítí té radosti, aby nelámal lačným duším, jež mu byly tak drahými, chléb slova Božího. Lid všude jej přijímal s velikým nadšením,

takže cestou nejednou byl nucen kázati pod širým nebem. Hlavně v Lunelu dosáhlo toto nadšení pro něho takřka nejvyššího stupně. Hříšníci činili pokání a kacíři odkládali své bludy. Než zlý duch s velikou nenávistí hleděl na svatého kazatele, jenž jej o tolik duší připravoval a proto také, jak jen mohl, činil bohaplodnému působení Antonínovu překážky. Tak také v Lunelu použil žab, jež svým kuňkáním rušily kazatele, jenž právě pro veliké zástupy věřících byl nucen kázati v širém poli nedaleko rybníka. Tato nerozumná zvířata dělala takový hluk, že takřka přehlušoval hlas horlivého kazatele.

Antonín dlouho trpělivě snášel tento nepříjemný a rušivý koncert, pojednou však přestal ve svém kázání, řka sám u sebe: „Pane, tys vždy Bohem všemohoucím, tys to, jenž jsi mi pomohl získati srdce přítomných posluchačů, nuže pomoz mi i teď.“ Po těchto slovech, důvěruje pevně v milost Boží, udělal nad nádržkou vody, v níž se žabami jen hemžilo, znamení svatého kříže a v téže chvíli utichl všecken ten divoký rej, takže Antonín mohl zase dále a to již zcela nerušeně ve svém kázání pokračovati.

Doraziv do Puy, kdež již od bratří byl s velikou toužebností očekáván, ihned se vši obezřelostí a pokorou se uchopil správy kláštera. Jako představený počínal si Antonín právě tak, jak to bylo přáním jeho svatého Otce Františka, totiž on se jevil vždy každému jako vzor pravé pokory a nezištné lásky. Dle předpisu daného svatým zakladatelem řádu choval se vždy k svým podřízeným

jako služebník k svým pánům. On jim všem byl vzorem v dokonalosti a svatosti, jakož i bezúhonnosti mravů a bedlivém zachovávání řeholních pravidel. Ničeho neobmeškával, jen aby život mezi bratry svého kláštera přivedl na nejvyšší stupeň dokonalosti; chtěl je toho docílit, sám vždy příkladem své bratry předcházel. Jeho pokora zjedнала mu srdce všech. Ač byl představeným, přece konával rozličné nižší práce, tak jakoby se to u něho samo sebou rozumělo.

S duchovní a hmotnou péčí o své řeholní bratry spojoval Antonín plamennou horlivost o spásu věřících. Jako kvardian všechnen čas, jenž mu zbýval, věnoval svým apoštolským pracím. Neunavně vyhledával hříšníky, jsa ve dne v noci hotov je s jejich uraženým Soudcem ve svátosti pokání smířiti. Jeho láska k nesmrtelným duším neznala žádných mezí; vždyť se naučil ze slov a příkladu svého božského Mistra, že pravá křesťanská láska se může a má vyšínouti až k obětování sebe sama.

Jako kvardian zastával hlavně též úřad kazatele na neděle a svátky ve farním chrámu Páně tébož města. Svým vystupováním zjednal si tu záhy přízeň a náklonnost lidu, jenž se k němu ze všech stran hrnul. Ovšem nepřítel všeho dobra, ač se viděl od světce již tolikráte poražena, přece neustále kladl apoštolskému působení jeho rozmanité překážky.

Tak jednoho dne, právě když Antonín opět svým posluchačům nadšeně kázal, pojednou nastal mezi shro-

mážděnými davy nepokoj, jenž stále víc a více se rozmáhal. Každý se ohlížel, co se stalo. Viděli, že si nějaký muž klesá cestu k jedné dámě, jež sedí v lavici, upjatě na každé slovo kazatele pozor dávala. Dostav se až k ní, dodal jí lístek, v němž se nalézala zpráva, že její syn byl zavražděn. Pochopíme, jak se ubohá paní nad touto zprávou zalekla. Lidé zvěděvše, co se jí přihodilo, cítili soustrast s jejím bolem a těšili ji všemožně. Cizí neznámý posel vida, že všechen lid nedbaje kazatele, dychtivě se ho na jednotlivé okolnosti vraždy dotazuje, ochotně všem odpovídal, líče událost barvami co možno nejhrůznějšími.

Pozornost lidu touto událostí byla ovšem ta tam. Antonín učiniv ve své řeči přestávku, poslouchal, co neznámý posel vypravuje. Pojednou však ozval se prostranstvím chrámu jeho mocný hlas. „Ženo, pravil k plačící nešťastné paní, proč pak naříkáš? Nezoufej, neboť tento posel, jenž tě znepokojuje, přišel přímo z pekla, by tebe a jiné lidi připravil o duchovní výživu a milost Boží. Věz, ženo, že syn tvůj jest živ, jak se brzo o tom sama přesvědčíš“. V téže chvíli duch lži vida se prozrazena, vydal ze sebe odporný skřek a zmizel, zanechav po sobě odporný zápach, dokazuje tím skutečnou přítomnost mezi lidem.

Když zmizel, chopil se Antonín zase slova a ukázal věřícím, jak by se měli míti na pozoru, by neupadli do prohnanych léček ďábelských. Ďábel obchází neustále jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit. A běda tomu,

kdo se v jeho kruté spáry dostane, ten tak snadno zase se z nich nevymaní. Shromážděný lid vida nyní opět nový důkaz moci svatého kazatele. poslouchal jej tím upjatěji, až tu opět zlý duch nový zmatek mezi nimi způsobil, použiv k tomu jednoho blázna, jenž také byl v kostele a dosud vždy pokojně se choval. Nyní však najednou začal hrozně naříkati, tak že všickni se k němu obraceli a pozornost byla opět ta tam.

Antonín pohleděv na ubožáka ihned poznal osvícen od Boha, co jest příčinou jeho nářku. Pokynul mu tedy, aby blíže přistoupil. Ten ochotně uposlechl a vrhl se k jeho nohám. „Antoníne,“ volal, „dotkni se mne svým provazem, ježž máš okolo beder a budu uzdraven“. Tomuto přání ovšem světec ihned vyhověl a s obličejem planoucím svatou láskou podal ubožákovi konec svého opasku, jenž chopiv se ho, ihned byl od svého neduhu, jehož byl příčinou sám zlý duch, uzdraven.

Ustavičnými těmito porážkami byl však pekelný duch stále víc a více rozlícen. Nevěda si konečně jiné rady utekl se k pomluvám. Pojednou se tctiž mezi lidem roznesla pověst o františkanech, že oni nejsou vlastně ničím jiným, nežli odnoží sekty Valdenských zvaných chudých z Lyonu, kteří přece od církve svaté jako zřejmí kacíři byli zavrženi.

Mnozí skutečně těmito drzým pomluvám skýтали sluchu, považující syny sv. patriarchy za pouhé bezbožné strážníky a fanatiky, kteří s opovržením hledí na ostatní

lid a zneužívají jména evangelické chudoby. Než Antonín brzo svatostí svého života a bezúhonností svého chování umlčel drzé pomluvače a posluchačům svým pak při kázáních svých ukázal, jak synové sv. Františka a jeho duchovní bratři nemají ani sebe nejmenšího s hanebnou sektou Valdenských, ano že ji všude, kde se jim k tomu příležitost naskýtá, potírají. Tak znenáhla opět nepříznivé hlasy proti řádu sv. Františka ve Francii umlkly, a to hlavně zásluhou našeho svatého sluhy Božího, Antonína.

V Puy žil také v témž čase, kdy se tu světec zdržoval, mladý jakýsi právník, jenž byl sice po katolicku pokřtěn, ale život vedl nevěrecký a nemravný. Peníze byly, abychom se tak vyjádřili, bohem tohoto světáka; jich si vyzískati, k tomu nepovažoval žádný prostředek za špatný. Antonín, jemuž neušlo toto jeho chování, věnoval mu od nějakého času zvláštní pozornost. Vždy, když jej někde na ulici nebo mimo město potkal, hluboce se mu poklonil, obnaženou hlavou svou téměř země se dotýkaje. Světák z počátku přijímal tuto počtu s ješitností sobě vrozenou, připisuje ji prostotě chudičkého mnicha. Nikdy však ani ho neuznal za hodna přímého pohledu, a také pokud možno bylo, vždy se mu raději vyhýbal, poněvadž jej chování řeholníkovu mezi lidmi přece do rozpaků přivádělo.

Jednoho dne však se opět oba potkali a sice na místě zcela liduprázdném. Antonín zase pozdravil pyšného právníka obyčejným svým způsobem, ano ještě větší mu

pocty nežli obyčejně prokazoval. To však již pro prohlého světáka bylo mnoho, neboť on měl za to, že se mu tento žebravý mnich posmívá. Pln hněvu tedy přistoupil k Antonínovi blíže a vyhoukl na něho rozkaceně: „Věz, jedině proto, že jsi mnichem daruji ti život, ač bych tě měl prohnati svým mečem za to, že jsi tak nestydatým. Pověz mi již jednou, proč mě stále obtěžuješ?“ — Na tato s hněvem pronesená slova odpovídal světec pokojně a klidně se svatým úsměvem na tváři. Ukázal mu, že neměl nikterak v úmyslu jej nějakým způsobem urážeti, ale že opravdu mu čest vzdává proto, že jednou se stane z lásky k Ježíši Kristu mučéníkem, jak mu Bůh zjevil. „Věru příteli,“ dokládal světec, „velikou milost ti mluví Pán propůjčiti. Já o ni tak často prosil a nebylo mi jí dopřáno, poněvadž jsem jí nebyl za hodna uzoán“.

Tímto doznáním se uražený právník opět jaksi uspokojil, usmál se jen přepovědění žebravého mnicha a spěchal dále. Cestou sice přemítal o těchto jeho slovech zase, ano cítil jakési zvláštní city ve svém srdci, než to trvalo jen chvílku, pak již o slovech Antonínových dále nepřemýšlel.

Uplynulo takto několik roků, když tu pojednou nastala úplná a náhlá změna v celém smýšlení a chování tohoto právníka. On započal vésti život kající a ctnostný, ano za pokání podnikl se svým biskupem pouť do svaté země, rozděliv před svým odchodem největší část svého jmění chudým. V Jerusalemě a na svatých místech byla jeho víra jen ještě utvrzena a horlivost o čest a chválu Boží

roznícena. Jednoho dne, právě když kráčel s biskupem, s nímž onu pouť podnikl, po ulici, setkal se s celým zastupem mohamedánů, kteří spatřivše oba křesťanské poutníky, ihned počali rouhavé řeči vésti proti nejsvětějším tajemstvím našeho svatého náboženství. Tyto bezbožné řeči roznítily ho tak, že ihned, jak mu jen možno bylo, počal hájiti napadenou svou víru. V prudkosti hádky stalo se, že také nazval jejich Mahomeda falešným prorokem, střetěncem a bludařem, že ho nazval pravým jménem „synem zatracení“, jenž dávno již v pekle se nalézá a tamtéž všechny své stoupence přivede.

Tím ovšem mohamedáni byli nanejvýš rozlíčení, takže se ihned chystali urážky jim ve tvář vmetené krvavě pomstiti. Vylákali tudíž neohroženého obhájce křesťanského náboženství do jednoho domu a tam jej po tři dni ukrutně mučili, až konečně jej z nenávisti ke katolickému náboženství a k Ježíši Kristu, tak jak mu kdysi svatý Antonín předpověděl, usmrtili. Jeho krajané zvěděvše co se stalo, když se vrátili se svým biskupem z Východu nazpět do svých domovů, vypravovali o tom, jak obrácený onen právník, jehož všickni znali, hrdině hájil víru Kristovu a jak za to byl od Boha obdařen korunou mučnickou. Všichni rozpomenuvše se na proroctví Antonínovo, volali: „Ano, Hospodin mluví ústy svých svatých.“

Ještě ani neuplynuly dva měsíce, co Antonín jako kvardian kláštera v Puy horlivě vzdělával jak svým slovem tak hlavně příkladem své bratry, a byl neúnavným apo-

štolem celé vůkolní krajiny, když ho zase svatá poslušnost na jiné místo volala. Jak obyčejně, světec ihned byl pohotov.

V měsíci listopadu téhož r. 1225. volala jej totiž poslušnost do města Bourges, hlavního to a biskupského města provincie zvané Berry, aby se tu účastnil prací blaha církve se týkajících. Papež totiž nařídil svému legatovi, kardinálovi od sv. Angela, by svolal zvláštní provincialní sněm biskupů jihofrancouzských, a aby je tu roznítil k větší horlivosti v potírání bludů a obhajování drahocenného pokladu svaté víry. Sněm se také sešel dne 30. listopadu; účastnilo se ho veliké množství různých hodnostářů církve jihofrancouzské. Mezi shromážděnými se nalézal též biskup z Bourges, Šimon de Sully, jenž nebyl právě pastýřem dle srdce Božího, ano v celém svém chování jevil hříšnou povolnost a shovívavost k bludařům své diecese, takže se bylo věru báti, že snad také dříve neb později se k nim přidá. Tomu nyní na tomto sněmu byla věnována zvláštní pozornost.

Kardinal, předseda tohoto slavného shromáždění, znaje apoštolskou moc Antonínovu a jeho svatost, vyžádal si ho, aby měl ku shromážděným hodnostářům řeč. Věru, nebyla to lehká úloha, jež našemu světci byla svěřena, než přece poslušen rozkazu zástupce papežova, co nejrychleji se odebrál do Bourges. Právě vstoupil do dvorany, když tu kardinal-legat dočetl shromážděným hodnostářům papežský list. I předstoupil před něho a klesl na kolena, prose

o požehnání. Pak se pohřížil na nějakou chvíli v modlitbu; v této chvíli jej Bůh osvětlil, že ač dříve nevěděl, jaké pověsti proskakují o méně hodném pastýři toho města, nyní jasně viděl před sebou jako v zrcadle všechn ten jeho pohoršlivý život a nebezpečí, v němž se nalézá on a celé jemu svěřené stádo. Od Boha osvícen, poznal, jaký život vede biskup Simon de Sully.

Věru byl na rozpacích, má-li veřejně proti tomuto hodnostáři vystoupiti nebo ne; než tu pojednou unesen duchem Páně povstal a neohroženě počal k nehodnému tomuto hodnostáři mluvit a jeho pohoršlivý život mu vytýkati. Ve svém svatém zápalu vyvrátil i některé pochybnosti, jež on o sv. víře choval. Slovy jadrnými a přesvědčivými dokázal mu tak pádně, že jediná svatá víra katolická, založená na nezdolné skále Petrově, jest pravá a že každý, kdo se od ní odchyluje, spěchá vstříc záhubě.

Napadený hodnostář z počátku pozoroval smělého kazatele pln úžasu, pak vida, jak mu vyčítá všechny jeho poklesky a bludy, počal hluboce dojat slzeti, až se konečně vrhl světci k nohám, slibuje upřímné polepšení. Antonín povzbudiv ho laskavě, by se snažil získati své diecesi dřívějšího lesku a slávy, obrátil se pak k ostatním otcům sněmu a plamennou řečí je roznítil k větší horlivosti v zastávání jejich úřadů, káraje tu i onde jejich lenivost a hříšnou shovívavost k bludařům.

Na to bylo přikročeno k vlastním záležitostem sněmu, kterýchžto jednání z rozkazu kardinala-legata se též musil

Antonín účastniti. Lid tohoto města, jakmile se mu doneslo k uším, jak jejich biskup byl k lepšímu životu přiveden, dychtil poznati Antonína a slyšeti jej kázati. Tomuto přání také světec několikrát vyhověl. Když po skončeném sněmu opět Bourges opouštěl, prosili ho obyvatelé, ano i sám biskup Šimon, aby jak mu bude možno jejich město opět navštívil, což také světec ochotně slíbil.

Tomu svému slibu také dostál a to v létě následujícího roku. Biskup Šimon chtěje mu dokázati svůj obdiv a svou uznalost, vyšel mu v slavném průvodu se svým duchovenstvem a vším lidem vstříc. Poněvadž průvod byl tak četný, že by jej katedrální chrám městský nebyl mohl pojati, odhodlal se světec, že bude kázati k lidu pod širým nebem. Vystoupil na povýšené místo a odtud mluvil k nesmírným zástupům kolem sebe shromážděným o pravé lásce k Bohu a bližnímu.

Zlý duch však opět chtěl světci toto apoštolské jeho kázání překaziti, ale nepodařilo se mu to, poněvadž Bůh propůjčil v tu chvíli svému miláčkovi Antonínovi moc nad přírodními silami. Pojednou totiž, když celé množství lidu slova nadšeného kazatele pokorně poslouchalo, objevily se na obloze mraky, jež stále víc a více se stávaly temnějšími, nabývajíce hrozivé tvárnosti. Prudký víchř začal váti, hrom se počal ozývati a blesky na obloze křižovati. V celém posluchačstvu nastal šum, každý pomýšlel na vlastní záchranu před hrozící bouří. Tu však ozval se hlas Antonínův, jenž přehlušil burácení větru a hromu: „Bratří moji a sestry

v Kristu, nebojte se! Zůstaňte jen pokojně a bez bázně na tomto místě a poslouchejte dále slovo Boží. Jménem Božím vám slibuji, že vám ani bouře ani déšť neuškodí.“

Tato přesvědčivá slova sv. kazatele působila takřka kouzelně na všechny. Všichni pevně věřili, že se stane, jak Antonín jim slibuje. A nesklamali se. Všickni zůstali na svých místech a i ti, kteří již byli na odchodu, se vrátili a dále pozorně jeho kázání naslouchali. Kolem nich burácela bouře se vši krutostí, než celá ona prostora, na kteréž stáli, byla jako neviditelnou rukou před deštěm a krutostí nepohody chráněna. Po kázání, když se lidé opět rozházeli, viděli, že místo, kde se nalézali, jest docela suché, kdežto jinde byly celé kaluže vody a tu i onde dosti hustě leželo velikých krup, což bylo důkazem, jak krutá bouře se nad touto krajinou snesla. Všickni cestou velebili Boha a jeho svatého sluhu Antonína, jenž z Jeho milosti tolika zázraky se skvěje.

Vyjma jmenované události ze života našeho světce jako představeného kláštera v Puy nelze nám ještě opomenouti následujících, jež jsou pro každého čitatele svatého divotvůrce tak zajímavými.

Antonín častokráte svým apoštolským slovem občerstvoval věřící nejen v Puy, nýbrž i v okolí. Jedenkrát oznámil kázání v jedné dědině vzdálené asi 2 hodiny od města. Veliké množství lidí hrnulo se do této obce, toužíc slyšeti svatého kazatele. Jedna zbožná paní také si přála účastniti se tohoto kázání Antonínova, než její manžel,

jenž právě v plnění svých náboženských povinností tak příliš nakvap nikdy neměl, jí nedovolil, poukazuje na svou churavost. Ubohá paní vidouc, že jí takto radost zkažena, poslechla sice, ale přece si nemohla odepřítí té radosti, alespoň na střechu domu vystoupiti a obrátiti srdce i myšlenky v tu stranu, kde právě v tu dobu světec kázal.

Tu však Bůh sám zvláštním způsobem pro zásluhy svého služebníka Antonína odměnil tuto její horlivost v poslouchání slova Božího. Pojednou totiž, ač vzdálenost mezi ní a místem, kde světec kázal, obnášela dobré dvě hodiny, slyšela Antonína, třeba ho neviděla, zcela jasně a zřetelně kázati, tak jakoby stála jemu poblízku. Její muž zatím vida, že ona tak dlouho se k němu nevrací, počal ji po domě hledati, domnívaje se, že jistě asi proti jeho zákazu na kázání Antonínovo se odebrala. Vida ji na střeše, volal na ni, cože tam dělá, aby šla dolů. „Poslouchám kázání“, odpověděla tato, aniž věru věděla, že se tu jedná o něco kromobyčejného a zázračného; tak upjatě poslouchala kázání světce.

Touto odpovědí rozmrzen manžel, maje za to, že choť jeho vzdoruje, vystoupil sám k ní a hle, sám také zřetelně slyšel každé slovo výmluvného kazatele, tak že zahanben poznav, že se tu jedná o zázrak, prosil svou ženu za odpuštění a od té chvíle nikdy už jí nebránil při konání její pobožnosti. Ano on sám, když ona nedlouho na to se světem se rozžehnala, vstoupil do řádu sv. Františka a tu byl jedním z nejhorlivějších bratří.

Tak Bůh odměnil horlivost v poslouchání slova Božího. Věru, jak příklad této zbožné paní zahanbí netečnost mnohého tak zvaného katolického křesťana. Třeba by každý kazatel pravd božských nebyl právě tak výmluvným a výborným kazatelem jako sv. Antonín, přece tato okolnost nikoho nezavazuje povinnosti přijímati jeho slova, jež mluví jako zástupce Boží. Pamatujme si slova Pána Ježíše: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá a kdo pohrdá mnou, pohrdá Otcem v nebesích.“ Proto buďme jen vždy horlivými v poslouchání slova Božího, vědouce, že ono jest výživnou potravou naší duše, bez kteréž by tato zhynula.

Antonín působil tak neúnavně na spáse duší, velmi rád se zase uchýloval na nějaký den do své milé celly v klášteře svého řádu v Puy, kde děkuje Bohu za všechna mu udělená dobrodíní, posiloval se zase k dalším svým apoštolským pracím. Než ani tu mu lid dlouho nedopřával pokoje a odpočinku. Každou chvíli byl volán do hovorny klášterní, kde jej očekávali různí lidé, přicházejíce se ho tázati v různých věcech o radu a odporoučejíce se jeho modlitbám. A světec bez omrzení, vždy s jasným a usměvavým obličejem, každému pomáhal, radil a vyhovoval, tak jak mu bylo možno.

Jedenkrátě přišla k němu též jakási vznešená paní města, jež nalézajíc se v pozhnaném stavu, prosila ho za jeho modlitbu, by šťastně porodila. Antonín jí slíbil, že se bude za ni modliti, zároveň však s jasně zářícím okem

jí předpověděl, že porodí, až nadejde ustanovený čas, synáčka, jenž jednou vstoupí do řádu bratří Menších a v něm že pak dosáhne palmy mučnické.

To, co Antonín této paní předpověděl, se také vše do slova vyplnilo. Za nedlouho porodila ona paní šťastně sličného synáčka, jenž pak vstoupil později do řádu svatého Františka a tu jako bratr Filip vytrpěl v Azotu v jižní Palestině zároveň asi s 1000 vojíny, jež ku statečnosti ve víře vybízeli, dne 7. března 1228 mučnickou smrt.¹⁾

Jelikož Antonín byl takřka neustále zaměstnán a sám pak byl zdravý nepřilíš pevného, měli jak jeho bratři, tak i jemu oddaní věřící péči a starost o jeho zdraví. Často-kráte mu posílali rozličné silicí pokrmy a nápoje, chtějíce se mu takto odměniti za to, že je silí a vyživuje pokrmem duchovním — slovem Božím a že o jejich spasení tak horlivě pečuje.

Světce, ač byl tak umrtven ve všem, co se péče těla týkalo, přece takovéto dárky z upřímného srdce mu dané vděčně přijímal, ne sice tak ku prospěchu svému — on zajisté sám velmi málo potřeboval — ale ku prospěchu svých řeholních bratří a jiných chudých.

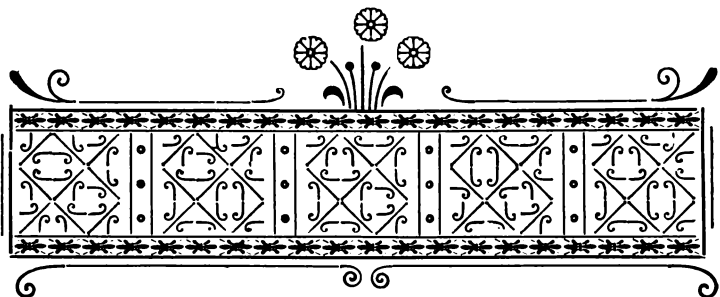
Tuto pečlivost o svého neunavného služebníka ne-
jednou sám Bůh zázračně odměnil. Tak jednoho dne, právě když se Antonín nalézal za apoštolským svým povoláním v dědině jakési nedaleko Puy, chtěla mu jedna zbožná paní darovati několik láhví vína. Než stácejíc

¹⁾ Srovnej »Voce di San Antonio« tom. II. pag. 224.

víno do nádob, ve svém velikém kvapu a horlivosti zapomněla uzavřítí opět sud plný vína. Teprve když mluvila se světcem, rozpomenula se na to. „Co jsem to jen učinila“, počala bédovati a polekaná spěchala domů do sklepa, kdež shledala, že sud je prázdný a víno všechno vylité po zemi. Tak jako onino snoubenci v Káni Galilejské, tak také ona nyní neměla vína, ale nezoufala, nýbrž utekla se k Panně Marii a jejímu miláčkovi Antonínovi o pomoc. V pevné své důvěře v pomoc jeho pravila: „Pane, láska k tvému světcí zaslouží i tvých zázraků“. Po těchto slovech otočila kohoutkem u sudu a hle, shledala, že z něho, ač byl dříve přece zcela vyprázdněn, nyní vytéká do nádoby, již držela v ruce, nejlepší víno. Sud opět byl až do vrchu naplněn vínem a sice takovým, jakého nevyrábějí vinaři tohoto světa. —

Ještě nikdy nebylo slýcháno, aby ten, kdo v Boha pevně doufá, od Něho opuštěn byl. Tato zázračná událost jest nám též poučením, že Bůh ani nejmenšího skutku dobrého nenechá bez odměny. Někdy ho již odměňuje na tomto světě, vždy pak na věčnosti.

Kapitola šestá.

Antonín kustodem v Limoges.

Těž úplný rok zastával náš světec úřad kvardiana kláštera v Puy, když tu v září r. 1226. byla v městě Arles slavena provincialní kapitola, ku kteréž též byl povolán. Poněvadž velká část bratří tu shromážděných znala výmluvnost Antonínovu, a přemnozí z nich si ho přáli slyšeti, požádal ho předseda kapitoly, by krátce k shromážděným otcům promluvil.

Bylo to právě dne 14. září. Antonín pokorně jako vždy vystoupil na povýšené místo a počal kázati. Jelikož právě připadal svátek „Povýšení sv. kříže“, o sv. kříži a sice hlavně o tom, co znamenal nápis na něm zavěšený „Ježíš Nazaretský — Král židovský“. Poněvadž on sám jako věrný následovník pravého milovníka sv. kříže, serafského patriarchy Františka, byl též nadšeným ctitelem přesva-

tého znamení naší spásy, mluvil nadšeně hlavně o velké lásce Ježíše k nám lidem. „Ježíš Kristus“, to byl asi obsah této jeho řeči, již jeho posluchači pro potomstvo zanechali. Ježíš Kristus Ukřižovaný rozpíná své ruce jako dvě křídla, a přijímal a přijímá jimi všechny ty, kteří do jeho svatého lůna se utíkají; ukrývá je v útulku svých svatých ran proti zlobě ducha pekelného a v nebi jeho svaté rány za nás orodují u Otce nebeského a žádají ne pomstu, ale slitování. O člověče! Jak jsi jist, doufáš-li v Boha! Máš volný přístup k Jeho trůnu, maje Máti vedle Syna a Syna vedle Otce. Matka, jak dí sv. Bernard, ukazuje svému synu svatá ňadra, jimiž jej živila, a Syn ukazuje Otcí své rány a svůj zraněný bok, jež Jej usmířily Rána v boku jest však jaksi městem slunce, poněvadž v boku tomto se nám otevřela brána rajska..¹⁾

Mezitím, co Antonín takto nadšeně o lásce Ježíše Krista k nám hovořil, zjevil se mu v té chvíli sám svatý Otec František, jemuž Bůh této milosti dopřál. Ruce svatými ranami obdařené měl rozepjaty a okem svým tak roztouženě hleděl na milovaného syna svého, jenž s takovou výmluvností a nadšením mluví o tajemstvích mu nejdražších. Vznášeje se nějaký čas ve vzduchu mezi dveřmi, udělil mu pak a všem shromážděným sv. požehnání a zase zmizel. Jen Antonín a jeden z přítomných bratrů jménem Monaldus, viděli, co se stalo, ostatní jen byli takovou útěchou naplněni, že když jim oni pak o zjevení

¹⁾ Srovnej kázání sv. Antonína.

vypravovali, nepochybovali ani dost málo, že skutečně světec dlel mezi nimi, třeba přirozeným způsobem dlel daleko od nich vzdálen.¹⁾

Toto zjevení bylo, abych tak řekl, posledním „s Bohem“, jež dal svatý František miláčkovi svému Antonínovi na této zemi, právě v tu dobu, kdy se strožil na dalekou cestu na věčnost, aby tu přijal od Boha odměnu za své Bohu milé a lidem prospěšné skutky a ctnosti.

Na kapitole v Arles shromážděné mimo jiné měl se také obsaditi úřad kustoda (tolik jako správce několika klášterů jedné provincie) v Limoges. Všickni jednoglasně dosadili na tento úřad Antonína, jemuž hlavně vznik této kvetoucí kustodie dlužno přičítati; jeho působením totiž vzniklo nebo rozmohutnělo několik klášterů, z nichž sestávala, na př. byly to konventy v Limoges, Brive, Bourges, St. Julian a j. Světec, vida, že by všechno zdráhání bylo marné, přijal bez odmluvy tento úřad a hned se také uvázal v jeho správu s neobyčejnou horlivostí.

V Limoges byl přijat s nevýslovnou radostí, neboť obyvatelé toho města již z dřívější doby svatost a výmluvnost jeho znali.²⁾ Činnost nového kustoda ve svěřených krajinách byla nanejvýš požehnána. On nejen že pečoval

¹⁾ Srovnej I. Vita S. Francisci a Thoma de Celano (editio II. Romana 1880) pag. 84. násled.

²⁾ Již z postní doby téhož roku 1226, kdy Antonín tu kázal při kteréžto příležitosti opět se ukázalo, že má od Boha dar »bilokace«, o níž výše jsem se zmínil. Viz »Voce di Sant' Antonio« tom II. pag. 225. —

o kláštery sobě svěřené, nýbrž i některé jiné založil. Vzдор svým četným apoštolským pracem přednášel i občas bratřím bohosloví, pečuje takto o jejich vzdělání.

Jeho cesty apoštolské v této kustodii skvějí se celou řadou podivuhodných zázraků a milosti, jež Bůh na jeho přímluvu konal. Alespoň o některých se zmíním. —

Jednou kázal Antonín pod širým nebem k shromážděným takorba nesčetným davům. V kázání předpověděl lidu, by se měl na pozoru, že ďábel má v úmyslu kázání překaziti. A také v skutku právě když Antonín byl asi uprostřed své řeči rozpadla se s velikým hřmotem kazatelna, než nestalo se ničeho, ani Antonínovi ani komu z okolo stojících. Ďábel však se přepočítal, že snad ve všeobecném zmatku bude míti hojnou žeň. Lid vida co se stalo, ihned dal se do práce a za nedlouho upravit nové místo, na něž Antonín vystoupiv, kázal dále, poučuje lid, že nikdy bez vůle Boží ani vlasu na hlavě nám ďábel skřiviti nemůže. —

V Brives zbudoval světec skromný chudičský klášter, kam se obyčejně bratři často uchylovali, by tu konávali svá duchovní cvičení a v nejpřísnějším pokání tu Bohu sloužili. Tu bylo také nejzamilovanější zátíší Antonínovo. Jednoho dne neměli přítomní tu bratři ničeho k jídlu, a proto poslal světec jednoho z nich k jakési známé dobroditele kláštera, by u ní něco zeleniny k jídlu si vyžádal. Paní tato také hned nařídila služce, aby šla do zahrady a zeleniny bratřím potřebné natrhala. Než

tato se zdráhala ukazujíc, že právě prší tak jako s konve. Tu šla hospodyně sama a hle! vzdor nejprudšímu dešti ani nit na jejím oděvu nebyla smočena. Tak Bůh její ochotu pro zásluhy Antonínovy odměnil. —

Jednoho večera, právě když bratří přicházeli po modlitbě z choru, viděli z okna, jak na poli jednoho z dobrodinců kláštera se nalézá mnoho lidí, kteří jak se zdálo celou setbu ničí a hubí. Rychle tedy spěchali k Antonínovi, jenž dlel v choru, prosíce, by jim dovolil tyto škůdce zapuditi. „Jen se odeberte v pokoji do svých komůrek, pravil jim tento pokojně, vše to, co jste viděli, jest jen lešť dábelská a nic více. Dábel vás chce tím způsobem zbaviti vaší sebranosti při modlitbě a spokojenosti.“

Uspokojeni těmito slovy odebrali se na odpočinek a skutečně následujícího rána se přesvědčili, že pole jejich dobrodince se nalézá v nejlepším pořádku. —

Antonín nenalézal se ještě dlouho v konventu v Limoges, když tu mu bylo oznámeno, že jeden z noviců se nalézá ve velikém pokušení opustiti řád, neboť se necítil dosti silným k přísnému životu bratří Menších. Jakmile o tom uslyšel, ihned byl pln starosti o tuto ovečku. Bez meškání dal ubohého k sobě povolati a pak otevřev mu ústa vdechl naň a řekl: „Přijmi ducha stálosti.“ Po těchto slovech upadl tento novic jak mrtev k zemi. Když se vzpamatoval, cítil, že se s ním stala blahodárná změna, tak že od té chvíle byl zcela pokojným a nikdy mu ani

nenapadlo, že by se nehodil pro řád, naopak byl jedním z nejhorlivějších bratří.

Než nejen bratři Menší ale i jiní zakusili lásky a moci Antonínovy. Světec nezapomínaje totiž, jak duchovní synové sv. Benedikta sv. jeho Otcí Františku tolik dobrého prokázali, snažil se všemožným způsobem jim svou vděčnost dáti na jevo. K tomu se mu jedenkrát naskytla krásná příležitost.

Na svých cestách apoštolských zastával se totiž světec v opatství řádu sv. Benedikta v Solignaku, blíže Niortu. Tu se setkal s jedním bratrem, jenž byl všecek sklíčen nad tím, že již po delší dobu neustále jest trápen a pronásledován duchem nečistým, takže často si již ani neví rady. „Otče milý, pravil důvěrně k Antonínovi, vzdor svým mrtvením a postům, vzdor modlitbám, přece stále jsem tak trápen. Otče, měl bych k Tobě velikou žádost. Zaměň své řeholní roucho s mým, neboť jsem jist, že tvé chudičké roucho mě zbaví mých pokušení.“ Antonín vida ubohého, jehož lilii čistoty viděl v duchu v stále tak velikém nebezpečí, pocítil s ním upřímnou soustrast a také bez rozmýšlení učinil dle jeho žádosti. Jakmile roucho panického divotvůrce se dotklo těla mnichova, ihned cítil onen, že jest svých útrap zbaven. Nečistý duch pro zásluhy sv. Antonína prchl od něho zahanben a již se ke zkoušenému řeholníku nevrátil.

Z této události je zcela patrné, jak velice záslužnou byla panická nevinność našeho světce. Právem tedy vy-

obrazuje se sv. Antonín s lilií v ruce. V Padově nalézá se starý obraz, na kterémž jest vyobrazen světec, jak je v zahradě plné lilií a pod ním uveden výrok z Pisma svatého: „Můj milý pase mezi liliemi!“ ¹⁾ Podobně, jak pouhý pohled na nejčistší Pannu již každého pobádal k sv. čistotě, tak i obcování a blízkost sv. Antonína nabádaly každého, by pěstoval tuto andělskou ctnost. Ó, jak krásná to příležitost pro všechny ctitele sv. Divotvůrce, jemu se zalíbili zachováváním ctnosti svaté čistoty a nevinnosti!

Jako pravý milovník a pěstitel sv. nevinnosti miloval také světec po příkladu svého božského Mistra ta něžná poupátka sv. nevinnosti — malé dítky. U těchto velmi často dával na jevo svou moc jako divotvůrce, jak o tom svědčí následující dvě události, které z mnohých jiných vyjímám.

Do Brives, když tu jedenkrát Antonín kázal, přispěchala též jakási zbožná žena. Ta majíc doma malé dítě, jež s sebou vzíti nemohla, položila je do kolébky a uzavřevši pokojík, v němž se nalézalo, odešla. Bylo to sice nemoudré jednání od ní, než dá se omluviti velikou touhou, ano i zvědavostí slyšeti světce kázati. Když se z kázání opět domů navrátila, k svému zděšení pozorovala, že dítě převrátivši se v kolébce, se udusilo a bylo již celé studené. Plna úzkosti spěchala tedy zpět k svatému Antonínovi a padnuvši před ním na kolena, zvěštovala

¹⁾ Píseň Šalomounova 6, 2.

mu se srdcelomným nářkem co se stalo. „Jen se upokoj, ženo“, těšil ji tento; jdi jen domů a uvidíš, že dítě tvé jest živo a zdrávo.“ Plna důvěry v pomoc jeho utíkala tedy domů a tu skutečně — ach, té dobroty Boží! — našla synáčka svého v kolébce, jak se na ni usmívá a ručičky po ní vztahuje. — Věru, neřekl nadarmo Kristus Pán: „Já přemohl smrt!“ Blahoslavený člověk ten, jenž důvěřuje v Pána!

Jiné ženě se stala ještě větší nehoda než této. Za její nepřítomnosti spadlo totiž dítě její do kotle s vroucí vodou. Když se vrátila z kázání sv. Antonína domů viděla dítě v kotli. Plna zděšení vzývajíce světce o pomoc, vytáhla je a k své největší radosti viděla, že jest úplně zdrávo a na celém tělíčku není ani nejmenší spáleniny. — —

Mimo jmenované zázračné události, jež se staly v městě Limoges a okolních krajinách, ještě se zmíním alespoň o jedné, jež jest též neméně zajímavou.

Jednou konal Antonín ještě s několika jinými bratřími missie v Brives. Tu se stalo, že k němu jednoho dne přišla jistá žena, jež bratřím tak častokráte rozličných potřeb poskytovala, stěžující si, jak ji manžel strýznil. Tetelíc se bolestí, ukazovala světcům celý cop vlasů, jež jí zuřivý muž vytrhl, prosíc jež zároveň o pomoc a jeho modlitbu. Cítíc s ubohou bolest, ihned vyhověl jejímu přání a počal se za ni se všemi svými bratry modliti a hle — v krátkosti narostly ženě vlasy znova, a sice v takové velikosti a hustotě jako dříve, což vida její

ukrutný muž, od té chvíle s ní co nejlaskavěji zacházel, ano sám se stal největším dobrodincem bratří Menších.

Něco podobného se stalo později v Arezzo v Itálii, kde zase světec okamžitě udravil ženu, jež přinesla k němu všechny vlasy, jež jí muž vytrhl. — —

Ačkoliv světec tolika zázraky a milostmi od Boha byl obdařován, přece zůstal vždy tím pokorným Antonínem jako dříve. „Bratří moji,“ říkával často svým synům, když mu pro tyto od Boha mu poskytované milosti čest prokazovali, můžeme míti dar zázraků a přece při tom duši svou ztratiti — když totiž nezachováme při tom pokory. Zázraky nepodávají žádné jistoty o našem věčném spasení; ony mohou nám sice vážnosti a pochvaly získati, ale co by to člověku prospělo, kdyby byl na zemi vážen, a přece jednou k věčným mukám v pekle odsouzen?“ Proto jenom ať nikdo na cestě ctnosti netouží po zvláštnostech, ale snaží se raději obyčejnou cestou dojíti tam, kam všickni máme směřovati — k věčnému spasení. —

Kapitola sedmá.

Antonín muž své doby.

Tak jsem v předcházející kapitole ukázal, obdržel náš světec právě když se nalézal na kapitole v Arles, od sv. Františka požehnání, jímž jej jaksi tento svatý patriarcha zmocňoval, aby po jeho smrti on sám byl jaksi druhým otcem řádu. Brzo na to se také roznesla ona truchlivá zpráva, že onen veliký stignatisovaný světec Alverňský se odebral do své pravé vlasti nebeské. Žalost a radost zachvívaly srdcem osiřelých jeho synů. Žalost, že ztratili tak dobrého a svatého Otce, a radost na jeho slávu, jíž požívá v nebesích a o níž Bůh mnohé nábožné jeho bratry ano i jiné ctitele svatého zesnulého zřejmě ujistil. Antonín více než kdo jiný oplakával smrt tohoto serafa v těle lidském, avšak také svým duchovním okem lépe poznával než druzí bratři, jak velikých radostí asi za svou chudobu a strádání nyní požívá v říši nebeské, jedině to pravé vlasti, kde dle slova Magdaleny řádu serafského, sv. Markety Kortonské, zaujímá ono místo, s něhož byl svržen sám nejvyšší z padlých andělů — Lucifer.

Tato nenadálá smrt sv. Otce zkrátila také pojednou dobu požehnaného působení našeho světce Antonína, takže v kustodii své jen po dva měsíce zastával svůj záslužný úřad. Byla totiž za příčinou volby nového vrchního představeného řádu tak zvaného „generala“ vypísána generalní (všeobecná) kapitola řádu, ku které se měli dostavití všickni vyšší představení řádu a tudíž i náš Antonín jako kustos Limogeský. Jelikož kapitola se měla konati o svatodušních svátcích r. 1227., vydal se světec hned počátkem téhož roku na cestu do Italie. S tak milou mu Francií, kde jeho apoštolské působení tak bylo požehnáno, se loučil slovy: „Ó Francie, dokonal jsem v tobě své missijní poslání a postaral jsem se o svěcenou mi kustodii. Nuže tedy, bratří rozmilí, rostež a rozmnožujtež se a buďte hodnými syny Krista Ježíše a jeho služebníka „žebráka z Assisi“ a „serafina z Alverny“.

Podivuhodné zámysly Božské Prozřetelnosti s touto zemí vzhledem k apoštolské činnosti Antonínově byly naplněny. Tato země mohla se považovati za šťastnou, že chovala takový zázrak svátosti, muže tak osvícené víry, jehož poslušnost, láska, pokora a kajicnost blahodárně působíce, se rozplývaly na všechny strany; mohla býti hrdou na to, že v ní působil tento světec jako apoštol, jenž slovem i příkladem byl tisícům lidí k polepšení a pokání. Ona nyní propouštěla svého miláčka Italii, vlasti sv. Františka, ovšem kojíc se touto nadějí, že jej zase brzo opět spatří — ovšem nadarmo. —

Antonín ubíraje se do Italie cestou nezhálel, nýbrž používal každé mu naskytnuvší se příležitosti, by získal Ježíši Kristu nové duše. Jako pravý apoštol a následovník sv. Františka konal tuto svou cestu většinou pěšky, vyžebraváje si cestou, čeho měl k zahánění hladu a žízně zapotřebí. Jednoho dne na této své cestě dorazil do jedné vesnice blíže města Marseille, kdež ihned vida, jak se lid kolem něho kupí, nedbaje své únavy, počal k shromážděným venkovanům mluvit. Když kázání skončil, ohlížel se všecek zemdlen po nějakém útulku, kdež by si mohl trochu odpočinouti. V tom však již k němu přichvátala jedna z bedlivých posluchaček jeho kázání, paní to zbožná a rozšafná, prosíc ho, aby se svým průvodčím vzal v jejím domě zavděk s pohostinstvím. Tuto prosbu Antonín také vyslyšel, ano prokázané dobrodiní brzo také po příchodu svém do domu této paní zázrakem odměnil.

Tato paní totiž vidouc vzácné hosty ve svém domě, chtěla jim též podati občerstvujícího nápoje, v nějaké vzácnější nádobě. Vědouc, že její sousedka má krásnou takovou skleněnou číši, spěchali k ní a vypůjčila si ji od ní. Než nešťastnou náhodou vzal cestou unavený bratr laik, průvodce Antonínův, skvostnou sice ale velmi jemně pracovanou číši tak neopatrně do ruky, že mu uklouzla a na mnoho kousků se rozbila. Tato nezaviněná nehoda ovšem byla světcu velmi nemilou, jelikož viděl, že jejich dobroditelka tím utrpí velikou škodu. Tato také skutečně byla velice polekána, neboť nejednalo se jí ani tak o peně-

žitou náhradu za tuto číši, jako o mrzutost, kterou si tím způsobí se svou sousedkou, jež tento pohár jako dědictví po předcích chovala ve velké vážnosti.

Antonín jak mohl těšil ubohou paní, konečně však vida, že neustále hořekuje, zakryl si rukama tvář a pak se počal k Bohu modliti o pomoc v této trapné záležitosti. Když se tak modlil, tu viděla paní domu, že střepy po podlaze rozházené jakoby neviditelnou rukou vedeny se spojují v jeden celek a že na zemi leží celý pohár. S třesoucíma rukama jej zdvihla a po bedlivém prozkoumání shledala, že na něm ani nepatrného škrábnutí, neřku-li rozpukliny není znáti. Plna vděčnosti a radosti hlasitě děkovala oběma svým hostům, prosíc, aby v jejím domě zůstali přes noc; než Antonín, obávaje se, že by snad obyvatelé této vesnice, dověděvše se od ženy, jaký zázrak se v jejím domě stal, jim poctu prokazovali, vydal se dále na cestě do Marseille, kde přenocoval v klášteře svých bratří. —

Podobný zázrak jak tuto vykonal světec na svých cestách ještě jednou, než beze vší okázalosti ano takřka zcela ve skrytosti. Neboť kde se jednalo jen o pomoc v obyčejných časných záležitostech neb i duchovních ale soukromých, konával světec zázraky velmi často jen v soukromí; kde však toho vyžadovala čest a sláva Boží a prospěch sv. víry, pak je konal zcela veřejně, aby hlavně nestydaté mudráky a bludaře zahanbil a je do ovčince církve svaté uvedl.

V Marseilli vyprosil si Antonín na kapitánu jedné lodi místa na dřevěném plavidlu, jež ho mělo co nejrychleji převézt do Italie. Než člověk míní a Pán Bůh mění. Mezi Korsikou a Sardiníí byla loď, směřující k Civitavecchia, kamž měla doraziti asi za 70—100 hodin, stížená prudkou bouří, takže kapitán a lodníci viděli za nejlepší, když ji nechají hnáti po větru k jihu, neboť přistáti někde ke břehu bylo zcela nemožno.

Konečně po mnoha dnech strachu a úzkosti objevila se na jihu pevná země, než nebyly to břehy italské, nýbrž pobřeží ostrova Sicilie. Tak dorazil Antonín opět podruhé proti své vůli do této země, kde poprvé byl s takovou přívětivostí přijat. Bez meškání se odebral opět do kláštera svých milých bratří v Messině, kde byl uvítán s největší radostí a pohostinností.

Jelikož do kapitoly řádové bylo ještě dosti času, umínil si na tomto překrásném ostrově zbývajícím mu čas strávit. Nuže, doprovázejme ho na jeho cestách po tomto ostrově, neboť po jeho boku zakusíme ještě milejšího ovzduší, nežli kdybychom dýchali čistý a vonný vzduch tohoto pravého „jarního ostrova“.

Horlivost duše byla vzpružinou všeho počínání a života Antonínova. Sicilie za tu poměrně krátkou dobu pobytu jeho viděla, jak jeho přičiněním takofka ze země vyrůstají nové kláštery, kde synové sv. patriarchy rozšiřují ten pravý apoštolský život a nabádají lid k pokání a polepšení života. Tak za krátko se usadili bratří Menší v Patti, Lentini, Noto a Cefalu.

Zdržuje se v Messině, byl tu jednoho dne Antonín od představeného toho kláštera, jenž na nějakou dobu se měl vzdáliti, jmenován prozatímním představeným kláštera. Za této jeho nepřítomnosti, vida, že bratří musí daleko choditi pro vodu, postaral se jim u dobrodinců kláštera o to, že jim blíže kláštera samého vykopali hlubokou studnu, jež brzo se naplnila velmi chutnou a čistou vodou. Až do dnes tato studna se na onom místě nalézá a již mnozí nemocní pijíce z ní, dosáhli v rozličných svých nemocech uzdravení.

Než ač Antonín věc pro klášter tak potřebnou zařídil, trpce za to musel pykati, když se představený kláštera navrátil. On byl velice na něho rozezlen a sice proto hlavně, že tím jeho bratry připravil o tak četné zásluhy, jež si získati mohli dalekou svou chůzí k dřívějšímu prameni. Za trest mu tudíž vyměřil několikadenní vězení ano i drsné zbičování. Pln pokory přijal světec tento jak měl za to spravedlivý trest a bičování mu uložené vykonal s takovou přísností, že v onom vězení, jež jest teď proměněno v kapli, se dosud nalézají na stěně stopy krve.

Brzo na to přáli si jeho bratří, by se odebral do Cefalu, kde se právě měl založiti klášter jejich řádu. Antonín tam spěchal a hle, v krátkosti započaté dílo bylo dokonáno a to hlavně zásluhou jeho, poněvadž všude požíval neobyčejné důvěry.

Při stavbě klášteríka v Tentine stalo se, že na jednoho z pracujících dělníků spadl s lešení těžký kámen, jenž

tak ubožáka rozdrtil, že se podobal beztvárné hmotě. Antonín zvěděv, co se stalo, rychle spěchal k místu neštěstí, volaje: „Pro zásluhy sv. Františka z Assisi a ve jménu Pána našeho Ježíše Krista oživni opět!“ A v témž okamžiku zdvihl se zmrzačený a zabitý dělník ze země zcela zdráv a bez pohromy, pokračuje dále, tak jakoby se nic nebylo stalo, ve své práci.

Lid a sám biskup Messinský choval k Antonínovi největší důvěru; velmi mnozí si ho vyvolili za svého duchovního vůdce a zpovědníka. Než ani tu, jako i jinde, nescházelo světců nepřátel, kteří mu jeho slávy záviděli a o ni ho připraviti usilovali. Jeden z takovýchto závistníků pozval ho jednou v pátek k sobě k obědu, stavě se k němu co nejprívětivěji a snaže se tím zakrýti své černé úmysly, jež měl v srdci.

Světec netuše nic zleho, přijal pozvání, než když přišel k obědu, viděl, že se na stole nalézají čerstvě pečený kapoun. Ihned zpozoroval v tom lest, jež na něho byla nastrojena, než nedal na sobě nic znáti. Pomodlil se a pak požehnav předloženou sobě krmí znamením sv. kříže, počal jísti. Když to zlotřilý jeho hostitel viděl, již potají si mnul ruce, že Antonína tak snadno do svých sítí polapil. Hned jak bylo po jídle, spěchal k biskupovi místa a u toho žaloval na Antonína, že jest kacířem, poněvadž u něho v pátek jedl maso.

Tento byl také hned předvolán, aby se z jednání svého zodpovídal. Světec mírně se hájil, že postu nepo-

rušil a na ospravedlnění své žádal svého zlomyslného hostitele, by tedy přinesl zbytky z jídla, jež u něho požíval, pak že se ukáže, je-li vinen nebo ne. Ten s radostí spěchal, raduje se z toho, jak Antonín bude od biskupa přísně pokárán a jak mezi lidem ho pak bude moci zlehčovati. Doma sebral všechny kůstky z kapouna a spěchal s nimi k biskupovi, jemuž je předložil na důkaz viny. Než jaké to bylo pro něho překvapení. Užaslým zrakům jeho, jakož i biskupovým se objevily kostičky z ryb, čímž zloba byla odkryta a Antonínovo dobré jméno, jež sám Bůh zázračně ochránil, bylo zachováno.

V klášteře mezi svými bratřími žil světec vždy v největší přísnosti a umrtvenosti, jak co se týče pokrmu tak i nápoje. Tu však nebo onde na svých apoštolských cestách pozván jsa od dobrodinců ke stolu, přijímal vděčně vše, čeho mu poskytovali, řídě se zásadou sv. evangelia; jedl ze všech krmí, jež mu předloženy byly, ovšem aniž se kdy provinil proti svaté střídmosti a církevnímu přikázání o postu.

Bludaři, jichž na tomto ostrově bylo dosti, měli na něho zášť, snažíce se ho všemožně u lidu v posměch a nevážnost přivést. Než nepodařilo se jim to vzdor nejmenějším léčkám, jež na něho často nastrojili.

Jednou ho pozvalo několik bludařů k obědu a sice jen proto, by si z něho jak říkali šašky dělali. Antonín dobromyslně jako vždy přijal toto pozvání. Než když se posadil ke stolu, předložili mu jeho zlomyslní hostitelové

upraveného netopýra,¹⁾ jichž zvláště velikých se na Sicilii nalézá v hojnosti, žádajíce na něm, aby tohoto „kapouna“ snědl. Při tom pohlednuvše jeden na druhého stěží se mohli smíchu zdržeti, jsouce věru dychtívi, co Antonín bude dělati. Tento však, ač nekalou hru dobře pozoroval, nedal se zmásti, nýbrž počal tohoto neobyčejného „ptáka“ rozdělovati. Než jak velice zlosynové užasli, když viděli, že pečený netopýr pod jeho rukama se proměňuje v skutečného kapouna, jenž ještě k tomu tak příjemnou vůni na všechny strany vydával. Tímto patrným zázrakem byli přemoženi. Viděli se nuceni uznati svatost svého hosta a také litující svého hříšného záměru, vyznali se z něho světci, prosíce za odpuštění. Tento nejen že jim s největší radostí odpustil, nýbrž tak dojemně mluvil a tak přesvědčivě, že zanechavše svých bludů, vrátili se do lůna církve svaté.

Mezitím nastalo jaro a náš Antonín s některými jinými spolubratřími vstoupil na loď, jež je za nedlouho dopravila do přístavu Ostia, kdež všickni vystoupili v území papežském na pevnou půdu, aby další zbývajících jim cestu do Porciunkule vykonali po pevné zemi.

Na této cestě papežským státem shledáváme se s Antonínem hlavně v starověkém městě Římě. Staříčkův papež Rehoř IX. přijal ho s otcovskou laskavostí, vybídnuv ho, aby v jeho paláci si několik dní odpočinul. Antonín, ač ho touha spatřiti hrob sv. patriarchy Františka

¹⁾ Jiní zase říkají, že sůvu, v tom ohledu nejsou životopisci svorní.

puďila do Assisi, přece nebyl s to zamítnouti toto pozvání. S vděčností tedy přijal nabízené pohostinství, ale těch několik dní nezamýšlel strávit v nečinnosti. Příležitost k práci apoštolské se mu také brzo naskytla.

Papež ho totiž vybídnul, aby kázal k shromážděným davům poutníků, jichž právě v tu dobu se nalézalo v Římě na tisíce. On sám chtěl totiž slyšeti tohoto, jak ho mnozí nazývali, „nového Františka“, chtěl býti svědkem, jak zázračná výmluvnost na shromážděné davy lidu z rozličných konců světa působiti bude. Antonín s radostí souhlasil s tímto návrhem.

V ustanovenou hodinu vystoupil v prostranném chrámu na kazatelnu a počal k lidu mluvit. Slova jeho plynula jako se rtů anděla v tajném zjevení, mírně jako z medotekoucích úst miláčka Páně, káravě jako řeč Pavlova a časem i bouřlivě jako hlas hromu. Všechno množství s bázní a úžasem hledělo na tohoto nepatrného mnicha. Mezi nimi nalézali se lidé učení i prostí, všech stavů rozličných národností, než všickni byli jeho slovy hluboce dojati. Ač tu byli přítomní Vlaši, Francouzi, Slované, Němci a příslušníci i jiných národů, a ač Antonín mluvil latinsky, přece každý z přítomných mu jasně rozuměl, ano každému se zdálo, že ho slyší mluvit svým rodným jazykem. Bylo patrné, že zázrak, jenž se kdysi udál v letnicích v Jerusalemě, se tu znovu opakuje a proto podivení nebralo konce. Sám staříčkový papež Řehoř IX. by kázáním tímto tak nadšen, že pojmenoval Antonína

„archou obojího zákona a zbrojnicí písem: svatých“, kterýžto název zůstal mu až do dnešní doby.

Od té chvíle často papež s ním rozmlouval, obdivuje čím dále tím více hlubokost jeho vědomostí a bystrost ducha, při tom pak takovou pokoru, jež jej každému činila milým a příjemným.

Ne tak ani jeho učenost a nedostižitelný řečnický talent, jako serafská svatost jeho, probudily v srdci staříčkého papeže přání, ponechat si ho na dvoře papežském a učiniti ho svým zpovědníkem.

Než poněvadž nahlížel, že by tak mnozí a mnozí lidé tím byli o tak Bohem nadšeného apoštola připraveni, dovolil mu, by opět s Pánem Bohem se odebral za svým cílem ke kapitole do Assisi.

Po bílé neděli r. 1227. opustil Antonín Řím a bral se zvolna k serafskému městu Assisi. Kolem starobylého kostelíčka Porciunkulového, kde sv. František od Krista Pána pro lidstvo tak veliké milosti dosáhl, byla již v tu dobu shromážděna armáda chudých vojinů Ježíše Krista majíc prozatím v čele bratra Eliáše. Celá tato rodina serafská byla nyní jako opuštěná, vždyť jí umřel nejmilejší a nejpečlivější otec, jakého věru již nikdy nenajdou. Jindy panoval kolem Porciunkule čilý ruch, než teď jednotliví představení sem k volbě nového generala řádu přišedší, v tlupách se starostlivou tváří tiše spolu rozmlouvali. Na tváři všech bylo znáti zármutek.

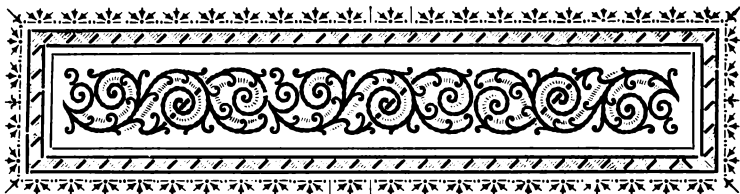
Také náš Antonín čím více se blížil k hrobu svého svatého patriarchy, tím více se mu svíralo srdce zármutkem a bolestí. Ono krásné okolí Assiské zdálo se mu nyní takřka bez života a přece dokavad byl František ještě živ, každý kámen, každá cestička mu tu byla tak milou a drahou. Můžeme si představit, s jakými asi city klesl u hrobu svatého seraфа z Assisi na kolena. S jakou vroucností asi prosil zesnulého patriarchu, by u milého Spasitele, jemůž v životě tak podobným se býti snažil, vyprosil celému svému řádu milost vytrvalosti v jeho šleпějích a horlivosti v plnění řeholních pravidel. On právem tušil, že smrtí sv. zakladatele se mnoho v řádu změnil a proto nyní tak snažně se modlil, aby změny v řádu předsevzaté mu byly ku prospěchu a rozšíření.

Věru tentokráte byl světec zcela jinak přijat nežli při prvním příchodu do Assisi. Mnozí jej již znali a každý na něho hleděl s úctou, jako na muže tak svatého a učeného. Proto ani se nemůžeme diviti, že byl na této kapitole od nově zvoleného generala řádu Jana Parenса, jakož i od ostatních otců kapitoly zvolen provincialem severní Italie.

Tato rozsáhlá krajina byla onou dosti zanedbanou vinicí, kterou Boží prozřetelnost mu k vzdělání svěřila; v péči o ni měl život svůj pozvolna jako příjemnou obět Bohu přináseti, tu mělo také býti ono jeviště nekrvavého mučeníctví a požehnaného jeho apoštolátu, jež již v jižní Francii započal.

V následující kapitole budeme jej v duchu následovati na všech jeho obtížných cestách po krajinách mu k správě svěřených. Duchovní tato pouť po jeho boku zajisté bude jednomu každému z nás velice zajímavou a poučnou. —

Kapitola osmá.

Antonínova apoštolská činnost.

Antonín přijal svěřený sobě úřad s radostí, ne snad proto, že jím byl vyznamenán, nýbrž proto, že se mu teď naskýtala tak krásná příležitost v tak mnohých krajinách na vinici Páně pracovati. Provincie jemu svěřená byla velice rozsáhlá, nejen že se rozprostírala po celé dnešní severní Itálii, nýbrž obsahovala i část Korutan, Krajiny a území Benátské. Božská Prozřetelnost již sama to tak zařídila, by Antonín ve svém úřadu jako provincialní představený daleko široko mohl rozlévati paprsky světla své svatosti a učenosti, a všude úrodu a požehnání rozšiřovati.

Uchopiv se svého dosti obtížného úřadu, ihned začal visitovati (prohlížeti) po celá tři následující léta všechny kláštery a poustevny své provincie. Doprovázen jedním zbožným bratrem laikem, kráčel pěšky od města k městu, od vísky k vísce, od krajiny ke krajině, hlásaje

všude slovo Boží a potvrzuje je četnými divy a zázraky, jimiž sám Bůh k svým národům mluvil.

Opustiv Assisi, bral se přes Apenniny do krajín pobřežních, veden jsa sem samým Duchem svatým. Krajiny tyto, jak již výše jsme viděli, byly velice prosáknuty bludy Valdenských či Patarenských, proti nimž on stále tak úsilovně brojil. Tito bludaři vidouce ve sv. kázateli tak mocného a neohroženého odpůrce usnesli se, že jej se světa sprovodí stůj co stůj.

Jednoho dne obdržel od několika bludařů v městě Rimini, kdež právě započal svou visitační cestu, pozvání k obědu. Ač tušil, že se mu opět nějaká léčka strojí, přece přijal pozvání, věda, že ani sám božský Spasitel se neostýchal s hříšníky u jednoho stolu seděti. V ustanovenou hodinu se dostavil tedy k jídlu. Pokrmy již stály připraveny na stole, než Antonín při modlitbě před jídlem poznal, že jsou otráveny. Laskavě tedy se k svým hostitelům obrátil a počal jim vytýkati jejich černý záměr. Tito vidouce se prozrazení, utekli se k pokrytecké lži. „V pravdě, milý otče,“ pravili lstivě k němu, „pokrmy tobě předložené jsou sice otráveny, ale úmysl náš při tom byl zcela dobrý: neboť tím jsme chtěli rozmnožiti tvou slávu mezi lidmi a ukázati též pravdivost slov Ježíše Krista k apoštolům: Jestli-že by co jedovatého pili, neuškodí jim.“¹⁾

¹⁾ Marek 16, 18.

„Vy zajisté také budete dobře věděti, odpověděl jim pokojně světec, že také v písmě sv. stojí psáno, že nemáme pokoušeti Pána Boha svého.“ Po těchto slovech chystal se k odchodu, než hostitelové si umínili, že ho tak zhola odejítí nenechají. Zastoupili mu tedy cestu a počali na něho útočiti, že evangelium jest jen pouhým klamem, jinak že by se nezdráhal dle něho se spravovati. „Chceš-li,“ tak volali k němu posměšně, „chceš-li dokázati pravdivost svého evangelia, nuže, tedy jez z těchto otrávených pokrmů. Pak-li se ti ničeho nestane, uvěříme všickni a přestoupíme ke katolické církvi.“

Svatí jsou milosrdní a následují příkladu tvého o nejsvětější srdce Ježíšovo! V tomto oceanu dobroty i oni čerpají svou laskavost. Antonín toužil nesmírně po těchto zbloudilých duších, vykoupených krví božského Spasitele, a proto s úsměvem odpověděl na daný návrh: „Ano, budu jíst, ale ne, bych tím pokoušel Boha, ale z úcty k svatému evangeliu a z touhy po vaší spáse.“ Po těchto slovech požehnal otrávené pokrmy sv. křížem a pak počal jísti. Bludaři čekali s dychtivostí jak prudký jed bude působiti; než viděli, že Antonín zůstal zcela zdráv. To působilo na ně tak, že mu padli k nohám, prosíce ho, aby je s církví svatou usmířil, což se též za krátko stalo.

Než následujme dále, pokud možno, našeho Antonína na jeho cestě k jiným národům a jiným krajinám, neboť všude, kam se donesla pověst o tomto výmluvném a svatém kazateli, přáli si ho slyšeti nebo alespoň viděti.

Z Rimini bral se světec podél pobřeží stále výš a výše k severu, navštěvuje cestou kláštery sobě svěřené provincie a pečuje o spasení ubohého lidu. Tak přišel do Ravenny a Aquileje a pak též až do Terstu, kde založil pro svůj řád nový klášter, jenž dosud po tolika stoletích nese jeho jméno. Gorici dáno totéž štěstí. Nový klášter tu vystavěný byl zasvěcen svaté panně, mučenicí Kateřině. Zdržev se v tomto milém útulku několik dní, bral se na své apoštolské cestě dále do Udine.

V tomto městě však byl velmi nepříznivě přijat. Zde ho totiž nikdo neznal a proto když vystoupil na strom a počal k shromážděným kolem sebe davům kázati, počali na něho jako na nějakého vetřelce, jenž jim chce něco nového zvěstovati, dorážeti, hrozíce mu, by pryč zase odešel, jinak že zdráv z místa neodejde. Nad touto zatvrzelostí byl světec všecek zarmoucen. Pokoušel se sice několikráte rozkacený lid přesvědčiti, že má s ním nejlepší úmysly, než nebylo mu dopřáno sluchu, ano výpady se na něho stávaly stále prudšími. Vida tedy, že by všechna jeho práce tu byla marna, opustil smutně město.

Odtud se bral do Gemony, kde si ho lid brzo tak oblíbil, že vystavěl pro jeho řád klášter a kostel zasvěcený Panně Marii. Toto přívětivé přijetí bylo mu jaksi náhradou za urážky, z nichž ostatně jako pravý následovník Ježíše Krista si ničeho nedělal.

Při stavbě kláštera bratří Menších v tomto městě se přihodila ona památná událost, jež zajisté každému z ctitelů

sv. divotvůrce bude známa. Jednoho dne jel totiž kolem staveniště, na němž sám Antonín dělníkům pilně pracujícím pomáhal, venkovan jakýsi s vozem, na němž ležel jeho syn, jenž byl v tvrdý spánek pohroužen. „Příteli,“ volal naň světec, „buď tak laskav a přivez nám sem z hromady, již před sebou vidíš, několik kamenů. Jedeš bez toho s prázdnem a ta chvilka času ti také neuškodí. Učiň tak z lásky k Pánu Bohu.“ Než tentokráte nepřišel na toho pravého. Venkovan tento byl velice neužilý; odmítl žádost světce, ano jako na omluvu podotkl, že by rád učinil, jak si přeje, ale že veze na hřbitov svého mrtvého syna. Antonín pohlédnuv přísně na lháře, neříkal na tuto patrnou lež ničeho, jen pravil: „Tak je dobře. Staniž se ti tedy, jak jsi řekl.“

Venkovan pln radosti, že se tak nemilé práce za pouhé „Zaplať Pán Bůh“ zbavil, ujtžďěl rychle pryč. Když se viděl již dosti vzdálena, zatřásl svým synem, chtěje mu sdělit, jaký ženialní kousek provedl. Než ke svému leknutí viděl, že skutečně syn jeho mezitím zemřel, a že opravdu, jak chtěl Antonínovi nalhati, veze na voze mrtvolu. V prvním okamžiku tu stál jako zkoprnělý. Hrůza, bolest a lítost nad tím, co se stalo, jím lomcovaly. V zoufalství tu stál, nevěda si rady. Tu však mu Bůh vnukl spasitelnou myšlenku. Rychle nechal vůz s mrtvolou na cestě státi a spěchal k Antonínovi. S pláčem padl k jeho nohám, prose ho za odpuštění za svou necitelnost a lež a zároveň za pomoc, které si ovšem za své hříchy nezaslouží.

Světce vida jeho opravdovou bolest a lítost nad spáchaným hříchem pocítil s ním soustrast. „Vidiš, příteli,“ pravil k němu otcovským hlasem, „tento trest, jenž tě stihl, jest vlastně pro tebe milostí. Až dosud jsi byl tak zatvrzelým k chudině a necitelným k potřebám svých spolubližních, nyní však hleď, abys se polepšil.“ To řka, pozdvihl ho se země a kráčel s ním k jeho vozu. Tu shýbnuv se k chladné mrtvole, poznamenal ji znamením sv. kříže. Pak jakoby měl moc nad životem i smrtí, pravil k jinochovi: „Vstaň již a náležej zase svému otcí!“ Pověst o tomto zázraku a o vzkříšení mrtvého mládence se brzo roznesla po celém okolí, tak že si lidé Antonína ještě více vážili nežli dříve. Mnozí, kteří až dosavad podobně jako onen potrestaný venkovan byli necitelnými k jiným, odstrašujícím příkladem pohnuti, odložili tuto svou ošklivou nectnost a začali vésti život docela jiný.

Ukončiv stavbu jednoduchého klášteríka a kostelíka v tomto městě, bral se Antonín z Gemony dále do Conegliano, kde také kázání a jeho apoštolské práce byly korunovány skvělým výsledkem. S podobným úspěchem potkal se též v městě Treviso, kdež podobně jako v předchozím městě se mu podařilo zapustiti kořeny svého řádu. Pak se ubíral do Benátek. Byl neunavným ve svých pracích, cesty konával většinou pěšky, krajinami často pustými nebo takovými, kde lid bludy prosáknut ho namnoze nepřátelsky přijímal. Nemůžeme se diviti, když čteme, že na těchto cestách mu bylo velmi mnoho snášeti

hladu, žízně, horka a zimy. Než všeho toho nedbal pravý apoštol Páně, „horlivost jeho,“ jak dí o něm jeho starší životopiscové, „mu dodávala takřka rychlosti a hbitosti jelena . . .“

Jemu podřízení bratří hleděli naň se svatým obdivem, vidíce v něm takřka druhého Josefa egyptského, jenž je velmi často zachránil od hladu a jiných útrap. Oni se hlavně cítili vysoce vzdělání jeho vznešeným příkladem a pravou horlivostí serafskou, jež na ně působily více, než jeho plamenná slova, jež k nim často mluvil, vybízející je, by nikdy s očí nespouštěli vznešený ideál — příklad svého svatého zakladatele.

Na své cestě do Benátek, zastavil se též na onom památném ostrůvku, na němž se František při svém návratu z Východu zastavil. Ostrůvek, jenž podnes sluje „San Francesco al Deserto (sv. František v pustině), byl pln zbožných vzpomínek pro něho a tudíž nemohl si odepřítí té radosti, by tu alespoň několik hodin nestrávil v modlitbě a svatém rozjímání. Pobyt též v Benátkách několik dní, jichž co nejvydatněji použil k svým apoštolským pracím, vydal se na cestu do města Padovy. Bylo to v listopadu téhož roku 1227., když vstoupil do tohoto města, jež mu mělo poskytnouti názvu, pod nímž ho nyní uctíváme, a jež jeho svatostí a zázraky si získalo velké slávy před ostatními městy italskými ano i před rodným městem Antonínovým, před Lissabonem.

Kapitola devátá.

Antonínova činnost v Padově.

Vstoupiv do tohoto, tehdy tak značného a dosti znamenitého města, do Padovy, velice se Antonín zarazil nad zkažeností města. Shledal, že celé jest zachváčeno občanskou válkou, ve kteréž vlastní rodáci mezi sebou se vzájemně potírají a o jmění olupují; viděl, že tu hlavně bují bludy patarenských a mimo to neřesti nejhoršího druhu. Pozoroval ihned, že mu tu nastává přebohaté pole k apoštolské působnosti. Ač tušil, že práce ta bude obtížná, přece se nedal ničím odstrašiti, nýbrž ihned, jakmile pravý stav věcí seznal, chopil se jako pravý apoštol díla, by těmto neblahým poměrům co nejdříve odpomohl.

Vystoupil na kazatelnu a bez bázně počal tepati panující neřesti a potírati zahnížděné bludy. Jeho slova

jako rány kladivem dopadala na hlavy těchto bludařů, takže právem si tu získal název „kladiva bludařů“. Paduanští sice zpočátku hleděli udiveně na skrovného cizího kazatele, jsouce zaraženi jeho obratností slova a apoštolskou neohrožeností. Netrvalo však dlouho a již bylo znáti, že apoštolské namahání Antonínovo není bez výsledku. Pověst o jeho svatosti a takřka nebeské výmluvnosti brzo se rozšířila nejen po Padově, nýbrž i okolí, takže posluchačů jeho kázání den ode dne víc a více přibývalo. Již jeho první práce byly mnohými výtečnými výsledky odměněny.

Jedním zvláště krásným plodem jeho apoštolské činnosti v tomto městě bylo hned zpočátku založení bratrstva pod ochranou Panny Marie della Colomba, jehož členové dle toho byli zváni Colombini. Mnozí z obrácených bludařů a hříšníků totiž přáli si žíti pod duchovním vedením Antonínovým a prosili ho, aby jim sepsal zvláštní vhodná pravidla, dle nichž by pokání činili a o spasení své bezpečně pečovali. Chopiv se této příležitosti, zjednal si kousek pozemku s kapličkou Panny Marie della Colomba (holub), kde dne 27. prosince t. r. oblekl veliké množství obrácených hříšníků v kajicné roucho. Tu jim také častěji konal zvláštní kázání, sám je zpovídal a všechny pečlivě vedl nejkratší cestou k nebesům.

Počet kajicníků se množil den ode dne. Každodenně při některém z kázání Antonínových několik z takovýchto zbloudilých oveček se dalo ochotně na cestu pokání.

Jednoho dne po kázání, když jeden z posluchačů viděl světce vcházeti do zpovědnice, spěchal za ním a počal se mu zpovídati. Než pojednou lítost a bolest nad spáchanými hříchy ho tak přemohla, že nebyl s to ani slova promluvit. „Upokoj se, příteli, těšil ho svatý; děkuj Bohu, že ti propůjčil tak velikou lítost nad hříchy. Víc-li co, jdi domů a napiš své hříchy, když ti není možno se z nich vyznati.“

Kajicník uposlechl a za nedlouho se vrátil s listem papíru, na němž svědomitě všechny své viny a nepravosti poznamenal. Vzlykaje četl jeden hřích po druhém a hle! Bůh sám ukázal, jak jest mu milá opravdová lítost, neboť kdykoliv nějaký hřích z papíru přečetl, ihned tento zmizel, jakoby neviditelnou rukou smazán, tak že když byl s vyznáním hotov, držel prázdný list papíru v ruce.

Oh, jaká to byla útěcha pro našeho svatého zpovědníka a jaká jistota pro horlivého kajicníka a jaký to zároveň krásný důkaz o moci svátosti pokání, kde duše naše obmyta v nejsvětější krvi božského Beránka, jest zbavována všeliké poskvrny!

Nedlouho na to Bůh zase jiným zázrakem korunoval mnohá z těch četných obrácení, jež způsobila kázání Antonínova.

Jinoch jakýsi jménem Leonard jedenkrát ve hněvu se opovážil kopnouti nohou tu, jež mu dala život — svou matku. Antonín, když se mu jinoch z těžkého tohoto hříchu vyznával, puzen Duchem svatým, aby naznačil

tíži toho hříchu, pravil k němu: „Milý synu, ta tvá noha, jež zavinila tak velké zlo, zasluhovala by, by byla utáta.“

Než co se nestalo; za nedlouho na to přiběhla k němu matka tohoto mládence celá polekaná a zoufalá, sdělujíc mu, že její Leonard řídě se zcela dle slov, jež k němu ve zpovědi pravil, usekl si sekerou nohu a nyní že doma celý zkrvácený na zemi leží a jest nebezpečí, že zahyne.

Světce se sice ulekl, slyše tak nerozumné jednání svého kajeníka, než upokojil ženu jak mohl a ihned s ní spěchal do jejího bytu, kde na zemi ztrátou krve bez sebe ležel ubohý jinoch. Vzav utátou dclení část nohy, přiložil ji, třeba krvacející, k noze zkomolené a prsty svými pak se raněného místa dotekl. V témž okamžiku také noha srostla tak, že jinoch zdráv povstal a chodil po světnici na důkaz vykonaného zázraku.

Největších takřka úspěchů se světec dodělal v Padově ve svatopostním čase r. 1228. Výsledky jeho apoštolských kázání líčí jeho životopiscové následovně: „Dík jeho apoštolské horlivosti a neohroženosti stalo se, že toto město, jež bylo dříve jevištěm světáckých a bohapustých radováněk, se proměnilo v ráj ctnosti a zbožnosti. Spory o dědictví byly tu urovnány, dlouholeté sváry rodinné odklizeny; ženy, jež špatnost za své zaměstnání si vyvolily, se kály a odříkaly vši marnivosti, lichváři přinášeli své nespravedlivé jmění k nohám neunavného apoštola, nebo je na jeho rozkaz rozdělovali mezi chudinu. Bylo to věru zcela neobyčejné divadlo, jehož dosud Padua nikdy svědkem

nebyla. Ježíš Kristus jaksi neviditelně jako král vtáhl do města a zaujal srdce většiny obyvatelů; jeho sluha Antonín mu s jeho milostí cestu k tomu upravil.“ Toť všeobecný obraz činnosti Antonínovy, již následujících několik událostí objasní.

Jakýsi starý voják žil v tomto městě se svou paní, mladou a sličnou, při tom však velice ctnostnou a věrnou ženou, dlouho ve svatém pokoji a míru. Jeho nectností však bylo, že byl velice k žárlivosti nakloněn, tak že úzkostlivě sledoval každý pohled, slovo a úsměv své paní. Jeho soudruhové vědouce o tom, často si ho nerozumně dobírali, ano jednou svými řečmi ho proti jeho ctnostné choti popudili tak, že rychle pln hněvu spěchal domů a tu ve své vášni ji smrtelně zranil.

Po vykonaném činu však nahlédl, čeho se dopustil a jaké to může mít pro něho smutné následky. Rychle tedy prehl z domova. Než tu řízením Božím se setkal se sv. Antonínem, jemuž ihned neštěstí své žaloval, prose ho o pomoc.

Světce vida zoufalost ubohého, potěšil ho a konečně po dlouhém přemlouvání ho přiměl k tomu, že ho dovedl do svého domu. Když přišli do síně, kde ležela zraněná paní, viděli jak ubohá právě skonává. Nemeškaje tedy, udělal nad ní světec znamení sv. kříže. Ihned ji zase k životu přivedl a zcela uzdravil. Plni vděčnosti děkovali mu oba manželé, již se smířili, za tuto prokázanou milost. Nešťastný muž od té chvíle byl vyléčen ze své žárlivosti

a žil se svou bohobojnou ženou v svatém míru a pokoji až do smrti.

Božská prozřetelnost touto událostí nám ukazuje, že ve všech okolnostech jevil se býti Antonín divotvůrcem, a tudíž že my všichni se k němu bez bázně můžeme v rozmanitých svých potřebách utéci o pomoc a on že nám, je-li to vůle Boží, také pomůže.

Mezitím co náš svatý serafský apoštol tak horlivě o spáse duší nesmrtelných pracoval, činily dvě svaté a nevinné duše pod jeho vedením zdárné pokroky v dokonalosti. Byli to br. Lukáš Belludi a panna Helena Enselmini; o těchto dvou duších se staří životopiscové sv. Antonína zvláště zmiňují a proto nebude zbytečno, když i my si jich krátce povšimneme.

Lukáš Belludi pocházel ze stejnojmenné vznešené rodiny; povzbuzen příkladem sv. Františka opustil všechno a vstoupil do řádu bratří Menších, kde mezi svými bratřími záhy vynikl nevšední ctností. Antonín seznav jeho ctnosti, zamiloval si ho tak, že si ho vyvolil takřka za duchovního syna. A tento ochotně se řídil pokyny svého duchovního otce, tak že nyní za vedení Antonínova činil tím rychlejší pokroky na cestě dokonalosti a ctnosti.

Ano ve svatosti života dosáhl později takového stupně, že ho lid, vida jak se skví mnohými zázraky, skorem tak ctil jako jeho svatého učitele, nazýváje ho „frà Luca da S. Antonio“ (bratr Lukáš od sv. Antonína). Zemřel v 80. roce věku svého.

Druhým kvítkem neméně vzácným, jež Antonín vůni své svatosti a ctnosti občerstvoval, byla, jak podotčeno, Helena Enselmini, dívka to nadmíru zbožná a ctnostná. Bohatství a rozkoše jí stály pohotově, než zrak této holubice nespokojoval se s tím, co země tato chovala, nýbrž obracel se výše. Ona si zamilovala co nejvroucněji Ježíše Krista a po ničem jiném netoužila než po něm. Čím více tato květina v zahradě Boží vyrůstala, tím více cítila v sobě potřebu uchýliti se pryč ze světa někam do zátíší klášterního.

Když seznala výhody, jež skýtá chudičský život duchovních dcer sv. Františka, sv. Kláry a jejích družek, ihned projevila sv. Františku přání, by jí bylo dopřáno vřaděnu býti do onoho vojska sv. nevěst Kristových. Této žádosti ovšem sv. patriarcha co nejochotněji vyhověl.

Když náš svatý provincial Antonín do Padovy dorazil a navštívil klášter dcer svaté Kláry tu zbudovaný, seznal zde tuto svatou duši, jak ač teprv dvacetiletá, přece jest všem svým družkám vzorným a výmluvným příkladem všech řeholních ctností. Vida její stále větší a větší touhu po dokonalosti, stal se jejím duchovním vůdcem a andělem raly, síle ji v jejím svatém povolání a cviče ji hlavně v rozjímání o utrpení Páně, k němuž ona převelikou úctu a lásku chovala.

Helena stala se pravou nevěstou Krista Ježíše, ukrytou v jeho svatých ranách a s ním ukřižovanou, stala se vzorem trpělivosti v dlouhotrvajících nemocech a sou-

ženích. Při její smrti obdařil ji Bůh mnohými zázraky, jež jí zaručily veřejnou úctu celé sv. církve. Bohata ctnostmi a zásluhami skončila svůj více andělský než lidský život r. 1242. a byla pohřbena až do r. 1252. v klášteře svého řádu; jmenovaného roku pak byla přenesena do S. Maria degli Armeni, roku 1520. do kostela všech svatých a konečně do sv. Sofie, kde ještě podnes se její sv. ostatky uctívají.

Kdo by neobdivoval svaté přátelství těchto duchovně spřízněných duší, o nichž právě byla řeč. Když dvě stejně smýšlející srdce se setkají a láska Boží je stravuje: pak milost Ducha sv. v obou působí společně, pak abych tak řekl, ony si vzájemně svou svatost sdělují a rostou stále více a více v horlivosti. V životě samého Spasitele vidíme, že i on žil v nejužším duchovním přátelství s Lazarem a jeho dvěma sestrami Marií a Martou. On také když viděl, jaké neštěstí obě sestry potkalo, že jim totiž zemřel bratr, plakal, tak že lidé kolem stojící pravili: „Hleďte, jak ho miloval.“ —

Podobně také náš světec měl v Padově jednu zvláště zamilovanou rodinu, o níž pečoval nejen v duchovních věcech, ale stal se i jejím ochráncem, jak uvidíme, ve věcech časných. Hlava této rodiny byl Tiso, hrabě z Camposanpiero, muž to velmi šlechetný a veliký dobrodinec bratří Menších. Poněvadž synové sv. Františka za doby, kdy Antonín dlel v Padově, ještě tu neměli žádného kláštera a klášter jejich Arcella byl tři čtvrti hodiny vzdálen od

města, proto bylo by to bývalo pro Antonína velmi nepohodlným, kdyby byl musil vždy pozdě teprv do svého vzdáleného kláštera se na noc odebrati; vedle toho později večer bylo by mu bývalo nemožno z města se dostat, jelikož brány byly již uzavřeny. Proto požádal hraběte Tisona, by mu po čas jeho působení v Padově ve svém domě popřál nějakého koutečku.

Zbožný hrabě si věru již dříve ničeho více nepřál jako žíti po blízku Antonína a jeho příkladem se vzdělávati. Proto také s největší radostí vyplnil tuto jeho žádost. Kdykoliv světec u něho v pokojíku mu vykázaném dlel, ze zbožné zvědavosti dával skrytě klíčovou dírkou pozor na vše jeho jednání a počínání a také si vše, co shledal, písemně zaznamenával.

Jednou také, bylo to právě tak kolem půlnoci, šel kolem bytu svého svatého hosta a vida, jak klíčovou dírkou proniká jasná zář, pohledl tímto otvorem do pokoje, by se přesvědčil, co se tam děje. Avšak jak užasl, když viděl, jak Antonín drží na svých loktech krásné, nebeskou září obklopené pacholátko a jak je vroucně celuje. Z počátku nevěděl, odkud že se toto dítě v pokoji Antonínově vzalo, než znenáhla, když pozoroval tahy tohoto pacholátka a velebnost jeho obličej, jakož i vytržení a radost svého hosta, tu poznal, že jest svědkem vznešeného vidění.

Božský Spasitel sám se totiž zjevil svému miláčkovi v podobě překrásného a září obklopeného dítěte, by ho za všechny jeho práce a obtíže nebeskou útechou naplnil

a posilnil. Hrabě pln svatě bázně hleděl stále na toto vskutku nebeské divadlo, jež Bůh jeho hříšným zrakům dopřál viděti. Celé zjevení trvalo nějaký čas. Pojednru však vše zmizelo, dítě i jasná zář, a všechno se zase zahalovalo v temnotu noční. Antonín povstal a rychle vyšel ze svého obydlí na chodbu, neboť samo božské Dítě mu naznačilo, že venku stojí jeho hostitel. Tiso vida se prozrazena, chtěl se rychle ukrýti, jako kdyby byl něco zlého spáchal; než světec ho laskavě k sobě zavolav, prosil ho, by o tom, co právě viděl, nikdy, dokavad on živ bude, se nikomu nezmiňoval. Tento mu to také slíbil a také slovu svému po čas živobyť svétce dostál. Po jeho smrti však vše k oslavě svého svatého přítele oznámil, zároveň se vším ostatním, co na něm zpozoroval.

Třeba bychom nebyli hodni tak jako Tiso radovati se z pohledu na božské Dítě, přece si vzpomeňme, že Ono rádo dlí mezi liliemi a zvláště miluje svatou nevinnost. V tom právě záleží ono tajemství, proč božský Spasitel tak zvláštní lásku měl k svému miláčkoví Antonínovi. Tato lilie serafská takřka unesla jeho srdce. On však v něm má stále zvláštní zálibu a proto svou všemohoucí rukou ukazuje nám všem na tohoto milovaného služebníka slovy: „Chcete li se státi účastnými zázraků, tedy se k němu utecte.“ —

Paduanští hned od příchodu sv. missionáře mezi sebe poznali, jak výtečného vůdce duší v něm našli. On byl jejich svatým mužem; než „tento dar nebes“

nebyl jen pro ně určen, nýbrž i pro jiné a proto s bázní a bolestí hleděli vstříc onomu dnu, kdy je zase Antonín opustí, by i jiným městům hlásal pokání. Tu mnohým napadla ona krásná myšlenka, že by bylo nejlépe, by jim světec na památku písemně zanechal některá ze svých kázání. Biskup jakož i rada města chopili se ihned této krásné myšlenky a přednesli ji hned, jakmile se jim k tomu příležitost naskytla, Antonínovi, prosíce ho, by ji neváhal vyplniti.

Světec, ač při své pokoře neviděl v kázáních svých ničeho, co by chvály lidí zasluhovalo, přece v projeveném přání duchovního pastýře viděl jaksi rozkaz a proto pokorně se podrobil. Vzdor svým četným pracím sepsal celou řadu kázání na neděle po sv. Duchu, z nichž se nám zachovalo třinácte; dále též čtyry kázání na neděle adventní, jedno na narození Páně, jedno na neděli po Vánocích, jedno na hod Boží Velikonoční a konečně tři ke cti blahoslavené Panny Marie. Ovšem, čteme-li nyní tato kázání, vidíme, že v nich schází onen duch svatého kazatele, jenž těmto slovům dodával pravé síly a působivosti; než přece jsou nám milými a drahocennými památkami po Antonínovi.

Mezitím co Antonín v Italii všude se jevil jako pravý otec chudých, utlačovaných a nemocných, o čemž město Padova skvělé svědectví podávalo, ustanovil Bůh, aby věrný jeho služebník i v jiných odlehlých krajinách utlačovaných a pronásledovaných pomoc skýtal. Staré podání

nám vypravuje vzhledem k tomu o následující události, jež jest jak zázračnou tak i bohatou heroickými činy víry, lásky a nejvyšší pokory, kterýmižto ctnostmi Antonínova duše v nejvyšší míře byla ozdobena.

Již celá řada let uplynula od té doby, kdy náš světec Antonín se rozloučil s otcovskou svou střechou v Lissabonu. Jeho zbožní rodiče ještě žili, radující se pokaždé, kdykoliv se jim dostalo zpráv o výborném a Bohu milém působení jejich miláčka. Antonín jak se zdá jim též časem dopisoval¹⁾ a též listy od nich přijímal.

V témž čase, kdy Antonín v Padově tak horlivě na vinici Páně pracoval, přihodila se jeho milovanému otci v Lissabonu velmi vážná nehoda, jež pro něho mohla míti zlé, ba nejhorší následky. Blíže jeho domu totiž stala se vražda. Jakýsi vznešený jinoch v noci vrací se domů, byl u domu Martina de Bulloens napaden a od svých protivníků usmrcen; tito pak, aby podezření uvalili na jiného, hodili mrtvolu do zahrady otce našeho světce, na něhož také ihned se všechno sneslo. Bez milosrdenství byl do vězení uvržen a ihned s ním proces zaveden; nevinně obžalovaný tušil již napřed, jak skončí, že skončí odsouzením k smrti.

Antonín zaměstnán péčí o duše nesmrtelné ani netušil, jaké hrozné nebezpečí hrozí jeho otci. Tu však

¹⁾ Důkazem toho jest jeden list k jeho rodičům, jenž se nám zachoval a jež uveřejnil P. Marcellino da Civezza. Znění jeho v překladu viz Francisci Glöcklein II. pag. 27., násled. a Heim 1 c. pag. 203 násled.

sám Bůh, chtěje, by jeho sluha také ve své vlasti se stal slavným svou svatostí a zázraky, zjevil mu jednou, právě když se na modlitbách nalézal, v jak smutném stavu dlí jeho milovaný otec. Hluboce zarmoucen Antonín nad nespravedlivým podezřením, jež lpí na bytosti tak milé, snažně Ho prosil, by jeho otce z tak hrozícího nebezpečí vysvobodil. Hned pak na to se odebral ke kvardianovi kláštera, oznamuje mu, že se na krátký čas z Paduy vzdálí. Opustil město pln živé víry, že dojde ještě do Lissabonu dříve, než rozsudek nad jeho nevinným otcem bude pronešen. Cestou se modlil za tuto milost. Pojednou však se viděl v zemi jemu tak známé. Udiveně se rozhlížel kolem sebe a viděl k své největší radosti, že se nalézá před branami Lissabonskými. Pln vděčnosti za tuto prokázanou milost, klesl na kolena a děkoval za ni Bohu; pak rychle spěchal do soudní budovy, kde právě se konalo závěrečné jednání celé záležitosti Martina de Bulloens. Ihned předstoupil před soudce a žádal je, by mu dovolili hájiti obžalovaného, což po kratičkém zdráhání, pohlížeje nedůvěřivě na cizého řeholníka, mu dovolili. Antonín počal směle a obratně dokazovati nevinu obžalovaného, než soudcové nechtěli na jeho zcela správné vývody přistoupiti, poukazujíce na to, že Bulloens dle všech okolností, jež proti němu svědčí, jest vinen.

Vida tedy, že jest od lidí zamítnut, obrátil se Antonín k Bohu o pomoc. Po kratičké vroucí modlitbě žádal, aby mrtvola zavražděného byla z hrobky vyňata,

pak že se pravda ukáže, kdo že jest pravým vinníkem. Mezi soudci nastalo při tomto návrhu veliké rozrušení; většina ho také bez váhání přijala a ihned nastoupila s Antonínem cestu ke hřbitovu. Veliký zástup lidí, kteří zvěděli oč se jedná, je doprovázel. Když byl na hřbitově zděný hrob otevřen, zavolal světec na zabitého a zapřisáhl ho jménem Božím, by jasně všem přítomným soudcům oznámil, zda-li Martin de Bulloens byl jeho vražedníkem, nebo ne.

Všecko shromáždění za hlubokého ticha čekalo, co nyní bude následovati. A hle, k úžasu všech mrtvola jinocha se zdvihla a zabitý podepřen jednou rukou o zem, odpověděl plným, hlubokým hlasem, tak že ho všickni mohli slyšeti, že hrabě Bulloens není jeho vrahem. Sám pak prosil světce, by ho rozhřešil z církevní klatby, z níž pro svou nenadálou smrt nemohl býti rozhřešen. Když Antonín učinil po jeho žádosti, uložil se zase do hrobu, by již nikdy více ve svém odpočinku nebyl rušen. „Zázrak, zázrak“, volalo všechno množství, „veliký zázrak se stal.“ Všichni se hrnuli k neznámému řeholníku, v němž někteří poznali syna obžalovaného hraběte de Bulloens, než nikde nebylo po něm ani památky. Antonín mezitím již kráčel po ulicích Paduanských do svého kláštera.

Důkaz, jež sám zabitý z vůle Boží o nevině obžalovaného otce sv. Antonína pronesl, dostačil, že byl tento ihned na svobodu propuštěn.

Vedle této události, zmiňují se starí životopiscové sv. Antonína, že ještě jedenkrát byl Martin de Bulloens

synem svým zachráněn. Hrabě Bulloens těšil se totiž na královském dvoře veliké přízni a vážnosti, které mu mnozí závistníci nepřáli, hledající příležitosti, jak by ho o ni připravili. Příležitost k tomu brzo si již našli. Hrabě Bulloens zastával totiž u královského dvora úřad, abychom se tak dle dnešního způsobu řeči vyjádřili, finančního ministra.

Jedenkrát, bylo to právě v tu dobu, kdy královna mu svěřila, by jednotlivým jejím nejvyšším dvořanům vyplatil větší částku peněz. Don Martin to svědomitě učinil, ale ve své dobromyslnosti nežádal od těchto dvořanů stvrzenky, že jim náležitý obnos vyplatil, neboť věru ani ve snu mu nenapadlo, že by urození pánové mysleli na nějaký podvod; ale zklamal se velice. Po uplynutí několika měsíců obžalovali ho u krále, že je o náležitější jim peněžité obnosy ošidil a vymlouvá se, že jim již vše řádně vyplatil. Král ač dosud obžalovanému hraběti důvěřoval, přece vida, že všickni svorně na něho žalují, uvěřil jim a nedbaje přísah nevinného svého ministra, kázal ho do vězení uvrhnouti a všechno jeho jmění skonfiskovati.

V tomto novém soužení objevil se Antonín opět náhle v královském městě a uchopil se hájení svého otce před soudem. Dal zavolati všechny žalobníky a pak pevně jim do očí hledě každému přesně jmenoval kde a za jaké okolnosti jim otec peníze vyplácel, ano i druh peněz zcela přesně udal.

Hrozil jim všem, že nepřiznají-li se k pravdě, trestu Božímu neujdou. Zlosynové vidouce se tak zcela prozrazení, nebyli s to odolati a proto jeden po druhém se přiznal ke své lži, ovšem k největší své hanbě a k slávě obžalovaného. Rozradostněný otec chtěl poděkovat svému synu za opětné zachránění, než tento již zmizel, nalézaje se brzo na to ve svém klášteře.

Pravděnejpodobněji veliká úcta, již měla nejen celá rodina de Bulloens, nýbrž i Lissabon jakož i celé Portugalsko k Antonínovi hned po jeho smrti, dá se vysvětliti touto pomocí, které světec svým milým často poskytoval, třeba od nich žil tak velice vzdálen. Dokázáno jest, že světec na svých apoštolských cestách nikdy do Portugal nevstročil; ani nelze tak snadno připustiti, že by pověst o jeho působnosti a svatosti v Itálii a Francii se byla i v této vzdálené zemi tak rychle roznesla: tudíž nelze pochybovati o tom, že sám Bůh se o to postaral, aby jeho služebníků, jenž u cizích národů tolik milostí uděloval a tolik zázraků působil, tytéž uděloval a konal ve své vlasti, třeba sem nikdy na svých apoštolských cestách nevstročil. Kdo by tu neobdivoval nejvyšší dobrotu a milosrdenství Boží, jež tak rozličných cest užívá, aby k sobě přivinula hříšníky a přivedla je na cestu pokání!

Kapitola desátá.

Neohrožený mravokárce.

Ndobě, o které právě až doposud byla řeč, navštívil Bůh Padovu, jakož i jiná města Lombardská krutou metlou v podobě ukrutného tyrana Ezzelina; metla tato dolehla na všechno obyvatelstvo těžce, tak že rfy mnohých obracely se k Bohu o slitování a pomoc. Antonín, pravý přítel všech utiskovaných a pronásledovaných, bedlivě pozoroval všechno řádění ukrutného tyrana, lituje při tom těžce zkoušeného lidu. Prosil za ubohé Boha, by se nad nimi slitoval a trestající ruku spravedlnosti své od nich odvrátil.

Rodina dei Ezzelini, z níž tyran, o němž právě jest řeč, pocházel, byla v 12. a 13. století jednou z největších a nejmocnějších rodin východního Lombardska. Předkové její pocházeli vlastně z Německa, přistěhovavše se kolem r. 1036. do Italie. Jeden člen této jinak zasloužilé rodiny

Ezzelino IV. (* 4. dubna 1194.) jest v církevních dějinách dobře znám jako pravá nestvůra v podobě lidské. V mladistvém věku svém byl sice jinochem, dík pečlivému vychování, dosti spořádaným, než ctižádost ho později tak opanovala, že se zdál býti italskému lidu vtěleným ďáblem. Stojе v nejužším spojení s Hohenštaufy, domohl se velikého panství, ano konečně jeho záměrem bylo na troskách císařské a republikánské moci si zbudovati vlastní říši. To bylo jeho cílem, jehož stůj co stůj chtěl dosáhnouti, ovšem málo dbal na prostředky, jež ho k tomu vedly. Brzo šlapal nohama lidská i božská práva; brzo také nikdo se mu nevyrovnal krvelačností a ukrutností. Stav, stáří, pohlaví, bohatství, všechno to ho popuzovalo ku zkáze; pro své přívržence neměl leč přísný obličej, divoký pohled, hrozby a ukrutné rozkazy; nejmenší podezření postačilo, by ten či onen měšťan byl popraven, a když tento se světa byl sproveden, tu brzo i dítky a příbuzné jeho, — aby nebylo žádných, kteří by smrt nevinně popraveného pomstili, — stihl týž osud.

V městech, jež si podmanil, dal vystavěti znova pevná vězení, kde vězňové byli stěsnáni a všeliké trýzni vystaveni, tak že největší část jich útrapami nelidských žalářů zhynula. Zemřelí byli pak na vozy naloženi a krátce do řeky vhozeni, anebo beze všeho do země zahrabáni a to tak povrchně, že mnohdy byly mrtvoly i od zvířat vyhrabány a ohlodány. Přemnozí občané skonali na popravišti, jejich majetek zabrán, jiní zase skonali za nelidských

muk. Hrůza udusila v lidu všeliký odpor a bázeň se zradou překážela všelikému důvěrnému styku a přátelství; celá země byla jako morem stížena. Ezzelino však se honosil býti a také skutečně byl metlou Boží k potrestání bezbožného lidu. Nikdo se neodvážil této nestvůře v cestu vkročiti, až to učinil — náš světec Antonín!

Roku 1227. zmocnil se tento tyran měst Vicenza a Verona, nad jejichž obyvatelstvem také ihned spočinula jeho krutá ruka; v následujícím roce se zmocnil panství Paduanského, dobyl hradu di Fonte, jenž náležel pod právomoc hraběte, nám již známého z Camposanpiero, a vzal mladého hraběte Viléma, synovce hraběte Tisona s sebou jako rukojmí. Hned při první zprávě o tomto loupeživém skutku Ezzelinově chopili se Paduanští zbraní a vytáhli proti němu, by území své proti němu obhájili.

Antonín z počátku tiše celé válečné hnutí pozoroval. Než když viděl, že by za nastalého boje všechna ta jeho zasetá blahodárná semena v srdce tohoto lidu byla v niveč uvedena, umínil si osobně vyhledati původce všeho toho zlého a zmocniti se jeho srdce nebo alespoň jím otrásti poukázáním na soudy Boží. Soustrast s nevinným hochem přítele hraběte z Camposanpiero Vilémem byla další pohnutkou, že se odhodlal k tomuto veleodvážnému kroku.

Ezzelino sídlil se svým dvorem v Bassano. Tam tedy se odebral pokorný světec s nepokrytou hlavou, bosýma nohama, maje jen jako zbraň sebou živou důvěru v pomoc Boží, kráčel jako David proti Goliášovi. Bez bázně kráčel

se svým průvodcem, bratrem Lukášem Belludi, nádhernými síněmi a komnatami ukrutného tyrana. Ku podivu stráže mu téměř nikde žádných větších překážek nedělaly. S údivem hleděli na odvážného mnicha, ale dále si ho nevšímali, vědouce dobře, že pak-li k jejich pánu přichází s vyhrůžkami, že ho to bude stát hlavu. Ezzelin, když mu bylo oznámeno, že cizí řeholník-kněz s ním chce mluvit, ihned poručil, by byl předveden, neboť věru byl dychtiv viděti odvážného kněze, jenž se před něho opovážuje předstoupiti.

Když Antonín vstoupil, pln údivu a úžasu spočinul tyran zrakem svým na andělském a nevinném výrazu jeho tváře. Jako když jarní slunce poprvé pronikne v stinný prales lesní, tak také první objevení se světce působilo na necitelného tyrana. Jeho pokorné, při tom však tak neohrožené vystoupení ho jaksi hned z počátku odzbrojilo, takže jako plachý hoch sklopil zraky své k zemi a klidně vyslechl káravou řeč, již k němu měl. Světec mluvil k němu tak jako kdysi sv. Štěpán ve vysoké radě, když viděl nebesa otevřená a Ježíše na pravici Boží sedícího, jeho obličej zářil jako nějakého anděla. Bez bázně líčil celý bezbožný dosavadní jeho život, jeho krvelačnost a ukrutnost, jeho lakotu a loupeživost; také ho upomenul na to, že on jest zodpovědným za hanebnosti a hříchy, jichž se jeho nevázaná rota na nevinných obyvatelích dopouští.

„Tyrane,“ mluvil k němu bez bázně, „nyní ti zbývá ještě čas se polepšiti a opustiti cestu záhuby, nyní můžeš

ještě od všech nepřátelství upustiti a utlačovanému lidu míru a pokoje dopřáti, nevinně zajatého mladého hraběte Viléma na svobodu propustiti a uloupené statky navrátiti. Věru, můžeš býti spokojen s tím, čeho se ti od císaře dostalo a nemusíš ve všem svém choutkám povolovati. Věz, budeš-li jako až dosud hluchým k varovnému hlasu Božímu, pak očekávej, že zhyneš smrtí všech tyranů a zpupných hříšníků, kteří hledajíce svou slávu v potlačování jiných, klidili za to jen nepokoj svého svědomí a zoufalý konec života, zanechavše svému potomstvu jen jméno plné hanby a kletby lidí.“

Tiše jako zkrocená šelma poslouchal Ezzelin všechny výčitky, jež jako řeřavé uhlí dopadaly na jeho hlavu. Ani jednou smělého řečníka nepřerušil, tak že věru sami dvořanové žasli, co se to s ním stalo; vždyť přece byli již tak uvyklí na nejmenší pokyn svého pána, každého, kdo se mu odvážil odporovati, se světa sprovoditi. Než tentokráte viděli, že jejich ukrutný vládce, když smělý řeholník skončil, jako socha sedí na svém trůnu, hluboce zadumán. Po nějaké chvíli však se jim naskytlo dosud nevidané divadlo. Spatřili, jak odepíná svůj pás kolem těla a jak vloživ si ho na krk, pokleká před Antonínem a prosí ho pln lítosti za jeho přímluvu u Boha, by dosáhl za své zločiny odpuštění a ušel trestům, jimiž on mu hrozil. Světec pln radosti nad touto náhlou změnou ochotně slibil, že se za něho bude modliti, avšak prohlásil, že by mu zajisté jeho modlitba nic nespomobla,

pak-li on sám se nepřičiní s milostí Boží, již mu Bůh uděluje, spolupůsobiti a na polepšení života zdárně pracovati. Povzbudiv pak zkroušeného tyrana krátce a naznačiv mu, jak by měl dílo svého pokání započítí, opustil palác.

Tím také se skončilo ono podivuhodné setkání dvou mužů, již bojovali za dvě daleko od sebe se různící říše: jeden za říši satanovu, a to všemi prostředky násilí pozemského a vši lstí a klamem, jež jsou výplodem školy ďáblovy, druhý za království Ježíše Krista v pevné důvěře v pomoc Boží, ozbrojen pravdou a spravedlností, jež tak jako obloha překoná všechny bouře a převraty.

Věru sám tyran Ezzelino se divil, jaký onen cizí mnich na něho dojem učinil. „Věřte mi“, pravil k svým dvořanům, „když bratr Antonín ke mně mluvil, viděl jsem z jeho obličeje vycházeti takovou zář, že jsem byl vůči němu naplněn jak hrůzou tak i úctou, tak že jsem pocítil něco zcela neobyčejného, což jak víte není právě vlastností mé povahy, — chtěl říci ctnost pokory — a proto chtěj nechtěj viděl jsem se pohnuta jednati tak, jak jste viděli. Věřte mi, v onom okamžiku byl bych s radostí vše vykonal, co by mi jen byl Antonín poručil.“

Bůh sice popřává hříšníku milost obrácení, než pak-li jí tento nepoužije, sám jest strůjcem své zahuby. Tak také Ezzelin. On se neobrátí tak jak Antonínovi slíbil, slovo Boží, jež k němu tento mluvil, padlo mezi trní, jeho vášně, kde bylo udušeno. Byl to věru krásný okamžik,

ano ten nejkrásnější v životě tohoto tyrana, kdy jeho duše poprvé vzhledla k Bohu, třeba jen s bázní a třesením, přece však nebez naděje v odpuštění. Než přece to byl bohužel jen pouhý okamžik! Podobně také nese ptáček zrnko ve svém zobáčku a nechává je padnouti na skálu. Ani nejdrsnější skála není zcela bez kypré půdy, v níž sice zrnečko zapustí kořínky, vzrůstá a udiveně pohlíží na kolem jdoucí chodce, ale nejbližší bouře odnáší rostlinku i se zemí a ničí ji, tak že po ní zůstane zase jen holá skála. Tak se to mělo se srdcem Ezzelinovým.

Dříve než světec opustil Bassano, podrobil ho tyran zkoušce, zda-li jest skutečně tak svatým, jakým se každému býti jeví. Poslal totiž k němu na rozloučenou několik svých oddaných přátel se skvostnými dary, prose Antonína, by je přijal na důkaz jeho přátelství. Titěž nohsledové Ezzelinovi však měli přikázáno, že přijme-li světec dary, na místě ho mají skoliti. Proto také s největší pozorností a opatrností vykonali svůj úkol, než světec jim odvětil: „Pán Bůh mě chraň, abych přijal dar, jenž jest potěšněn krví nevinných; jen ho zase vraťte svému pánu a vyřiďte mu, by déle nezneužíval shovívavosti Boží, jinak že se mu zle povede.“

Ezzelin, když mu jeho dvořané tuto odpověď od Antonína přinesli, byl nemálo udiven nad hrdinskou jeho ctností. Třeba se nepolepšil, přece z ohledu na Antonína vydal dobytý hrad Di Fonte se zajatým hr. Vilémem, jakož i zavázal se, že s Paduanskými bude tak dlouho žiti

v míru, dokavad světec bude živ. Ani po smrti Antonínově nezapomněl Ezzelin na světce. Neboť když roku 1237. si podmanil Padovu, loupil sice ve všech kostelích a svatyních, jediné ušetřil hrob a chrám sv. Antonína. Ano dovolil i bratřím při tomto chrámu by pokračovali na jeho dokončení. Věru, zázrak to mnohem větší, než-li vzkříšení nějakého mrtvého.¹⁾

Vrátiv se z Bassano, zdržel se Antonín ještě několik dní v Padově, oslavován od všeho lidu jako dobrodinec města. Než Antonín jako provincial nezapomněl, že i jiné kláštery a jiná města ho očekávají a proto rozloučiv se s věrnou svou Padovou, vydal se na cestu a ubíral se přes Albano Battaglia, Acqua del Monte²⁾, překročil za Rovigo u „S. Maria Maddalena“ řeku Pad a konečně dorazil do sídla vévod z Este, tehdy silně zalidněného města Ferrary, kde také po delší čas se zdržel.

Za pobytu jeho v tomto městě udál se zázrak, jenž byl jak co se týče okolností dojemný, tak i co se týče výsledku svého blahodárný.

V městě tomto bydleli manželé, kteří nežili mezi sebou právě v nejlepší shodě; příčinu k tomu zavdali oba;

¹⁾ Krutovláda Ezzelinova trvala 34 léta a byla čím dále tím nesnesitelnější. Na podzim r. 1259 byl tyran u Bergamo zraněn a na hradu Sonklino co nejpečlivěji ošetřován. Než on ve svém vzteku strhl obvazky, načež rána jeho se zjitřila a on bídne zahynul, obtížen církevní klatbou a v kalu svých hříchů, nenáviděn jak od Guelfů tak i od Ghibellinů, dne 27. září téhož roku.

²⁾ Tu později žil a zemřel slavný italský básník Petrarca. 1304 - 1374.

muž svou žárlivostí a žena svým nemírným vystavováním tělesných vnaď na odiv. Místo lásky žili ve vzájemném sváru a rozbroji. Když pak oba Bůh obdařil je sličným synáčkem, místo radosti snesla se se strany žárlivého muže prudká bouře na hlavu jeho choti. On ji obviňoval ze zločinu nejhoršího, nechtěje se znáti k dítěti, ano ďábel jeho duši opanoval tak, že si umínil matku i dítě ze světa sprovoditi.

Mezitím dorazil Antonín do Ferrary. Usouzená žena vidouc, že jí a svému dítěti rozružený manžel neustále strojí o život, ihned se k svatému divotvůrci utekla o pomoc, prosíc ho, aby jejímu muži domluvil, dokládajíc se zároveň Bohem, že jest nevinnou. Světec slíbil, že se za ni bude modliti. Jak mocnou byla jeho modlitba, ukázalo se brzy.

Bůh to zařídil tak, že při jednom z jeho kázání, jež v tomto městě konal pod širým nebem, byl právě přítomen manžel nešťastné paní a také služka s jeho dítětem, jež se postavila právě vedle svého pána. Po kázání se odebral světec k této služebné a vzav jí dítě z rukou, počal se s ním laskati a tázal se ho jako žertem: „Ditemi, bel bambino, tra questi chi è vostro Padre?“ („Hošíčku, řekni mi, kdo z těchto kolemstojících jest tvým otcem?“) Okolo stojící lidé, vidouce jak se Antonín s děckem, jež dosud neumí mluvit, baví, počali si mezi sebou činiti posměšné poznámky o tomto jednání. Než Antonín měl na mysli dáti tímto způsobem průchod pravdě a ochrániti

čest těžce osočené paní, a proto jménem Božím položil dítěti tuto otázku a hle! Dítě pojednou jasným hlasem, obrátivši obličej k svému otci stojícímu vedle a odpovědilo zcela srozumitelně: „Quegli è mio Padre!“ (Onen jest mým otcem.“

Všichni přítomní, vidouce tento patrný zázrak, byli jako u vytržení, hlavně otec dítěte byl nad tím nesmírnou radostí naplněn. Světec vracuje mu dítě, pravil k němu: „Nuže pane, vezměte si své dítě, nyní nemůžete již pochybovati o tom, že by nebylo vaším, když ono samo vás jako otce svého označilo.“ Od té chvíle panoval mezi oběma manžely mír a vzájemná láska, jež se stala základem jejich štěstí rodinného.

Z Ferrary bral se Antonín dále k svým bratřím v kláštere Santa Maria delle Pugliole v Bologni, kde mezi tím někteří z nich dle jeho návodu přednášeli mladšímu dorostu řádu bohosloví. Zdržev se tu na krátko, bral se neunavně dále do ostatních klášterů, kolem města daleko široko v různých městech se rozkládajících. Na další cestě po různých zátíších bratří jeho řádu ho doprovázeti není nám možno, jelikož zprávy starých jeho životopisců o jeho pobytu v městech jako Imola, Faenza, Forli, Cesena atd. ničeho zvláštního nepodávají; než tolik nám možno se vši jistotou tvrditi, že i tyto cesty jako dřívější byly veskrze požehnané.

Na své apoštolské cestě přišel též světec dosti blízko serafskému městu Assisi a tu nemohl si odříci té radosti,

by nenavštívil hrob sv. patriarchy Františka a to tím více, že se mu k uším doneslo, že papež Řehoř IX. se zabývá planem tohoto „otce chudých“ vřaditi do seznamu svatých. Nemeškaje tedy spěchal v červenci téhož r. 1228. do Assisi, kam právě dorazil k slavnosti svatořečení dne 16. t. m.

Můžeme si pomyslit, jakými asi city bylo v tuto slavnou chvíli naplněné jeho srdce, když viděl, jak ten, jehož v celém jeho životě tak následovati se snažil, nyní jest povýšen na oltáře k veřejnému uctění věřících. Se slzami vděčnosti děkoval Bohu, že mu dopřál dočkati se této radosti, prose zároveň svatého svého patriarchu, by za něho u Boha orodoval a jemu na Něm vyprosil všech potřebných milostí k jeho horlivému následování.

V Assisi zdržel se až přes slavnost Porciunkulovou, načež se zase ubíral přes Kortonu a Arezzo maje namířeno do Florencie. Nalézaje se na této cestě poblíž hory Alverno, učinil několikadenní odbočku do této svaté samoty, jež každému dítěti serafskému jest tak milou a posvátnou. Uchýliv se na sv. horu, strávil tu v samotě několik dní, jichž zdatně použil k obohacení své duše novými milostmi a dary nebeskými. Bratři sice chtěli svatého provinciala ubytovati v téže chýžce, kde sv. patriarcha kdysi v rozjímání a modlitbě čas trávil, než pokorný Antonín nechtěl této pocty přijati, považuje se jí za nehodna.

Vzal za vděk s jinou chýžkou, jež byla nedaleko této. Tu strávil několik šťastných dnů, tak že právem mohl se sv. apoštolem volati: „Pane, dobře jest mi zde

býti.“ Věru, jak rád by tu byl navždy zůstal, než jeho úřad ho volal dále, tak že po několika dnech nejkratší cestou spěchal do Florencie, do kláštera svých bratří v Santa Croce.

Jedva že do tohoto města dorazil a od svých bratří zvěděl, že tu panují mnohé nešvary a nepravosti, hlavně že se tu rozmáhá lakota, ihned vystoupil na kazatelnu a každodenně k shromážděnému lidu kázal, dotvrzuje pravdivost svých slov mnohými zázraky.

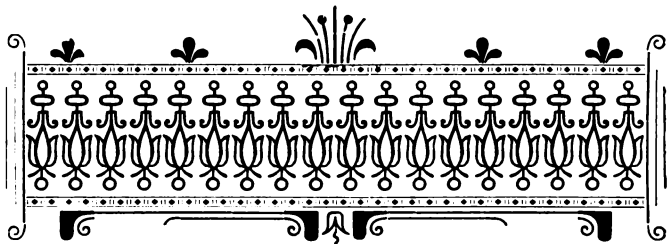
Jednou také kázal Antonín proti hříchu lakomství. Příhodnými barvami líčil jeho hanebnost a jeho zlé následky. Mezi kázáním také uvedl za příklad smutný konec jednoho lakomce, jenž právě před tím zemřel. „Vězte,“ mluvil k svým posluchačům, „lakomci jsou nepřáteli své vlastní duše, s těžší někdo z nich bude spasen. Právě tento lakomec, jehož smrti jste dnešního dne byli svědky, leží nyní v pekle pohřben, kde jeho muky jsou bez konce. Že mluvím pravdu, jděte a uvidíte, jak mezi poklady, jež zanechal, se nalézá jeho srdce, to srdce, jímž na nich za života svého tak lpěl. Neboť Syn Boží sám pravil: Kde poklad tvůj, tam i srdce tvé jest.“

Po kázání někteří z posluchačů spěchali do domu lakomcova a skutečně k své hrůze našli jeho srdce ležeti mezi kupami stříbra a zlata. Než s tím se ještě nespokojíce odešli do kostela, kde byla mrtvola vystavena, prohlédli ji, otevřeli prsa a hle, srdce v mrtvole neshledali. Tu lid hrůzou všecek ustrnul. Když se vzpamatoval,

vykonal za hrozného lomozu pomstu na mrtvole, neboť všickni byli toho náhledu, že tato mrtvola nesmí přijíti do posvěcené země. Smýkajíce mrtvolu ven z města, hodili ji do jámy, do níž obyčejně zdechlá hovada byla házena.

Tato podivuhodná událost neminula se u Florentského lidu se žádoucím účinkem. Velmi mnozí, kteří až dosud vedli hříšný a neřestný život, činili opravdové pokání, prokazujíce svatému kazateli všemožné pocty a oslavy, oněž ovšem tento nestál, poukazuje, že vše co činí, koná jako nehodný nástroj Páně.

Kapitola jedenáctá.

Cesty po Lombardsku.

N Florencie obrátil světec kroky své do Pisy ¹⁾, jež za tehdejší doby byla ještě velmi kvetoucím městem, z něhož byl veden velmi čilý obchod po celém moři Ligurském. Vykonav tu s dosti značným zdarem svůj úkol, bral se dále do Lukky, jež právě tehdy ustavičnými boji mezi jednotlivými stranami byla velice seslabena; naskytovalo se mu tu tedy práce dosti, než nemohl se zde déle zdržeti, maje ještě velikou část své visitační cesty jako provincial před sebou. Ubíral se tedy po krásném břehu mořském přes Pietra santa, Massa, Sarzano, Lavagna do Janova. O jeho pobytu v tomto městě nezachovali nám jeho životopiscové žádných podrobnějších zpráv. Z Janova

¹⁾ Někteří životopiscové o těchto apoštolských cestách Antonínových po západní a střední Lombardii se nedostí jasně a správně zmiňují, tudíž jsem se přidržel v tomto ohledu Dr. Heima (l. c. pag. 242 násled.), jenž se mi zdá býti v té věci nejsprávnějším.

ubíral se přes Pavii, kde s radostí navštívil hrob velikého učitele církevního svatého Augustina ¹⁾, do staroslavného Milana. Město toto jako velká část měst lombardských bylo panujícemi tu nepřátelskými stranami utiskováno; strana Guelfů a Ghibellinů tu zle řádila, překážejíc všelikému pokojnému rozkvětu a zmohutnění města. Náboženství bylo stoupencům obou těchto nepřátelských stran jakousi záminkou, jen aby lid tím oklamali; při tom však vůdcové jejich sledovali vlastní prospěch; pamatujíce jen, by se co nejdříve zmocnili panství a nadvlády nad svými spolubčany. Jednalo se tedy nejprve o to, by lid jasně byl o tom poučen, jak by se měl zachovati, neboť on ještě v jádru svém nebyl tak zcela zkažen a různým vášním oddán; bylo třeba, by ho někdo poučil o rozličných pravdách svaté víry a naznačil mu, jak by je měl v život uváděti a jak by měl proti různým bludům bojovati.

Úkol vznešený ale velice obtížný připadl nyní našemu světcí a on se ho také s vrozenou sobě apoštolskou horlivostí uchopil. Jako jitřenka objevil se na kazatelně, hřímavým hlasem svým probouzeje spící duše v netečnosti víry a náboženství ze sna a povzbuzuje zbloudilé syny matky církve k návratu do jejího ovčince a

¹⁾ Sv. Augustin † 430. Nejprve odpočíval vedle své matky svaté Moniky v Hippo, roku 508 převezl sv. Fulgenc jeho sv. ostatky do Sardinie a kolem r. 720. Luitprand, král Lombardů, k vůli bezpečnosti před Saraceny dal je převésti do svého hlavního města Pavia. Srovnej Dr. Heim l. c. pag. 245.

polepšení života. Výmluvnými slovy horlil svatý kazatel jak o politický tak i náboženský mír; konával velmi často veřejné náboženské rozmluvy s vůdci bludařských sekt, potíraje jejich učení a raze jim cestu k návratu do pravé církve. Každý, kdo ho slyšel, takřka mimovolně si vzpomněl na velikého učitele církve, svatého Ambrože, jehož přičiněním byl církvi získán sv. Augustin. Jeho apoštolské práce také i tu byly korunovány skvělým úspěchem, tak že se po nedlouhém čase opět mohl na další svou pouť odebrati.

Z lombardské metropole učinil světec odbočku do Vercelli, kde ku své veliké radosti se ještě shledal se staříčkým přítelem svým opatem Tomášem. Oba svatí mužové měli nyní velmi mnoho si vypravovati, zvláště opat Tomáš div na mladistvém svém příteli, o němž již tolik chvályhodného se mu k uším doneslo, že očí nenechal. Antonín mu obšírně musil vypravovati, kde všude byl a co kdo vykonal. Než velmi bolestným bylo oběma tímto spřízněným duším loučení; jejich přátelský svazek však trval stále až do smrti.

Zda-li se Antonín z Vercelli též odebral do Turina, tehdejšího hlavního města hrabství Piemontského, není jisto; za to však města Novara, Monza, Varese, Bergamo se mohla honositi jeho přítomností a apoštolskou působností. V romantickém Varese byl lid kázáním jeho tak nadšen, že ihned dal se do stavby kláštera pro bratry Menší, ve kterémž do dnes se ukazuje studně, kterou

sám Antonín posvětil. Také Lodi, nepřítelkyně to Milanu, Piacenza a Kremona, otevřely mu ochotně své brány. V posléze jmenovaném městě měli dosud synové svatého Františka za městem skrovný klášter, než nyní Kremonští pohnuti kázáním Antonínovým vystavěli jim nový příhodnější ve městě, zasvětivše ho svatému otci Františku. Antonín sám sedm mládenců tu vlastnoručně oblekl v řeholní roucho.

Jen neradi propouštěli obyvatele tohoto města svatého kazatele, jenž se odtud ubíral do vlídného města Brescia. Zbožný biskup tohoto města Guala, dominikan, na žádost lidu již před rokem pozval světce, by tu kázal, doufaje, že vystoupením tohoto svatého syna chudičkého patriarchy z Assisi mír, jež občanům uloupili rozliční sektáři a štváči lidu, zase bude zjednán. A že se ve svém očekávání nikterak nesklamal, dokázal výsledek kratičkého poměrně ale nanejvýš požehnaného apoštolování Antonínova v tomto městě. Hned při jeho prvním objevení byli bludaři zaraženi, neboť věděli, že jim nyní nastává tuhý boj o bytí či nebytí. Kladli mu sice rozličné překážky v cestu, než marné bylo všechno jejich namahání, pozorovali, že lid víc a více se jich počíná straniti. Světec totiž strhl těmto bludařům a štváčům lidu masku s jejich tváře a lidu svedenému ukázal, že ti, kteří se staví býti jeho přáteli, jsou vlastně jeho nejhlavnějšími nepřáteli. Lid brzo se ze své zaslepenosti vzpamatoval, neboť byl přesvědčen, že Antonín s nimi dobře smýšlí; jeho svatý život, duchaplná a pla-

9*

menná kázání zjednala božské milosti vítězství nad ne-svorností a rozkolem, tak že město v brzku mělo zcela jiný ráz.¹⁾

Vykonav s takovým požehnáním Boží úkol v tomto městě, odebral se světec do Breno, kde až podnes v rá-dovém chrámu Páně sv. Petra jest obraz na stěně, na kterémž jest Antonín znázorněn, jak káže lidu, a pod ním nápis: „Hic divi Antonii de Padua concionandi locus est magna veneratione perpetua tenendus.“²⁾

Jak se za to má, došel náš milý světec na této své apoštolské cestě podél jezera Garda až do Tridentu, kde také již v tu dobu bratří Menší měli svůj malý klášter. Tu ovšem se zdržel jen krátký čas, neboť brzo se s ním opět shledáváme v rozkošném městě Veroně. Město toto bylo sídlem bludařů Manichejských a hlavním jevištěm bojů mezi Guelfy a Ghibelliny. Vůdcem prvních byl hrabě Rizzardi a San Bonifacio. Právě v tu dobu, kdy sem Antonín dorazil, panovalo mezi lidem velké jitření, třeba že k zjevnému boji v té době dosud nedošlo, tak že světec považoval právě tuto dobu za vhodnou k svým apoštolským podnikům. Ostatně právě obdržel z Padovy zprávu, že se tu bude konati slavnost posvěcení nového kostela Panny

¹⁾ S jakou dychtivostí chodili obyvatelé Brescie jakož i okolí na kázání Antonínova, toho důkazem, že někdy na jeho kázání bylo až 30.000 lidí, tak že světec musil kázati pod širým nebem.

²⁾ Toto místo, na němž kdysi kázal sv. Antonín z Padovy, má vždy býti ve vážnosti chováno.

Marie (santa Maria Maggiore nebo též Mater Domini) jakož i kláštera; kostel, jež vystavěl na svůj náklad bohatý kupec Padovský Jan Belludi, daroval biskup Konrad řádu bratří Menších a vyzval Antonína, by jako provincial se obého ujal, kteréhožto vyzvání ovšem s největší ochotou uposlechl.

Jakmile však své bratry v užívání kostela a kláštera v Padově uvázal, již jeho apoštolská horlivost řídila kroky jeho dále, neboť jeho provincialní úřad se kvapem blížil k svému konci a on ještě ani nebyl se svou visitační cestou hotov. Za nedlouho města jako Vincenza, Mantua a j. opět slyšela hlas neunavného apoštola. Právě když se nalézal v Mantově, obdržel zprávu, že se má dostavití do Assisi ke generalní kapitole, jež se má v květnu téhož roku 1230. opět jako obyčejně po třech letech konati. Rychle tedy poslušen tohoto rozkazu, spěchal do milého mu města Assisi a to tím radostněji, poněvadž mu též bylo oznámeno, že za téže příležitosti bude též konáno slavné přenesení svatých ostatků serafského sv. patriarchy.

V Assisi totiž bratr Eliáš z nařízení papeže z milodarů vystavěl velkolepý chrám, jenž měl býti také zároveň hrobem sv. patriarchovi. Sem tedy měly býti jeho svaté ostatky z kostela sv. Jiří v Assisi a to způsobem nejslavnějším přeneseny. Sám papež k tomuto slavnému úkonu poslal své vyslance jako zástupce, zároveň pak mnoho skvostných darů k výzdobě hrobu a nového chrámu. Ze všech končin sešli se do Assisi synové velikého patriarchy, by

byli přítomni té nové oslavě, již se mělo jejich svatému Otci dostati. Lidu a duchovenstva z celého okolí se dostavilo takové množství, že městečko Assisi ještě nikdy před tím nebylo svědkem takového průvodu. Bohužel, celá tato slavnost nezvyklým způsobem byla ukončena. Assiští totiž, obávající se, by jim nepřátelští sousedé, hlavně z města Perugia, neuloupili sv. ostatků svátce, na nějž každé město si dělalo jakési právo, umluvili se s Eliášem, že je tajně v novém chrámu pochovají, tak aby jich nikdo nalézt nemohl. To se také stalo. Právě když se průvod již blíže nově vystavěného chrámu nalézal, pojednou několik k tomu účelu vybraných silných občanů Assijských zmocnilo se rakve a pak vedeni br. Eliášem, se prodrali zástupy lidu do chrámu. Lid se chtěl za nimi vrhnouti, než oni uzavřeli za sebou pevné dveře, nedbajíce hlasitých projevů nevole ano i hrozeb nad touto nešetrností. Hrob v podzemním chrámu již byl připraven. K zhotovení jeho bratr Eliáš zvolil jen několik zcela spolehlivých dělníků, kteří se museli slavně zavázati, že nikomu nevyzradí, kudy lze do něho vniknouti. Hrob pak sám v tvrdé opukové skále byl tak důmyslně vytvořen, že když do něho sv. ostatky byly s uctivostí uloženy a otvor k němu kameny zakryt, nikdo vyjma zasvěcence by nebyl býval s to udati, kudy lze do hrobu vniknouti. Když bylo vše vykonáno, teprv byly rozhořčenému lidu dveře chrámové otevřeny. Na to Eliáš oznámil lidu, že již sv. ostatky jsou bezpečně uloženy, a také

důvod, proč se tak stalo, tak že lid pomodliv se vroucně na místě, kde mu bylo naznačeno že sv. ostatky jsou uloženy, pokojně se opět do svých domovů rozcházel.

Než neztrácejme se zřetele našeho milého světce Antonína, jenž mezi tolika tisíci bratří Menších vynikal jako jasně zářící hvězda mezi ostatními menšími hvězdíčkami na obloze serafské. Třeba veškera sláva a čest onoho dne náležela slavnému patriarchovi chudých, svatému Františkovi, přece většina synů jeho jsouc dobře zpravena o svatosti a záslužnosti Antonínově, hleděla naň s velikou uctivostí a vážností. Než tento se vždy jak obyčejně z pokory držel stranou, tak že kdo ho neznal, neb o něm neslyšel, si ho takřka sotva blíže prohlédl.

Generalní kapitola zbavila také našeho světce, jak se zdá, na jeho vlastní žádost jeho obtížného úřadu jako provinciala, dovolivši mu, by se zcela bez omezení místa neb času věnoval svému kazatelskému povolání. Než prozatím byl ještě jiným důležitým posláním pověřen.

Otcové na kapitole shromáždění zabývali se velmi důležitou otázkou, na jejímž správném rozluštění mnoho záleželo. Jak známo, sv. František, dříve než-li se rozžehnal s tímto světem, zanechal svým bratřím písemnou závěť, ve kteréž jim udílí mnohá závažná napomenutí a pokyny, jak by měli svou řeholi řádně zachovávat; také tu byly některé změny učiněny, jež se v řeholi pro celý řád určené nenalézaly. Mezi bratřimi nastala brzo otázka, jsou-li rozkazy v této závěti obsažené pod hříchem závazny

tak jako v řeholi nebo ne. Větší část to hájila, menší byla proti tomu. Nyní tedy zbývalo otcům kapitoly tuto spornou otázku rozhodnouti. Než nahlízejíce důležitost její, usnesli se, poslati k papeži poselství a ho za rozluštění celé záležitosti požádati; neboť věděli, že papež Řehoř IX. jako důvěrný přítel jejich sv. Otce, zajisté nejlépe k jejich prospěchu ji rozhodne.

K tomuto důležitému poselství mimo jiné vážené a ctihodné členy řádu byl vyvolen i náš světec Antonín, jenž byl postaven v čelo ostatních. Od staříckého papeže byli všickni přijati s velikou laskavostí a vřídností. S pozorností vyslechl Antonína, jakožto mluvčího ostatních. Světec mu vyložil stručně sice ale zcela pochopitelně rozličné ty náhledy, jež mezi bratřími o závěti jejich sv. Otce panují, prose, by svou apoštolskou mocí této trapné nejistotě konec učinil. Když skončil, prohlásil papež, že jest zcela ochoten záležitost k prospěchu celého řádu rozhodnouti, ale poněvadž vyžaduje delšího času, proto rozhodnutí o ní může podati teprve později. To se také stalo po třech měsících, když dne 28. září 1230 vydal známou bullu „Quo elongati“¹⁾, ve které prohlásil, že bratří nejsou pod hříchem zavázáni zachovávatí závět sv. Otcem Františkem jim zanechanou, a zároveň objasnil některé body řehole, jak by jim bratří měli rozuměti a je zachovávatí.²⁾

¹⁾ Viz Wadding l. c. an 1230. XIV.

²⁾ Srovnej Chronica XXIV generalium pag. 213.

Antonína si podržel papež po 4 měsíce u sebe, neboť obcování s ním bylo mu k velikému duchovnímu prospěchu. Po celou tuto dobu, kdy mu světec byl na blízku, velmi důkladně si prohlédl celé to podivuhodné tajemství této apoštolské duše, naučiv se zároveň výborně ceniti všechny ctnosti a nadpřirozené milosti tohoto pokorného bratra Menšího. Proto ani nemůže nám býti s podivením, že jak níže uvidíme, papež Řehoř IX. tak brzo po smrti prohlásil Antonína za svatého. Dříve než Antonín papežský dvůr opustil, aby dle přání svých řádových představených neunavně pracoval na vinici Páně, prosil ho papež, jakož i kardinal-protektor řádu, Rinaldo Conti, s mnohými jinými, by jim na památku písemně zanechal některá ze svých kázání, což také Antonín pokorně učinil.

Když všem mu uloženým pracím řádně a ku všeobecnému uspokojení dostál, posílněn požehnáním sv. Otce, vydal se ke konci září téhož roku 1230 na zpáteční cestu do své milé Padovy, kde jakož i v okolí ještě tolik práce ho očekávalo. Jak někteří životopisci podotýkají, zastavil prý se světec na této zpáteční cestě též na hoře Alverno, než ač tomuto tvrzení pravděpodobnosti neschází, přece není zcela zaručeno. Kolem sv. Martina (11. listop.) t. r. dorazil opět světec do svého milého kláštera S. Maria Maggiore v Padově.

Toto město uvítalo s radostí opětný návrat miláčka svého Antonína do svých zdí. Samo nebe žehnalo a utužovalo stále víc a více ony svaté pásy, jež spojovaly

svěťce s tímto městem a město s ním, jeho pomocníkem a ochráncem.

Vzdor svému nepevnému zdraví přece započal zase světec svou vysilující apoštolskou činnost jako kazatel, učitel a zpovědník; veliký duch, jímž byl ovládán, nedal mu nikdy odpočinouti, byť únava a vysílení bylo sebe větší. Mimo tyto obyčejné své práce všecken ostatní mu ještě snad zbývající čas zaujaly nesčetné skutky milosrdenství, jež se den ode dne množily.

Velmi často se stávalo, že teprve podobnými skutky tělesného nebo duchovního milosrdenství si razil cestu do duší lidských, jichž blaho mu tak na srdci leželo. Nehledě ani k jeho podivuhodnému vlivu na utiskované, nemocné a bídné, velmi často v zcela lidských a časných záležitostech pomáhal. Buď to byly zubožené rodiny, za něž žebрал, nebo nepřátelé, jež se snažil smířiti, nebo spory rodinné, jež urovnal. Jindy zase místo kajicníků jmění neprávem nabyté patřičně navracoval, pochybnosti řešil, neb za chudé dlužníky, kteří se nalézali ve vězení, se přimlouval. Ano on sám se u správy města o to zasadil, by vůbec uvězňování dlužníků, kteří beze své viny zaplatiti nemohou, se nedálo. Ovšem prohlášení tohoto ustanovení se světec nedočkal, ale stalo se hned po jeho smrti; dle něho žádný dlužník, když přenechal svému věřiteli vše, co měl, neměl již více býti obtěžován.¹⁾

¹⁾ Tak až dosud v radnici v Padově zvěstuje mramorová deska, na níž toto ustanovení vyryto bylo: „Ad postulationem venerabilis Fratris beati Antonii.“

Bohužel zdraví našeho sluhy Božího při těchto ustavičných namahavých pracích bylo již nanejvýš chatrné. Mimo to jeho přísný a umrtvený život při všech namáháních, velice zeslabil jeho tělesnou soustavu, tak že se znenáhla počaly jevití příznaky vodnatelnosti, jež čím dále tím patrněji se na něm jevila; hlavně zimní doba roku 1230/31 mu silně dodala. Než světec ničeho nedbal, neboť jeho přáním bez toho dávno bylo, za Krista život obětovati; nyní tedy se to mělo státi alespoň tímto způsobem.

Tak jako běhoun cítě, že mu sil víc a více ubývá, přece však že mu již cíl kyne nedaleko, napíná všechny síly a šťastně dospívá k vítězství: tak také i náš světec napjal všechny své síly hlavně v nastávající svatopostní době (1231), v onom čase, kdy milost Boží na lidstvo v tak hojných proudech se rozlévá.

Z četných obrácení, jichžto světec svou apoštolskou horlivostí docílil, alespoň ještě následující uvedu. Největší podivení v celé Padově způsobilo obrácení 22 lupičů, kteří jako dravci přilákáni příjemným zpěvem zpěvavého ptáka přišli poslechnouti Antonína. Mezitím co světec mluvil, viděli, jak z jeho úst srší jiskry, jež jako šípy vnikají do jejich srdcí. Tak jakoby jednoho každého z nich znal, odkrýval všem jejich dosavadní bohapustý život a přečetné hříchy, hroze všem věčnými tresty v pekle a slibuje v případě obrácení milosrdenství Boží. A hle! Při jeho slovech suroví a bezbožní muži plakali jako

malé děti, litující svého hříšného života. Hned po kázání přistoupilo všech 22 k Antonínovi, prosíce, by vyslyšel jejich svatou zpověď. Tato kajcnost, kterou všickni na jevo dávali, naplnila ho nesmírnou radostí, ochotně vyplnil, čeho si přáli; propouštěje je pak usmířené s Bohem, napomínal je, by se varovali do svých předešlých nepravostí znovu upadnouti, jinak že by je něco mnohem horšího mohlo stihnouti. Větší část také těchto obrátcenců zůstala pevnou, někteří však upadnuvše do svých starých hříchů skončili posléze na šibenici. Poslední z nich, jenž všechny ostatní přežil, konaje za pokání pouť do Říma, každému vypravoval tuto věru pohnutlivou událost.

Ačkoliv se světec dosti namáhal ujíti pochvale a zůstatí ve skrytosti, přece se mu to nepodařilo; čím více se pokořoval, tím více byl od Boha milostmi a zázraky okrašlován a vyvyšován. Těchto zázraků, jež krátce před svou smrtí vykonal, jest celá řada.

Tak jednou šla na jeho kázání jedna zbožná paní, jež byla v nový sváteční šat oděna. Než nešťastně klouzla na blátivé cestě a upadla. Nehoda tato ji velice zarmoutila, neboť se domnívala, že bude její šat zničen, ale jak se podivila, když vstala a neměla na něm ani nejmenší skvrny.

Pověst o této události, kteréž mnozí lidé byli svědky, brzo se rozesla a každý připisoval tuto zázračnou pomoc sv. Antonínu. Případ tento jest každému poučením, že předně všeliká marnivost a zbytečná nádhera v oděvu

Pánu Bohu se nelíbí, kdežto zase pilnost v navštěvování slova Božího přináší veliké požehnání.

Jednoho dne, když světec kráčel z kázání domů, setkal se s jakýmsi občanem, jménem Petrem, jenž nesl na rukou zmrzačenou svou asi čtyřletou dcerušku, jež též byla navštívena padoucníci. Zarmoucený otec, ukazuje zubožené dítě světci, prosil ho, aby nad ním udělal svatý kříž. Útrpností hnut, učinil tak světec a hle! netrvalo od tohoto šťastného setkání se s Antonínem dlouho a již nebobé dítě znenáhla počalo se uzdravovati, až konečně bylo zcela zdrávo.

Podobná zázračná uzdravení u našeho divotvůrce byla tak častá, že možno o něm právem užití slov pronesených o Kristu Pánu: „On chodil dobře čině a všechny uzdravuje.“

Než největším snad z jeho přčetných zázraků byla jeho kázání, jimiž tolik duší vyrval peklu a získal nebi. Jeho souvěkovci o tom sdělují následující: „Se všech stran scházeli se na jeho kázání lidé a přece nikdy nebylo žádného lomozu, nepokoje nebo nepořádku; nebylo slyšení smíchu nebo nějakého zvuku; nýbrž oči i uši všech byly na kazatele obráceny. Každý se domníval, že slyší ne člověka, ale samého anděla s nebe mluvit. A vskutku! Bůh mu propůjčil takovou milost, že jeho jazyk byl výmluvný a jeho hlas mocný a dojemný jako hlas trouby, tak že do srdcí všech takřka násilně si průchod zjednával.“

Podivuhodným také jest následující, co o Antonínovi jiný jeho souvěkovec vypravuje: „Přicházelo mnoho osob do kláštera, ujišťující bratry, že se jim svatý Antonín zjevil, kdy ještě odpočívaly na lůžku, a jak k nim mluvil: „Vstaň Martine!“ nebo „Povstaň Anežko“ a p. a jdi k tomu nebo onomu knězi a vyznej se u něho z toho nebo jiného hříchu, jež jsi spáchala na onom místě, v onu dobu, za oněch okolností. Tak a podobně podrobně jim udával jejich hřích a k pokání je vybízel a přece jen Bůh jediný a nikdo jiný o takovýchto hříších vědět mohl.“

Ovšem při takovém slavném a zázrakuplném životě Antonínově nesmíme si mysliti, že život tento byl bez boje a zkoušek.

Duch temnosti, jak jsme viděli, všemožně mu překážel v lovu duší nesmrtelných, obraceje se buď proti jeho ovečkám nebo proti němu samému. Často též usiloval o jeho bezživotí. Tak jednou se mu objevil satan v noci a tak ho začal škrtiti, že by se byl světec udusil, kdyby mu nebyla blahoslavená Panna ku pomoci přišla, když ji světec vzývati počal a sice onou krásnou modlitbou „O gloriosa Domina“ (ó slavná Paní), kterou se k ní tak často od svého mládí modlíval. Na tuto modlitbu rozlícen prchl od něho zlý duch a nebeská záře naplnila cellu Antonína, jenž pokleknuv děkoval své milé nebeské matce za její ochranu.

Příklad tento jest nám poučením, ke komu se i my máme ve svých pokušeních utíkat.

Volejme k Marii vždy, kdy zlá pokušení těla, světa a ďábla na nás doléhají. V každém toužení, v každém soužení nakloň k nám se, ó Maria!

V době poslední k nám mile shledni, přimlouvej se, ó Maria!

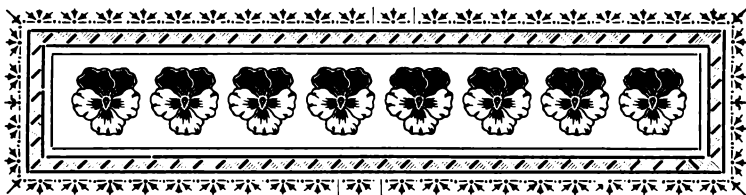

DOBA ODPLATY.

»Dokonav v krátku, vyplnil časy mnohé;
libilat se duše jeho Bohu; protož pospíšil, vy-
vésti ho z prostředku nepravostí.«

Kniha Moudrosti 4, 13. 14.

Kapitola první.

Slunce nad západem.

 bdivovali jsme v předcházejících kapitolách první části neobyčejnou apoštolskou horlivost svatého Antonína v hlásání slova Božího a péči o blaho duší nesmrtelných. Jeho kazatelská činnost byla vpravdě podivuhodnou, její výsledky zázračné. Hned jak zaslechli lidé jeho Bohem nadšený hlas, zanechávali všeho, by ho slyšeli; rolníci opouštěli své polní práce, obchodníci zavírali své krámy, náměstí se prázdnila, ženy opouštěly svou domácnost; všechno spěchalo na jeho kázání. Touto neobyčejnou horlivostí ovšem také nejednou byli mnozí vystaveni vstřícným neštěstím a nehodám, než Bůh vždy takovéto horlivé posluchače svého miláčka opět vytrhl z hroziícího neštěstí; doklady o tom jsem uvedl výše.

„Se všech stran,“ tak se vyjadřuje jeden spisovatel, „přicházeli lidé, než nikdy nebylo lze slyšeti křiku těch, kteří se tísnili a tlačili; nikde nebylo lze pozorovati nějakého

méně slušného chování nebo nějakého smíchu, neozýval se žádný šepot, žádný pláč dětí. Všichni očima lpěli na ústech sluby Božího, bez omrzení, ano s nejvyšší vroucností, jakoby slyšeli anděla poslaného z ráje a ne člověka. A vskutku Bůh Antonína obdaril takovou milostí, že kázal hlasem tak výmluvným a jasným na způsob zvuché trouby, že ho všichni náležitě slyšeli a jemu rozuměli.“

Tak se prostě vyjadřuje o vystupování sv. Antonína jako horlivého kazatele jeden takřka z jeho vrstevníků. Že pravdivými jsou jeho slova, kdo by o tom pcehyboval?

Největší péči vynakládal však Antonín na ubohé duše bludařů, jichž mu bylo tak líto. Na božském srdci Ježíšově seznal cenu každé duše lidské, drahocennou krví Spasitele světa vykoupené, a tudíž všechnu svou péči věnoval duším, jichž věčná spása vězela v největším nebezpečí. Spisovatel Surius, uváděje slova souvěkoveců sv. Antonína, dí krásně vzhledem k tomu: „Hlavní starostí sluby Božího, největším dílem a snahou jeho bylo, potírati a hubiti ony záhubné lišky, jež hubily vinici Páně, totiž zhoubné bludaře a jejich bludné nauky. Veřejně přemohl náčelníky jejich v Rimini, Tolouse a v Milaně, ukázav zjevně na mylná jejich tvrzení. Tak se vyznal ve smyslu a slovech písma sv., tak dobře ho uměl při svých důkazech používat, že žádný z bludařů se v jeho přítomnosti neopovážil ani ceknouti aniž déle trvati na svých bludech. Podivuhodně odkrýval jejich bezbožné úmysly a podvody a zamezoval je, potíraje jejich násilí. Ne bez užitku bylo

namáhání sluby Božího, čehož důkazem přemnoží kacíři a jich přívrženci, kteří se vrátili k vyznávání pravé víry a k poslušnosti církve svaté.“

Pracuje o spáse ubohých hříšníků, snažil se především, by je přivedl k poznání neskončeného milosrdenství Božího. Na jedné straně jim vylíčil hřích v tak ohavné podobě, že každý se s ošklivostí obracel od tohoto obrazu; na druhé straně však zase tak krásně jim vylíčil ctnost a její odměnu, že hříšníci pocítili touhu si ji získati, spravedliví a ctnostní pak v ní byli ještě více utvrzeni.

Práním všech bylo, aby tento horlivý kazatel ještě dlouho působil na vinici Páně. Než Bůh usoudil jinak. Klas tento rychle uzrával pro nebe, tak že již zvolna se blížil čas, kdy nebeský hospodář ho chtěl dopravit do nebeské stodoly. Kdo pronikne ty nevyzpytatelné cesty Páně!

Náš milý světec Antonín pokračoval ve svých apoštolských pracích až přes Velikonoce, ač pozoroval stále víc a více, jak mu sil ubývá. Konečně byl nucen na radu zkušených bratří upustiti na nějakou dobu od hlásání slova Božího. Činil sice tak nerad, věda, že ještě tolik duší čeká, by jim lámal chleba Božího; jeho ustavičná choroba ho však přemohla. Ostatně nejen jeho tělo toužilo po odpočinku a klidu, nýbrž i jeho duše toužila po samotě.

Ačkoliv věděl, že mu na základě udělené výsady možno se odebrati na zotavení do kterého by chtěl kláštera,

přece sobě více vážil sv. poslušnosti. Dobrovolně nepoužil této výsady, jen aby mu bylo dopřáno cvičiti se v této milované ctnosti. Nechtěl ničeho podnikati bez dovolení svého provinciala; chtěl se ho jako zkušeného muže otázati, který klášter by sobě měl zvoliti. Za tím účelem napsal mu list, jejž mínil poslati po některém z bratří. Když byl list napsán, složil jej a nechal ležeti na stole, aby se zatím postaral o nějakého posla k jeho doručení.

Když se s jedním z bratří vrátil a chtěl mu list odevzdati, shledal k svému úžasu, že psaní zmizelo. Ač velice nad tím udiven, přece nevyhotovil nový dopis, nýbrž vida, že vůle Páně v této věci byla ještě jiná než jeho, odeslal bratra pryč a sám se dále o psaní nestaral. Odporučil vše Pánu Bohu, jenž zajisté nejlépe dovede uspořádati všechny naše záležitosti.

Jeho důvěra v Boha ani tentokráte nezůstala bez odměny. Brzo po této příhodě našel na stolku ležeti psaní od provinciala. Dychtivě rozevřel list a tu k svému úžasu četl, že jeho představený obdržel dopis od něho, a že mu také dovoluje, aby si vybral kteroukoliv bude chtíti poustevnu k svému zotavení.

Hi ned po obdržení dovolení vydal se světec na cestu a měl namířeno k svému příteli, hraběti Tisovi do Camposanpiero, neboť nedaleko sídla tohoto hraběte měli bratří malou poustevnu, kde jich několik přebývalo. Z Padovy se odebral zcela tajně, doprovázen jen dvěma

bratřími, Lukášem a Rogerem, nechtěje aby tímto jeho odchodem lid, jenž na něm tak lnul, byl pobouřen.

Rozradostněn nad nenadálým příchodem svého milovaného, svatého přítele, jemuž byl tolika díky zavázán, přijal ho Tiso s největší uctivostí a oddaností. Vida, že jest světec tak nemocen, nabídl mu vlastní obydlí, by se tu mohl lépe zotaviti než v chudičkém klášteře svých spolubratří. Antonín však toto laskavé pozvání pokorně odmítl, poukazuje na to, že jest mu milejší, když bude moci žíti někde v odloučenosti od lidí. Nedaleko poustevny svých spolubratří zpozoroval totiž vysoký, starý již ořechový strom, v jehož větvích si s pomocí bratří upravil jednoduchý, ale zcela pohodlný útulek.

Tu chtěl žíti zcela nerušeně, tu chtěl také své duši popřáti kýženého oddechu, jehož měla tak zapotřebí. Od té chvíle co přerušil svou kazatelskou činnost, cítil se jaksí již přesycena tohoto světa a stýkání se s lidmi, jeho duše práhla po samotě. Jest jisto, že Bůh neoznamuje vždy svým svatým hodinu jejich smrti, než přece jim ji různými známkami označuje. Jednou z těchto nejpatrnějších známek jest, že svatí, když se blíží konec jejich života, cítí se tím vrouceněji puzeni k Bohu, obcování s lidmi jich pojednou netěší, oni hledají jen samotu, by se tu připravovali na příchod Pána, jenž je odvede k své nebeské svatební hostině.

Nevím, mám-li nazvati ten měsíc pobytu světce na tomto stromě dobou odpočinku či dobou nové práce.

Neboť lid vida, že jim tento krásný zpěváček, který je učil prozpěvovati chvály Hospodinu, tak pojednou zmizel, neustával ho hledati, až ho konečně našel. Nalezl a poznal ho opět dle zpěvu. Věru, byl to krásný skřivánek na ořechu nedaleko poustevny bratří Menších u Camposanpiero, takového tu dosud nebylo. Od časného rána až téměř do hluboké noci stále prozpěvoval Bohu chvály, jaksi závodě s těmi opeřenými miláčky Božími, něžnými ptáčky.

Lidé sem přicházeli se všech stran, hledajíce rady a pomoci ve svých přerozmanitých záležitostech. Co zbývalo laskavému světci jiného než skloniti se k jejich prosbám, neboť ani při modlitbě nespouštěl se zřetele lásky k bližnímu. Často kázával se stromu ke shromážděným davům lidu, napomínaje všechny ku pokání a polepšení života.

Nejlepšíin důkazem této pravé a nezištné lásky k bližnímu jest u našeho milého světce poslední služba, kterou krátce před svou smrtí prokázal svému příteli a dobrodinci hraběti Tisovi. Tento si mu totiž stěžoval, že jeho přítel hrabě Rizzardo Sanbonifazio již od minulého roku úpí v zajetí ukrutného tyрана Ezzelina a že všechny pokusy o jeho osvobození se potkaly s nezdarem. Žádal ho tedy jménem rodiny nešťastného hraběte, aby sám svým mocným vlivem se přičinil u Ezzelina o jeho propuštění na svobodu.

Antonín, ač nemoc jeho se den ode dne horšila, nebyl s to, aby zamítl tuto žádost svého dobrodince a to tím

více, poněvadž osvobozením tohoto hraběte mohl být rozjitřený lid uchválen a tím dána také nejvhodnější příležitost ke smíru mezi nepřátelskými stranami Guelfů a Ghibellinů.

Posilněn onou láskou k bližnímu, jež sílí nemocné, vydal se na cestu do Verony. Opět se objevil bez bázně před bezbožným samovládcem Ezzelinem. Neohroženě to žádal za propuštění nevinně vězněného hraběte, káraje ho zároveň z jeho věrolomnosti a bezbožnosti. Jako dříve tak i tentokráte dával tyran světcí na jevo největší uctivost, prohlásil však, že by rád vyplnil každou jinou jeho žádost, než této že ze státních ohledů nemůže vyplniti. Marné bylo všeliké domlouvání a hrozby světce, Ezzelin zůstal v této věci nezlomným; uvězněného hraběte nepropustil. Po tomto nezdařeném pokusu hned se vydal Antonín na zpáteční cestu do Camposanpiero. Nebyl roztrpčen nad touto svou marnou cestou; v modlitbách doporučil Bohu celou záležitost, prose také za nešťastného tyrana.

Ubíraje se z Verony spatřil s jednoho pahorku naposledy své milé město Padovu. Bylo to asi 14 dní před jeho smrtí. Pln svatého zanícení patřil na ta místa, kde tolik působil ke spáse duší nesmrtelných. Poklekl a s rukama rozepjatýma k městu se modlil, prose Boha, aby ta seménka ctností, která zasil v tomto městě, chránil a o jich vzrůst a užitek sám pečoval. Rozechvřen klečel tu dlouho. Před jeho duševním zrakem pojednou objevil se vznešený

obraz, Padova ve svém lesku. Zaplesal radostí, volaje: „Ó šťastná Padovo, jak krásná a veliká jsi! Ale přijde hodina, kdy budeš ještě větší, ano až k oblakům budeš povznesena. Četné národy ze všech zemí budeš ukrývatí ve svých zdech a poutníci budou se za šťastné považovati, budou li moci vkročiti na tvou půdu.“

Jako kdysi svatý František umíraje žehnal svému rodnému městu Assisi, tak i nyní náš milý světec Antonín Padově. Že jeho prorocká slova se zcela vyplnila, toho jest samo město Padova důkazem.

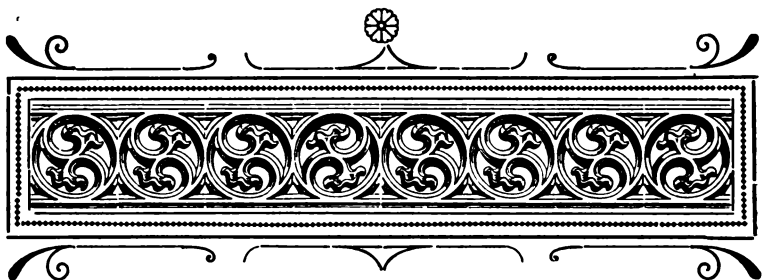
Padova, pečeť jeho apoštolského působení a ochránitelka jeho svatého těla, tak se stala slavná a vážená, a to hlavně zázraky, jimiž Bůh okrašloval předrahcu smrt svého služebníka, že její jméno bylo a jest na rtech všech národů, kteří přicházejí k hrobu světce „al Santo“, aby se tu modlili. Závídějí Paduanským té cti, že jim jest dopřáno chovati tělesné pozůstatky tak vznešeného světce, jenž po tolika svých cestách po Italii a Francii, jen několik málo měsíců prodlel v jejich hradbách a již jim zanechal drahocenná dědictví, své tělesné pozůstatky, a prohlásil se za jich zvláštního přímluvce a ochránce u Boha.

Čest, již se dostává Padově pro jejího miláčka Antonína, trvá již po tolik století, ano stále se zvyšuje. Dříve než světec se stal občanem Paduanským, smrtí a posledním odpočinkem svého těla, bylo již jméno Padova slavným, plynouc z per tolika dějepisců; než sláva tohoto města se zvýšila, když světec počal k sobě svými zázraky

volati všechny národy, aby zahrnovali jeho rakev něžnými a vděčnými polibky, by tu vyplňovali své sliby a skládali tu své dary.

Padova, již ode dávna slavná svým jménem, stala se také slavnou celou svou tvářností. Vynikala starým svým původem, svým mírným podnebím, úrodností svých krajin, zdravotou vod, vznešeností rodin, věhlasem svých rodáků ve službách válečných, ve vědách a uměních, horlivostí ve věcech svatého náboženství. Než vše to daleko předčí ona její čest, že chová tělo sv. Antonína. A vskutku jest také jisto, že jen k vůli tomu a ne pro jiné přednosti spěchají poutníci se všech stran do Padovy, vyplňující tímto způsobem tak krásně prorocká slova světce, jehož jméno všichni uctívají.

Kapitola druhá.

Drahocenná smrt světce.

Nezakouší rolník takové radosti, když vidí, že jeho pot, jeho námahy jsou bohatou žní odměněny; ni plavec, když po mnohých bouřích konečně se blíží se svou lodí k bezpečnému přístavu, jakou radost a útěchu zakusil Antonín, když tak zřetelně počal pociťovati, že se k němu blíží smrt a to kroky co nejkvapnějšími. Klidným a jasným zrakem — jako vůbec svatí — hleděl tomuto okamžiku vstříc. Vždyť co mu mohlo býti vítanějším, než aby se již zbavil pout těla, tak aby duše vybavená ze svého otroctví, mocně se mohla vznésti k nebeským otčinám, přidružiti k ostatním svatým a blahoslaveným a věčně kralovati s Kristem. Mezitím co láska stravovala jeho srdce jako vonnou zápalnou obět Hospodinu, vodnatelnost jeho zvolna připravovala rozloučení

duše od těla. — Unaven přílišnou námahou své bohužel marné cesty do Verony, došel světec do své milé samoty v Camposanpiero, kde již s dychtivostí očekával, kdy ho Pán k sobě povolá. Že tato hodina již daleka není, to dobře věděl, poněvadž ho sám Bůh o tom zpravil, že by však měla nastati v tak brzké době, toho se žádný z bratří nenadál.

Dle svého zvyku sestupoval Antonín vždy jednou za den se stromu, by se svými spolubratřími společně pojedl. Než tu brzo po svém návratu z Verony jednou při jídle omdlel a bez vlády klesl k zemi. Bratří domnívajíce se z počátku, že to snad jen jedno z těch četných vytržení mysli, jimiž Bůh tak často obdařoval jejich milého spolubratra, nevěnovali mu mnoho péče; než když světec dlouho k sobě nepřicházel, položili ho opatrně na lůžko a počali používatí prostředků, aby ho k sobě přivedli.

Po dlouhé době konečně otevřel nemocný oči. Udiveně hleděl kolem sebe, co se to s ním dalo. Vida ustrašené pohledy bratří, stojících kolem jeho lůžka, těšil je jak mohl nejvíce. Sám také se snažil povstat z lůžka, než opět klesl slabostí na chudičkou slaměnou rohožku. Pozoroval, že již asi lůžka neopustí. „Děj se vůle Tvá, o Pane!“ šepotali jeho rtové, „jen abych nebyl těmto ubohým bratřím na obtíž.“ V témže smyslu se také vyjádřil k svému společníku bratru Rogerovi: „Bratře,“ pravil k němu, „bojím se, abych zdejšími bratřím nezpůsobil svou nemocí obtíže a nepříjemnosti, proto bych si přál zemřít

v našem milém klášteře v Padově.“ Klášter tento byl totiž zasvěcen panenské Matce Páně, Marii Panně. Pod ochranným pláštěm této nebeské Matky — v kathedrale Liissabonské, jež jí jest zasvěcená, — obdržel milost svatého křtu, v její náručí přál si také zemřítí a v jejím chrámu zanechati své tělesné pozůstatky.

Bratr Roger byl s tímto přáním těžce nemocného zcela srozuměn, ač bratří poustevny činili různé námitky, nechtějice dopustiti, aby jim byl vzat. Nechtěli však světci odepřítí poslední jeho přání a proto s pláčem chystali vše potřebné, aby mohl býti převezen. Zaopatřili pohodlný ruční vozík, ježž vystlali co nejměkčeji, položili pak do něho Antonína. Lid vida, že jeho miláček na smrt nemocen pryč od nich odchází, s pláčem a nářkem se s ním loučil. Světec pohnut, všem žehnal. Bylo to naposledy

V průvodu několika bratří a hraběte Tisona, jenž si v tom nedal brániti, konal Antonín svou poslední cestu do Padovy. Den se právě chýlil ke konci, když se jejich zrakům objevily ozubené hradby města. Tu setkal se s průvodem br. Vinotto ještě s jinými, kteří právě měli namířeno k Antonínovi do Camposanpiero.

Bylo to pro ně smutné shledání. Byli zdrceni nad politováníhodným stavem nemocného spolubratra. Slyšíce, že chce poslední dny svého života strávití v Padově, nesouhlasili s tímto plánem, poněvadž věděli, že má potřeby klidu a toho že by mu nedopřál oddaný lid Padovský.

Z pečlivosti o jeho klid a zdraví poradili mu, aby se raději uchýlil do nedalekého tichého kláštera Arcelly, jenž byl skorem před samými bradbami města. Tu v tomto zátíší kynul světoi svatý mír a také nejlepší obsluha.

Světec rozmýšleje se chvilí, svolil konečně, neboť uznal pravdivost důvodů přisedších bratří. Prosil, aby ho tedy dopravili přímo do Arcelly do kláštera bratří. Tito ho přijali co nejuctivěji, slíbivše vynakládati o něho všemožnou péči. Hned také zavolali zkušeného lékaře z Padovy, jenž prohlednuv nemocného, prohlásil, že všechna naděje na uzdravení marna. Proto však přece přikázal obsluhovatelům, jak by sobě měli počínati, aby mu alespoň v jeho bolestech trochu uvolnili.

Antonín, ač byl tak pokorný, nevzpíral se vší této péči o sebe, věda, že jest člověk zavázán pečovati o zdraví. Jeho bratří také vynakládali vše, chtěce ho stůj co stůj při životě zachovati; doufali, že mladistvý jeho věk přece zvítězí nad krutým neduhem. Také dcery sv. Kláry, jež bydlely nedaleko kláštera bratří Menších, zvěděvše, že nemocný světec přibyl do Arcelly, poslaly bratřím vše, čeho měli k jeho obsluze zapotřebí. Byla patrna touha všech, by Antonín byl ještě alespoň nějaký čas zachován při životě, ale Bůh usoudil jinak.

Vida, že smrt již stojí u nohou jeho lůžka, čekajíc s napřaženou kosinkou rozkazu Božího, by utála tento klas pro nebe zralý, přál si nemocný přijati sv. svátosti umírajících. Naposledy se zbožně vyzpovídal, načež mu

byl podán onen přesvatý pokrm, sílící všechny ty, kteří se chystají na dalekou cestu do nebeské vlasti.

Po sv. přijímání upadl v radostné vytržení mysli. Jeho nevinná tvář zazářila onou září, jež byla jaksi závdavkem oné nebeské slávy, jež ho očekávala. Upřeně a s radostným pohnutím stále patřil na jedno místo. Na otázku bratří, nač tak upřeně hledí, odpověděl: „Video Dominum meum!“ „Vidím Pána svého!“ Z těchto jeho slov soudili, že asi skutečně byl potěšen zjevem milovaného Pána svého a snad též i jeho svaté Matky. Možná také, že se mu v této chvíli zjevil milený Otec jeho, svatý František, aby ho přijal za soudruha ve své nebeské vlasti.

Ó, jak šťastni bychom byli, kdyby i nás v poslední chvíli těšil božský Spasitel se svou Matkou. Potěší nás jistě, budeme-li se snažiti, vždy se jim líbiti v tomto pozemském životě, tak jako činil svatý Antonín. Budeme-li spojeni s Ježíšem v tomto životě, spojí se on s námi při smrti a bude naší odměnou na věčnosti. Pak-li budeme hodnými syny Panny Marie za dnů zdravých, bude ona naší pečlivou mateří v smrtelné naší nemoci a doprovodí nás k trůnu milovaného svého Synáčka.

Při posledním pomazání pravil nemocný ke kolemstojícím: „Jsem sice již dávno ve svém vnitru obdařen tímto svatým pomazáním, než prosím udělte mi ho též zevnitř, neboť jest nanejvýš užitečno.“ Ač již dávno byl světec posílněn olejem Ducha svatého, přece přijal též svaté pomazání na ústrojích svých smyslů, zanechav tím všem

věřícím výmluvný příklad, že také nikdy nemají v těžké nemoci opomenouti přijati tuto blahodárnou svátost.

Mnozí těžce nemocní z různých ohledů se bojí přijati tuto svátost, nepomýšlejíce při tom na to, že se tím připravují o veliké milosti. Neboť svátost ta po vykonané svaté zpovědi působí úplné odpuštění všech spáchaných hříchů, věčných trestů za ně zasloužených, ano i odpuštění trestů časných, alespoň jejich veliké části. Pouhým předsudkem jest, že by snad ten, kdo přijímá tuto svátost, musel zemřít. Vždyť víme, že jiným blahodárným účinkem této svátosti jest, že dle vůle Boží působí i uzdravení nemocného. Kéž by se tedy nikdo nezdráhal využítkovati pro sebe tak velikých pokladů.

Jako věrný ctitel marianský nezapomněl Antonín ve svém smrtelném zápase na svou nebeskou Paní. Proto krátce před svým skonem, počal se modliti se svými bratřími svůj zamilovaný chvalozpěv „O gloriosa Domina“, aby sobě od této nebeské Matky vyprosil ochrany ve svém posledním boji proti pekelným mocnostem. Poněvadž mu jazyk ještě stále konal dobré služby, prosil své bratry, aby se s ním modlili kající žalmy.

Zvolna a zádumčivě se nesly velebné zvuky těchto žalmů tichými chodbami klášterními, zvěstující každému, že svatý mučeník kajicnosti za kajících zpěvů se chystá vzíti odplatu za své skutky od nebeského Krále. Poslední zvuky žalmů umlkly, nastávala poslední chvíle. Vzlykající a stenající bolestí, stáli bratři s hořícími svícemi

v rukou kolem lůžka umírajícího. Ti, kteří stáli nejblíže, modlili se předepsané modlitby. Ještě jednou za zářily ty svaté oči zvolna skonávajícího světce radostným záchvěvem a sotva znatelný stín zasáhl jeho klidnou tvář — bylo to snad mávnutí anděla smrti? — a jeho neporušená duše odloučivši se od těla spěchala k předmětu své lásky, k milému Bohu.

Hle! jak krásnou jest smrt svatých! Věru, kdo by jim nezáviděl takové smrti! Než i nám se může dostatí jednou podobného skonání, když bude život náš takový jako jejich, neboť jest neomylnou pravdou, že jaký život, taková smrt, a bohumilý život nejlepší k smrti přípravou.

Bylo to právě v pátek dne 13. června r. 1231., při západu slunce krásného letního dne, kdy duše Antonínova odlétla do nebeské vlasti, kterou si zasloužila nevinností života a apoštolskými pracemi. Světec byl v tu dobu stár 35 let, 10 měsíců a dva dny. Z těchto skorem 36 let dětství své ztrávil v domě otcovském; od roku desátého do patnáctého byl vychován od duchovních při katedrálím chrámu Lissabonském; dvě leta byl řeholním kanovníkem u sv. Vincence; osm let žil jako řeholní kanovník v klášteře sv. kříže v Koimbře; zbývajících více než deset let ztrávil v chudičkém řádu sv. Františka. Z toho patrno, že z více než pětaticeti let věku svého žil z větší části život soukromý, jako světlo pod svícnem; než Bůh chtěje odměniti jeho pokoru, jež ho držela v ústranní, posledních deset let ho vyvýšil na svícen, aby tu zářil nejen celé

Evropě, nýbrž i celému světu. Dříve však, než-li se rozloučíme se svým miláčkem, snažme si vrýti v srdce jeho zevnější podobu tak, jak nám ji zanechali jeho životopiscové.

Antonín byl prostřední postavy, spíše malý, zcela vyvinutých svalů; ovšem jeho tělo bylo v pozdějším věku následkem vodnatelnosti naduřelé. Jeho obličej dle výroku souvěkovců byl jako u jiných Španělů. Pleť byla nažloutlá, oči veliké, černé a jasné, obličej se skvěl takřka andělskou milostností a líbezností, takže skutečně vypadal mnohem mladistvěji než byl. Každý, kdo měl s ním co jednati, hned si ho zamiloval. Tvář jeho byla vždy více vážná, ač bylo na ní čísti tu tichou radost, jež vyplývá z čistého svědomí. Ustavičné práce a přísný život ovšem tak změnily tahy jeho obličeje, že se tvář světcova podobala pergamenu. Vous dle tehdejšího zvyku kněží měl hladce přistřižený; tonsuru na hlavě obkličoval krásný černý vlas; ústa, ruce a nchy jeho byly souměrné. Všechny údy jeho i po smrti podržely svou přirozenou barvu a ohebnost, takže dle výroku souvěkovců se zdálo, že sladce spí.

Hned po smrti zjevil se Antonín svému staříckému příteli opatu Tomáši z Vercelli. „Hle, Otče,“ pravil k němu, „nechal jsem u Padovy státi svého osla a nyní spěchám do své vlasti.“ Na to dotekl se z lehka hrdla nemocného opata a zase zmizel. Stařícký opat cítil se také hned uzdraven od svého neduhu. Rád by se byl Antonínovi

poděkoval a proto domnívaje se, že ještě nebude daleko, spěchal ven. Když však nikoho neviděl, tázal se bratří, viděl-li kdo br. Antonína; oni však nespatriili ničeho. Tu porozuměl vidění. Nahlédl, že asi světec zemřel a zjevil se mu, aby mu nejen podal o tom zprávu, nýbrž aby ho také uzdravil. Po několika dnech se mu také dostalo zcela určitých zpráv, že Antonín se skutečně rozžehnal s tímto životem.

Zbožný opat vida se prvním z těch přechetných lidí, jež světec po své smrti omilostňoval, konaje různé zázraky, velikou úctou a láskou lnul k němu, utíkáje se k němu v různých potřebách. Často se k němu modlíval asi podobně, jako činíval zbožný Petr Ribadeneira slovy : „O blahoslavený Otče, svatý Antoníne, světlo učenosti a plameni lásky, slávo církve katolické, ozdobo řádu bratří Menších, mučeníku z toužebnosti, pravý učeníku a žáku svého svatého Otce Františka, obrano a štíte jeho řeholí a řádů; muži Boží, následovníku pokory Ježíše Krista a učiteli nebeské moudrosti, Antoníne přeslavný, archo obou zákonů Božích, polnice Ducha svatého a horlivý kazateli evangelia, jemuž nebyli s to kacíři odpor klásti, ano i zvířata a ryby tebe poslouchaly, všechna stvoření tobě sloužila, tyranové cítili před tebou vážnost, města a národové tebe vzývali ve svých souženích a vždy se přesvědčili, že jsi byl k nim milostiv a přízniv. Prosím tě, nejdobrotivější Otče a můj nejlaskavější ochránče, pro zásluhy krve Ježíše ukřižovaného, jehož jsi tak miloval, ukaž se ke mně

milostivým, jenž pokorně se utíká k tvé nevšední dobrotě. Obrát své oči na mou duši; a poněvadž jsi navracovatel ztracených věcí, potěš mě v mém zármutku a dej mi naléztí jednou pro vždy milost Boží, kterou ztratil jsem tak často. Posilň, prosím, malomyslné, přispěj chudým, zjednej odpuštění hříšníkům, milost vytrvalosti spravedlivým a všem život dokonalý; smrt svatou a odpočinutí věčné. Amen.“

Kapitola třetí.

Lid ctí svého miláčka.

No svatém skonání Antonínově snažili se bratři co možno nejvíce zatajiti jeho smrt, obávajíce se přílišného návalu, ano snad i neskromných útoků na svatou mrtvolu. Než sám Bůh, jenž chtěl mnohými zázraky a milostmi okrášliti smrt svého věrného služebníka, zmařil tato lidská opatření. Bratři měli totiž v úmyslu tajně přenést tělo světce do Padovy k bl. Panně Marii, Bůh však chtěl, aby se toto přenesení dalo způsobem slavnostním. Hned druhého dne časně z rána počalo po městě běhati mnoho dětí, které bez přestání volaly: „E morto il padre santo, è morto s. Antonio“ — „Zemřel svatý Otec, zemřel svatý Antonín.“

Veškeré obyvatelstvo v Padově bylo touto nenadálou zprávou jako omráčeno, neboť nikdo dříve neměl tušení, že Antonín těžce nemocen se odebral do Arcelly. První

jejich starostí bylo zvědět, kde světec zemřel. Když někteří vypravovali, že, posledně viděli ho přenášeti do kláštera v Arcelle, všechno se sem hrnulo, aby naposledy spatřili milou tvář sv. divotvůrce. Než chudičci synové sv. Františka v Arcelle vidouce, že sám Bůh se postaral o slavné prohlášení smrti svého služebníka, byli ve velikých starostech o svaté tělo, aby snad nebylo od lidu zkomoleno. Obyvatelstvo ze čtvrti městečka Capodiponte však se samo postaralo o čestnou stráž; neboť poněvadž byli nejbližšími sousedy bratří v Arcelle, hned z rána vyslali do poustevny celý zástup svátečně oděných a částečně i ozbrojených jinochů s několika staršími občany v čele, aby chránili svaté ostatky jejich miláčka před veškerým porušením.

Mezitím lidu stále přibývalo; byli tu lidé všech stavů, obojího pohlaví, každého stáří. Také sestry svaté Kláry velice těžce nesly zrátu muže Božího. „Smrt,“ tak bédovaly, „popřála nám jen několik okamžiků, potěšiti se s tebou, aby tím ukrutněji rozdrásala naše srdce!“ Než jiné z rozvážnějších řeholnic se povzbuzovaly: „Ach, kdo by plakal nad tím, jenž oděn rouchem nesmrtelným jásá a raduje se v ráji? Snažme se umírniti svou bolest; postarejme se však také, aby zůstal alespoň u nás mrtev, když již nám nebylo dopráno se těšiti z něho živého. Přičiňme se společně se svými bratřími, aby nám sv. tělo nebylo odňato.“

S tímto návrhem, aby totiž sv. schránka Antonínova byla pohřbena v Arcelle, souhlasily všechny sestry a také

bratří Menší usedlí v Arcelle byli s tím srozuměni. Ihned bylo započato s vyjednáváním s nejváženějšími občany městečka Arcelly, aby se oni sami věci ujali a nedopustili, aby tak drahocenný poklad byl uloupen jejich městu. Občané také hned prohlásili, že se všemožně přičiní, aby Antonín byl pohřben v jejich městě a ne v Padově. Proto také přikázali strážím u mrtvoly, aby třeba ozbrojenou rukou odráželi každý útok činěný na svaté ostatky. Z těchto všech opatření vidíme, jakou láskou a úctou lnul k světcí ten tehda ještě tak málo vzdělaný a prostý lid; byl odhodlán i k tomu nejtuzšímu odporu, jen aby nebyl oloupen o svůj poklad.

Bratří Menší v Padově však mezitím také nelenili. V četném průvodu se dostavili, aby přenesli tělesné pozůstatky Antonínovy do kostela Panny Marie, poněvadž světec za svého života tak velice miloval toto místo a také krátce před svou smrtí projevil přání, skonati tu pod ochranou blahosl. Panny Marie. Občané z Capodiponte však nechtěli o vydání mrtvoly ani slyšeti, ano zdvojili své stráže.

Vidouce tuto nenadálou překážku obrátili se bratří Padovští na biskupa Jakuba Konrada, jenž také uznáv spravedlnost jich požadavků, zamítnul žádost občanů Arcellských a přísně nařídil, aby bylo svaté tělo vydáno. S tímto rozhodnutím biskupa však Arcellští nikterak nebyli srozuměni, každým způsobem chtěli podržeti vlastnictví nad mrtvolou. Všichni se zapřísáhli, že raději

obětují svůj majetek a život, než-li by dopustili přenesení světce.

Za těchto věru choulostivých okolností nalézali se synové sv. Františka v Arcelle ve velikých nesnázích. Nevěděli, ke které straně by se měli přikloniti. Po mnohém sem a tam uvažování, konečně se rozhodli vyčkati příchodu P. provinciala, jemuž bylo rychlým poslem vše oznámeno. Také přemluvili občany města, aby se zatím zdrželi všeho násilného počínání, poukazující na to, že by se tím prohřešovali na svém zesnulém miláčku. Oni také jim vše svatosvatě slíbili, ale svaté tělo strážili dále.

Za nastalé noci zahradili bratří dvěře kláštera zevnitř a sami konali stráž u svého drahého spolubratra. O půlnoci však nastal venku hluk. Rozkacený lid padovský po trojím útoku na klášter vyvrátil dvěře, zničil je a uvedl ve zmatek všechny strážce. Svátá mrtvola nalézala se v této chvíli u velikém nebezpečení. Než tu sám Bůh zakročil zázrakem. Rozvášněný lid pojednou zaražen stanul; nikdo sebou ani nemohl hnouti, nikdo z nich práh kláštera překročiti. Stalo se jim jako kdysi Sodomským u dveří Lotových, byli totiž od Boha raněni slepotou, takže nemohli vykonati, co si umínili.

Hned za ranního šera počalo opět lidí se všech stran přibývati. Z měst a okolních vesnic přicházeli v zástupech, a za blažené se měli ti, jimž bylo dopřáno dotknouti se těla sv. Antonína. Komu to nebylo možno, prosil nejblíže stojících u rakve, aby mu alespoň o sv. tělo dotekli

prsténky, řetízky, obrázky a podobné věci; jiní zase podobné věci upevňovali na dlouhé hole a těmi pak se dotýkali sv. ostatků.

Za stále rostoucího účastenství očekávali bratří Menší již s netrpělivostí příchod svého provinciala, jenž tak dlouho nepřicházel. Báli se za panujícího vedra, aby mrtvola nepropadla hnilobě dřívě než bude pohřbena. Po vzájemném usnešení zahrabali tedy rakev do země. S tím však lid nebyl spokojen. V zástupech ozval se hlas: „Svaté tělo bylo přeneseno.“ Těchto několik slov dostalo, by byl lid dohnán k nejhoršímu. S noži a holemi v rukou napadl bratry, kteří poděšení odstranili zemi a ukázali všem, že mrtvola dosud není přenesena. Tím však se lid ještě nespokojil. Klepal na rakev, přesvědčiv se tak, že skutečně se v ní mrtvola dosud nalézá.

Konečně v sobotu večer dorazil do Arcelly P. provincial, jehož moudrému zakročení se podařilo utišiti obě roztrpčené strany. Občanům z Capodiponte svěřil ochranu místa, kde světec odpočíval. V neděli vymohl ochranu svých bratří v Arcelle před jakýmkoliv útoky. V pondělí shromáždil biskup Padovský kolem sebe své duchovenstvo, s nímž pojednával o této sporné záležitosti. Vyslovil se, že bratřím u kostela S. Maria Maggiore v Padově dle jeho náhledu přísluší právo na sv. ostatky. Mnozí však z přítomného duchovenstva byli zase mínění opačného.

Provincial bratří, jenž na žádost biskupovu se též účastnil jednání, prohlásil pevně, že si světec přál býti

pohřben v kostele Panny Marie; poněvadž však jeho vůle svatou poslušností byla v rukou jeho představeného, proto jako provincial uctivě žádá o vydání sv. těla, na něž mu přísluší právo. Tu také biskup povstal a prohlásil, že musí býti vykonáno to, čeho si žádá, poněvadž se tu jedná o věc spravedlnosti. Zároveň nařídil duchovenstvu, aby se druhého dne shromáždilo v Arcelle k slavnému přenešení. Podestu (představeného) města pak požádal, aby se též postaral o bezpečnost celého průvodu. Ten také nechtěje, by se průvod musel ubíratí čtvrtí Capodiponte, dal zhotoviti přes malou říčku, tekoucí nedaleko kláštera bratří, malý most z lodiček; tímto způsobem měl se průvod ubíratí oklikou kolem města do Padovy.

Obyvatelstvo Arcelské hněvivě pohlíželo na ony přípravy. Viděli všichni, že není nic platno, svaté tělo že jim přece bude odnešeno. Ze msty nad tím zničili zbudovaný most přes říčku. Klášter bratří byl jako v obležení. Na všech stranách se mihotaly nepřátelské zbraně, na tvářích ozbrojenců hlavně z Capodiponte bylo znáti hněv a odhodlanost hájiti svou věc až do poslední kapky krve.

Za všeobecného pobouření ubohé dcery sv. Kláry činily sobě výčitky, že samy zavdaly příčinu k těmto sporům, jež mohly míti neblahé následky. Hned také odvolaly svou žádost, prosíce, by k vůli smíru bylo svaté tělo Antonínovo přenešeno do Padovy. Sám podestà města rozhořčen nad stálými nepokoji, shromáždil hlavní původce

všech nepokojů a přísnými tresty jim pohrozil, opovázeli se podnikati něco proti přenešení svatých ostatků. Tímto rázným zakročením podesty byly bouře utišeny a mír obnoven. Mohlo se tedy bez bázně překročiti k obřadům přenešení.

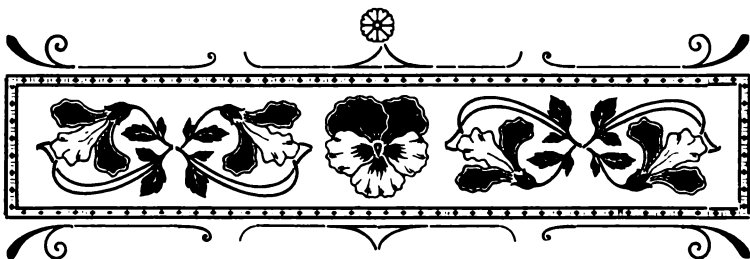
Dojemný tento úkon byl vykonán hned v úterý, pátý den po smrti sv. Antonína, dne 18. června; úterek také zůstal světcem našemu zvláště zasvěceným. Duchovenstva se sešlo k dojemné slavnosti tolik, že ho dosud tato krajina nikdy neviděla. Průvod přicházel z Padovy do Arcelly. Za duchovenstvem kráčel podestá Padovský se správou města a ostatními občany. Cestou přidružoval se k nim lid z celého okolí, takže jen zvolna se mohl ku předu bráti. Po vykonaných pohřebních obřadech dle předpisu církve svaté bylo svaté tělo od bratří vyzdviženo a průvod se hnul za radostných zpěvů a zvuků hudby. Lid z veliké části měl rozžaté svíce a konal při tom zbožné modlitby, děkuje Bohu za všechny zázraky a dobrodiní, jichž se jim sv. Antonínem dostalo a jež pro budoucnost ještě doufali na jeho přímluvu obdržeti.

Pohřeb tento zdál se spíše slavným triumfem, než-li průvodem smutečním. Ubíral se přes Capodiponte a po všech náměstích města přímo do Padovy ke kostelu bratří Menších, do Santa Maria Maggiore.

Když došel průvod až do chrámu, sloužil sám biskup pontifikální zádušní služby Boží a sám také vykonal

ostatní předepsané obřady. Na to bylo svaté tělo vloženo do mramorového náhrobku, spočívajícího na čtyřech sloupích. Když vzlykající bratři kladli svaté bříme do tohoto náhrobku, „tu nastal veliký pláč.“ Biskup, řeholníci, občané, studenti, lid městský a venkovský, všichni ztratili v Antonínu svého dobrodince, kterého nanejvýš ctili a milovali.

Kapitola čtvrtá.

Bratr Antonín prohlášen za svatého.

Zázraky, jež Bůh činil na přímlovu svého věrného služebníka, naplnily zbožností a utvrdily v úctě k milému divotvůrci všechny ty, kteří se svatou bázní byli jich svědky; pověst o těchto úžasných zázracích probudila všeobecnou úctu k Antonínovi mezi lidem. Se všech stran přicházela do Padovy zbožná procesí věřících, ctitelů svatosti Antonínovy a obdivovatelů jeho zázraků. Prvními ze všech byli obyvatelé z Capodiponte, kteří tím jaksi chtěli odčinit svou neústupnost, kterou dali na jevo před přenešením svatých ostatků.

Ač Antonín nebyl dosud k veřejné úctě vystaven na oltáře, již ho lid ctil a vzýval jako svatého. Denně přicházelo do chrámu Maria Maggiore několik procesí s vlajícími korouhvemi a křížem v čele, s duchovenstvem

svých farností. Účastníci přicházeli s bosýma nohama, celé jejich chování jevílo zbožnost, radostí slzeli, když se octlí v chrámu jím nyní tak milém. S hlubokou uctivostí padali na zem a něžně líbali náhrobek, uzavírající svaté tělo Antonínovo

Ulice Padovské sotva stačily pojmouti tolik účastníků. Všude bylo zřítí neobyčejnou zbožnost, ale také vzorný pořádek. Bylo to dojemné divadlo, viděti vznešené pány a damy v prostém oděvu, bosé, za hluboké pobožnosti spěchatí do chrámu Panny Marie, k hrobu jich miláčka a tu zbožné modlitby konati.

Město Padova samo ovšem se snažilo svou úctou k milému divotvůrci předčítí všechny ostatní ctitele. Veškeré obyvatelstvo se rozdělilo v několik zástupů, každého dne konala část tohoto lidu slavné procesí k hrobu světce, tu také jménem ostatního obyvatelstva přednášela své prosby a obětovala své dary za vyslyšené prosby. Sám biskup se sem v slavném průvodu dostavil se svým duchovenstvem; jindy zase podestá města s nejčelnějšími občany a nepřehledným množstvím lidu. Jiného dne zase navštívili hrob sv. divotvůrce všichni řeholníci padovští spolu s řeholníky z celého okolí.

Nejkrásnější příklad podivuhodné pobožnosti podalo žactvo padovské se svými učiteli a professory. Všichni bosí vykonali svou pobožnost. Jak se vypravuje, v čele tohoto procesí byla nesena svíce tak neobyčejné velikosti, že musela býti přelomena, aby mohla býti ve chrámu

postavena. Tímto příkladem povzbuzeni, přinášeli občané padovští k hrobu světce podobné svíce, neobyčejných rozměrů, jež pak zapalovali u hrobu svého miláčka. Svíce tyto byly velmi dovedně a ozdobně provedeny, takže byly pravou okrasou svatého hrobu.

Nejednou zbožný lid trval i za noční doby ve chrámu, nebo alespoň za záře světél před chrámem na modlitbách. Žádné počasí, byť sebe nepřívznivější, nedovedlo ochladiti této vroucí pobožnosti lidu. Tato naopak stále den ode dne se zvyšovala, hlavně novými zázraky, jež Bůh působil k oslavě svého služebníka. Tato úcta k svatému divotvůrci však nebyla omezena jen na krajinu paduanskou, nýbrž přicházeli k jeho hrobu obyvatelé z Benátek, Treviso, Friaulu, z Illyrska, Uher, Německa, Lombardie, Romagna a jiných krajin, takže bratři Menší kněží nestačili ani zpovídati. Podivuhodným při této všeobecné pobožnosti bylo, že nemocní spíše nedosahovali na přimluvu sv. Antonína zdraví, dokud se neočistili ve svátosti pokání od svých hříchů. Z toho právě můžeme poznati nevýslovnou dobrotu a milosrdenství Pána Boha, jenž chce, abychom nejprve hledali království Boží a jeho spravedlnost, vše ostatní že nám pak bude přidáno.

Pro množství velikých zázraků a pro náboženskou úctu, která byla na jevo dávana u rakve sv. divotvůrce, nemluvilo se v Padově a v celém širém okolí skorem o ničem jiném než o Antonínovi, jeho vznešených ctnostech a zázracích. Duchovenstvo i lid padovský projevil přání,

aby tento kult jejich miláčka byl rozšířen na celou církev a aby bylo co nejdříve postaráno o jeho svatořečení. Lid prohlašoval Antonína hned po smrti za svatého, nečekaje až se Řím sám o tom vysloví, žádaje za brzké jeho povýšení na oltáře ku všeobecné úctě. Hlas lidu byl v této věci hlasem Božím.

Třeba ještě neuplynul ani měsíc od smrti Antonínovy, přece již spěchalo z Padovy do Říma zvláštní poselstvo, by tu u papeže předneslo prosby biskupa, všeho duchovenstva, bratří Menších, podesty padovského a veškerého lidu, aby byl zaveden proces svatořečení. V málo dnech dorazilo poselstvo do Říma, kdež je přijal staříčkový papež Řehoř IX. velice milostivě. Neboť pověst o nesčíslných zázracích Antonínových dorazila již také před tímto poselstvem do věčného města.

Papež prozkoumaj žádost poselstva, ustanovil zvláštní komisi k prozkoumání života a zázraků Antonínových. V čele této komise stál padovský biskup Jakub Konrad; dále se nalézal v ní Jordan Forzatè, převor z řádu svatého Benedikta, a Jan z Vincenzy čili ze Schio, převor z řádu kazatelského. Oba tito řeholníci byli muži svatého života.¹⁾ Všichni se hned s nevšední horlivostí chopili úkolu sobě svěřeného.

Jakmile se rozhlásilo, že poselstvo tak příznivě bylo v Římě přijato a že zvláštní komise zkoumá zázraky vykonané na přímluvu sv. Antonína, hlásilo se celé množství

¹⁾ Srovnej De Arevedo, Vita di s. Antonio di P. I. c. str. 140.

lidí obojího pohlaví přísnežně dosvědčiti, že byli uzdraveni na přímluvu Antonínovu. Jiní zase přísnežně dosvědčili, že byli vyslyšeni v různých záležitostech. Tímto způsobem pokračovaly práce papežské komise velice zdárně a také byly korunovány nejskvělejším výsledkem.

Když byly tyto přípravy k svatořečení vykonány, obrátili se Padovští ještě dvakráte do Říma, prosíce papeže, aby vřadil Antonína v seznam svatých. Biskup a kapitola katedrál ní sem poslali mnicha Gerarda, převora kláštera Montecroce, arcijáhna a jednoho z kanovníků; bratři Menší vyslali k papeži dva bratry Gerarda a Spinabella; město Padova vyslalo pány Schinellu a Uberta, hrabata, a dva občany Paschala a Karla. Také professoři a žactvo škol padovských zaslalo papeži zvláštní prosební list, v němž dosvědčovali svatost a zázraky sluby Božího. Také dva slavní kardinalové, Odo z Monteferrato a Jakub, biskup z Palestriny, apoštolští legaté v Marce Trevírské, přesvědčivše se na vlastní oči v Padově o svatosti Antonínově, zaslali též do Říma své listy s prosbou, aby se svatořečením nebylo déle odkládáno.

V Římě byl pak celý proces od zvláštní konsistoře znovu prohlédnut a na to pak zázraky schváleny kardinalem Janem, biskupem salinským. Padovští jásalí radostí, že brzy již budou moci vyzývati svého miláčka jako světce. Než tu pojednou se zdálo, že celé svatořečení bude alespoň na nějaký čas odloženo. Někteří z kardinalů totiž prohlásili, že nepovažují za vhodné, aby proti dosavadní praxi

církevní byl Antonín tak brzo po své smrti vřaděn do seznamů svatých. Nečinili tak snad proto, že by byli měli pochybnost o svatosti sluhy Božího, nýbrž vedla je k tomu úsudku opatrnost; nepřáli si, aby se v tak důležité věci jednalo kvapně.

Než Bůh, v jehož rukou jest srdce člověka a jenž bez porušení svobodné jeho vůle jej řídí, sám zakročil, takže tajuplným snem právě ti kardinalové, kteří byli proti svatořečení Antonínově, pojednou nejvíce o ně naléhali.

Jeden z těchto hodnostářů viděl totiž ve snách obřad svěcení jakéhosi chrámu, kterýž vykonával sám papež. Když tento žádal sv. ostatky, jež měly býti vloženy do hlavního oltáře, nebyly nalezeny žádné. Udiven pohlížel papež kolem sebe; tu viděl státi nedaleko choru máry, na nichž se nalézala mrtvola muže právě zesnulého. „Tam máte sv. ostatky,“ pravil papež ku kolemstojícím, „přineste je sem!“ Když přítomní namítli, to že nejsou žádné ostatky svatých, odebral se sám papež k márám, odkryl tělo a našel je neporušené a libě zavánějící, které pak jako tělo svatého dal vložit do oltáře.

Když se onen kardinal probudil, přemýšlel o tomto snu, co by měl znamenati. Než nepochopil jeho významu, až když na cestě do Lateranu se setkal s novým poselstvím Padovských. Tu obrátil se tento hodnostář k svým průvodcům, jimž již dříve sdělil, co viděl ve snách, řka k nim: „Bylo to ve snách pro mne a jiné napomenutím

Božím ; tu nalézáme vyložený můj sen, kterým mně i jiným dal Bůh svou vůli na jevo.“

Od té chvíle nečinili kardinalové již překážek k svatořečení divotvůrce padovského sv. Antonína, neboť uznali, že když sám Bůh jim dal na jevo svou vůli, že by bylo hříchem jí odpírati. Jednohlasně se všichni usnesli, aby se svatořečením nebylo déle odkládáno. Staříčkový papež Řehoř IX. měl z této svornosti svých bratří kardinalů velikou radost. Hned také ustanovil slavnost svatořečení na nejbližší neděli — byla to právě neděle Božího hodů svatodušního — 30. května r. 1232.

Za tehdejší doby nalézal se právě dvůr papežský ve Spoleto, městě ležícím jihovýchodně od Assisi. Kathedrála tohoto města byla upravena ke slavnosti. Z rána v Boží hod svatodušní objevil se papež s přecetným komonstvem ve chrámu. Po vykonané kratičké pobožnosti, vystoupil Řehoř IX. na povýšené místo, kardinalové pak, biskupové, hodnostáři, opati a ostatní duchovenstvo zaujali místa blíže něho; každý z nich byl oděn přiměřeným svým církevním rouchem.

Celý slavný obřad započal obnovenou žádostí poselstva padovského za vřadění Antonína do seznamu svatých. Papež odvětil, že chce vyhověti jejich žádosti, že však ve věci tak důležité třeba vzývati Ducha svatého za osvětlení. Na to byl povýšeným hlasem čten celý proces o zázračích vykonaných na přimluvu sluhy Božího. Veškeren přítomný lid slyše, jak sám Bůh tak slavným způsobem

okrášlil hrob jeho miláčka, jásal a provolával v nadšení Antonínovi slávu. Když se poněkud utišil jásos rozradostněného lidu, povstal papež a maje ruce k nebesům pozdvížené, vzýval nejsvětější Trojici, k jejíž oslavě a chvále a k povýšení církve svatě katolické vřadil bratra Antonína z chudičského řádu bratří Menších v seznam svatých. Nařídil, aby se jeho svátek konal po celém světě katolickém v den, kdy následovala jeho přeblažená smrt, totiž dne 13. června, v den, kdy Antonín dokončiv svůj životní běh, zrodil se k životu novému, životu věčnému. K většímu povzbuzení věřících udělil papež odpustky jednoho roku všem věřícím, kteří by v tento den nebo během osmi dnů na to navštívili hrob, v němž odpočívá jeho svaté tělo. Hned na to zapěl staříčký svatý Otec slavné „Tě Boha chválíme“, po kterémžto chvalozpěvu vykonal modlitbu složenou ke cti sv. Antonína; touto byl dokonán celý tento dojemný obřad.

V okamžiku, kdy papež prohlásil mocí apoštolskou Antonína za svatého, zazněly prý zvony v celém Lissabonu samy od sebe, jakoby sdílely radost, že tak sličný kvítek byl utržen se země a přenesen v končiny rajske; také bylo to znamením oné nesmírné slávy, které se těší svatý divotvůrce se svatými v lůně Božím.

Zda-li v této všeobecné radosti měli účastenství i zbožní rodiče oslavence, nemožno s určitostí říci. Dle starého lissabonského podání byla dotud matka svatého Antonína na živu, kdežto otec zemřel již dříve. Dva

z bratří byli také ještě živi, ano oba přežili svého svatého bratra, jeden o 37 let, druhý o 52 let. Také byla nade vši pochybnost živa jeho sestra Maria Martini, řeholní sestra v Lissabonu, jež zemřela později dne 18. února r. 1240., v den sv. Theotonia, zakladatele řádu řeholních kanovníků v Portugalsku. Podobně byla také dosud na živu jeho teta Cotigne, řeholní sestra v Koimbře. Tato poznavši všechny ctnosti a svatost svého svatého příbuzného za jeho života v Koimbře, nyní po jeho smrti, když ho viděla povýšeného na oltáře, s důvěrou se k němu obracela v různých záležitostech o pomoc, takže kolovalo mezi lidem pořekadlo: „Všechno, oč kdo prosí svatého Antonína pomocí jeho tety, jistě obdrží.“

Mimo tyto jmenované byla též na živu ještě jiná sestra oslavencova, matka jistého Parisia, jenž byl vzkríšen pro zásluhy sv. Antonína.

Také jistě žilo mnoho jeho příbuzných a známých, kteří se kdysi snažili urvati Antonína řeholnímu povolání a získati ho světu. Také jistě mnozí z jeho bývalých spolubratrů, řeholních kanovníků v Lissaboně a Koimbře, snad i onen, jenž kdysi prorocky pronesl, že se Antonín stane svatým. Jak velice se všichni zaradovali, když radostné zvuky zvonů jim hlásaly radostnou zvěst, že jejich rodák vřaděn v seznam svatých. Všichni vzdávali Bohu díky za tuto čest a za mocného přímluvce a ochránce u jeho svaté velebnosti.

Hned 1. června po skončených slavnostech svatořečení dal papež Řehoř IX. sestaviti bullu svatořečení,

kteřá byla adressována na všechno duchovenstvo a lid křesťanský celé církve katolické. Jeden opis této bully byl dán padovským dvěma kanovníkům jako zástupcům duchovenstva, jiný zástupcům města; podobně jeden opis byl dán bratřím Menším, jiné opisy byly pak poslány do Assisi a jiných klášterů bratří Menších.

Můžeme si představit, s jak radostnými city se vracela poselstva padovská do svých domovů; s jakým jásotem asi ukazovali všichni papežské listy! Ještě před dvanácti měsíci stál milovaný a nade vše vážený bratr Antonín v jejich středu jako kazatel slova Božího, a nyní již ho ctí celý svět jako svatého v nebesích. Den tento byl pro celou Padovu dnem radosti. Veškeré město činilo hned přípravy, aby důstojně oslavilo první svátek svého mocného přímluvce. Roku 1236. bylo potom stanoveno, že v jeho svátek musí zůstatí vždy krámy zavřeny jako v neděle a svátky.

Svatý divotvůrce shlížeje se svých nebeských končin na tu lásku a oddanost sobě věrného lidu města Padovy, odměňoval se mu za to a celému městu způsobem mnohonásobným.

Před svou smrtí předpověděl sice svatý Antonín Padově, že dospěje velikého jména a slávy mezi městy italskými, než předpověděl také tomuto městu i mnohé nehody a metly, jež na ně Bůh sešle. V podobenství ženy těžce ku porodu pracující předpověděl městu, že se bude smrtí skoro všech občanů nalézati až na pokraji záhuby, v největším nebezpečí však že zakročí svou

mocnou pomocí samo nebe, zažene nepřátely od jeho hradeb a vrátí městu kýžený mír a pokoj.

Toto trpké předpovědění se na vlas vyplnilo, sotva že uplynulo 6 let od smrti sv. Antonína, když byli Padovští napadeni zbraněmi císařskými; tu násilím jen donuceni sklonili svou šíji pod kruté jho samovlády krvežíznivého Ezzelina.

Císař Bedřich II. byl velice rozezlen na velikou část měst italských a proto odhodlal se je zkrotiti braunou rukou. Chytrý Ezzelin, hned jak prohlédl plány císařovy, vyšel mu vstříc a povzbudil jej, jen aby překročil Alpy a udeřil na města lombardská, on sám že zkrátí brannou rukou města Marky Trevirské; ovšem krutý tyran měl při tom své plány, s nimiž se ovšem nesměl před císařem vytasiti, jinak by se mu bylo vedlo zle.

V létě r. 1237. udeřil Ezzelin se zástupy saracenů, pěchoty a jízdy německé a jiných žoldáků na město Padovu, jež se dosud samo spravovalo na způsob republiky. Prohnaný tento šibal rozhlásil, že chce jenom potírati Guelfy a přivesti je v poddanost císařovu; než vlastně se mu jednalo o zbudování vlastní říše na ujmu císaře Bedřicha II. V krátké době se zmocnil všech větších měst od Verony až do města Belluno, jež tvořila jaksi hranice Marky Trevirské. V Treviru ustanovil správcem svého bratra Alberta, v Padově svého synovce Ansidisia, jenž svého strýce v ukrutnosti daleko předčil. By si udržel vládu nad městem, zabral všechno jmění města, oloupil kostely,

přivlastnil sobě církevní obročí, oloupil občany o jejich majetek, ano i o život. Ve své pýše a ukrutnosti nesnesl ani toho nejmenšího odporu. Nepatrné podezření proti někomu postačilo, aby byl popraven. Aby Padovské ještě více zastrašil a pokořil, vystavěl v hradu města r. 1242. strašné, temné žaláře, zvané Zilie, v nichž úpěli ti, kterých nenáviděl. Vypravuje se, že zahubil za této své krutovlády na 12.000 lidí; v celé Marce Trevírské pak na 30 000 lidí.

Duchovenstvo, hlavně bratří Menší v Padově navštěvovali, těšili ubohý, usouzený lid, pomáhajíce mu všemožně. Ezzelin dal jich však mnoho z nich uvězniti, boje se, aby nepopudili lid proti němu, jiné zase vypudil z města. Jedinému z nich, známému nám již Lukašovi Belludi, odpustil jeho odvážnost, poněvadž v něm viděl nejoddanějšího přítele sv. Antonína. Za to však se pomstil na jeho rodině, vypudiv ji z města a zabrav její statky.

Padova nalézala se tedy jak pozorujeme ve stavu velice zuboženém, právě tak, jak jí předpověděl svatý její divotvůrce.

Papež Innocenc IV. slyše o krutovládě Ezzelinově, nejméně dvakrát vyřkl nad ním jako kacífem a bezbožným tyranem církevní klatbu, ano hlásal proti němu křížovou výpravu. Padovští však vidouce, že jim u lidí nekyne již žádná pomoc, utíkali se bez přestání k hrobu svého miláčka, prosíce jej, aby jim konečně na Bohu vymohl odvrácení kruté metly, jež na ně tak hrozně

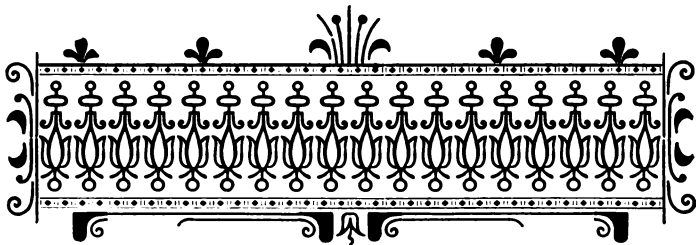
doléhá. Mezi těmito vroucími prosebníky, kteří dnem i nocí se modlili u brobu sv. Antonína, byl výše uvedený bratr Lukáš, hodný dědic svatosti, horlivosti a učenosti svatého Antonína. Jemu se také zjevil sv. Antonín, ujistiv jej, že v brzké oktávě jeho svátku bude Padova osvobozena.

Posmrtní papeže Innocence IV. nástupce Alexander IV. ihned se odhodlal všemi silami osvoboditi Padovu a Marku Trevířskou od krutovlády bezbožného Ezzelina. Hned vyslal do Benátek jako svého legáta Filipa Fontanu z Ferrary, biskupa ravenského, aby povzbudil občany k tažení křížovému. Tito se hned také ukázali k tomu ochotnými. Za krátkou dobu shromáždilo se dosti značné vojsko, skládající se z vojsk papežských, benatských a markýze Azza z Este. Hned také přitáhly tyto spojené tlupy ozbrojené k Padově. Jejich úmyslem bylo vylákati Ansidisia s jeho lidem do otevřeného pole, aby nemusili pustošiti město. To se jim také podařilo. Dne 14. června r. 1256. shromáždila se vojska u Torri di Corrigiulla, kde měl k nim papežský legat obnívou řeč, povzbuzuje vojny k srdnatosti. Hned pak namířili všichni k Padově a obsadili předměstí směrem k biskupskému paláci. V pondělí dne 19. června připojili se k nim Padovští, kteří se vrátili z vyhnanství. V úterý na to, právě v poslední den oktávy svátku sv. Antonína zmocnila se spojená vojska města. Tak po 29 letech kruté nadvlády Ezzelinovy byla Padova osvobozena a to jistě mocnou přímluvou u Boha a pomocí sv. Antonína.

Ezzelin zvěděl u Mantovy, co se stalo, hned roz-
zuřen spěchal na pomoc svému synovci, než nadarmo.
Ztrativ veškeru naději na znovudobytí Padovy, byl nucen
odtáhnouti; za to si vylil svůj vztek na městech lombardských.

Apoštolský vyslanec právem přičítaje tak slavné
vítězství svatému divotvůrci, prohlásil den oktávy svatého
Antonína za svátek a udělil 40 dní odpustků těm, kteří
by v některý den celé oktávy navštívili jeho tělo anebo
poslali k jeho svatému hrobu nějakou almužnu. Také
správa města z vděčnosti k svému svatému ochranci
stanovila, by večer každého roku dne 19. června na
památku obsazení předměstí padovských se odebral podesta
města spolu s jinými k hrobu světce a druhého dne s ducho-
venstvem sem znovu putovali a tu složili dary, jakož i byli
přítomni mši sv. na poděkování sv. Antonínu za osvobo-
zení města. Z tohoto zbožného zvyku se dosud zachovalo,
že ráno v den oktávy sv. Antonína jde katedrální kapitola
s ostatním duchovenstvem do chrámu světce a tu každý
obětuje svíci.

Kapitola pátá.

Poklad padovský.

Jak jsem již výše vypravoval, konal zbožný lid k hrobu sv. divotvůrce průvody a procesí dříve ještě než byl prohlášen za svatého. Nyní když ho lid viděl k veřejné účtě vystaveného na oltáři, snažil se pokud možno zdvojit svou dosavadní lásku a úctu k němu. Nebylo skorem ani jednoho dne, aby nějaké procesí nebylo přišlo k jeho slavnému hrobu, ať to již bylo zblízka nebo ze vzdálí. Proto také lid s nadšením a radostným jásotem přijal návrh biskupa a správy města Padovy, vystavěti světci nový nádherný a velikolepý chrám, jenž by byl důstojným stánkem pro svaté ostatky.

S tímto výborným plánem padovští dlouho neodkládali, hned bylo započato s pracemi, takže již roku 1237. stavba tak dalece pokročila, že se mohli bratří Menší uchýliti do přiléhajícího dosti prostorného nového svého

kláštera. Než bohužel dobytí Padovy bezbožným tyranem Ezzelinem bylo příčinou, že stavba se o několik let protáhla, až konečně po vyhnání drzého vetřelce mohlo se ve stavbě pokračovati. Stalo se to roku 1256. V též roku také vydal papež Alexander IV. zvláštní list, v němž vybízel věřící k hojným darům na stavbu nového chrámu.

Od této chvíle pokračovala stavba čile v před. Přechetní poutníci zanechali u hrobu sv. divotvůrce hojných darů, takže již r. 1263. se mohlo pomýšleti na přenesení sv. ostatků do nového chrámu. Za tím účelem odebral se tehdejší general řádu bratří Menších sv. Bonaventura z Bagnorea do Padovy, aby tu zařídil vše potřebné k přenesení.

Svatý Antonín zemřel jak známo v Arcelle, odkudž byl pak přenesen slavným způsobem do chrámu Panny Marie a tu položen do mramorového náhrobku, stojícího na čtyřech sloupcích. Praví se, že tento náhrobek byl zázračným způsobem nalezen a že jest dílem čtyř svatých mučovníků, než Azevedo řídě se svými předchůdci učenými Bollandisty, pronáší pochybnost o obou těchto datech.

Po dohotovení nádherného chrámu, konalo se dne 7. dubna r. 1263 o bílé neděli druhé slavné přenesení ostatků sv. Antonína. Bylo to první přenesení po prohlášení Antonína za svatého a tudíž také se konalo za obřadů církevních. Svátý general Bonaventura rozkázal, aby svaté ostatky byly pak uloženy v hlavním oltáři. Když byl mramorový náhrobek otevřen, bylo shledáno

již celé tělo zpráchnivělé; hlava však byla ještě dosti zachována a ku podivení všech nalezen v ústech dosud úplně zachovalý, neporušený jazyk. Pln svaté úcty vzal ho svatý general do svých ctihodných rukou, sám ho zbožně polibil a pak ukázal všemu lidu. V této chvíli pronesl ona památná slova:

„O jazyku požehnaný, jenž jsi po všechny časy chválil Pána a jiné poučoval, by ho taktéž zvelebovali, nyní jest zcela zřejmo, jak velikou byla tvá zásluha u Boha.“ Po těchto slovech propukl veškeren lid v nadšený jásot: „Evviva il glorioso san Antonio!“ „Evviva il nostro gran protettore!“ — „Ať žije slavný sv. Antonín!“ Ať žije náš veliký ochránce!“

Svatý Bonaventura nařídil pak, by zázračně zachovaný jazyk byl oddělen od ostatních ostatků a uložen do skvostné nádoby a pak vystaven k veřejnému uctění. Toto přenesení svatých ostatků bylo jedním z nejslavnějších, jež kdy byla, ne tak ani pro nesmírný nával věřících a pro vznešenou osobnost, která se ho účastnila, jako pro onen vznešený zázrak, jímž v tuto chvíli Bůh oslavoval a oslavuje až do dnešních dnů svého věrného služebníka Antonína. Jazyk, nejkřehčí úd těla lidského, jenž obyčejně nejdříve propadá zkáze, byl nalezen neporušený, čerstvý a červený jako u člověka živého, kdežto ostatní tělo již dávno propadlo své zkáze. Tímto způsobem vyznamenal Bůh tak patrně svého neunavného hlasatele nebeských pravd a horlivého dělníka na své svaté vinici.

Za této příležitosti podávám vhodně krásnou modlitbu, jež se čte pod jedním z novějších obrazů, znázorňující svatý jazyk Antonínův ve svatém relikváři; bude jistě sloužiti k rozmnožení úcty sv. divotvůrce.

„O jazyku požehnaný svatého Antonína, zcela vhodnou byla výsada neporušenosti, kterou ti zachoval Bůh již po tolik století, poněvadž jsi byl nástrojem všemohoucnosti Boží při konání zázraků všeho druhu a byl jsi uznán za hodna jednati důvěrně s Ježíšem a Marií, jakož i se svatými anděly. Jazyku, tys pokorou byl učiněn umrtveným a neznámým, láskou poučující stal jsi se slavným z poslušnosti, poněvadž jsi osvětloval bludaře, obracel jsi hříšníky, ovládal jsi srdce, stal jsi se obdivem knížat, bázní tyranů, metlou demonů, dobrým pak rozkoší, podporou zarmoucených, všem učitelem svatosti. Jazyku zázračný v objevování tajemství srdcí, v předpovídání věcí budoucích, zázračný, že tebe slyšeli lidé v každé vzdálenosti a každé národnosti, kdož tebe poslouchali. Jazyku od Boha vyvolený k posvěcení blahoslaveného Lukáše Belludi a blahoslavené Heleny Enselmini a k pouti z Italie do Francie, kde tebe slyšel a žehnal veliký sv. František, jenž byl tehda ještě na živu. Jazyku hlubokého mistra v božských věcech, osvětleného vykladatele písem svatých, naslovovzatého učitele církve svaté, nejhorlivějšího apoštola Italie a Francie a zázraky nejznamenitějšího divotvůrce každého místa a všech časů; právem tedy byl jsi zván archou obojího zákona, jasnou polnicí Ducha svatého, jenž, ač jsi již teď oněměl, přece ještě se ozýváš blaho-

dárně těm, kteří tě ctí. Kéž bych i já, pokud žiji, užíval vždy svého jazyka ku chvále svého Pána a s nejsvětějším Jeho jmenem na rtech dle tvého příkladu se rozloučil s tímto životem. Amen.“

Roku 1267. byly položeny v novém chrámu základy k zvláštní kapli, v níž měly odpočívati svaté ostatky Antonínovy. Tato však pro různé okolnosti mohla býti dohotovena teprve r. 1310., v kteroužto dobu byl generalem řádu br. Gondisalvus de Vallebona. Jmenovaného roku byla slavena v Padově všeobecná řádová kapitola bratří Menších a sice o svátcích svatodušních, za kteréžto slavné příležitosti bylo ustanoveno slavně přenéstí ostatky svatého Antonína do nové hrobky. Přenesení událo se také v oktávě Božího hodu svatodušního z hlavního oltáře, kde až do toho roku byly svaté ostatky uloženy. Za této slavné příležitosti udělil biskup z Cenedy Marek odpustky 40 dnů všem zbožným účastníkům nové slavnosti ke cti sv. divotvůrce konané.

Zbudovaná však kaple neuspokojila jak otců řádové kapitoly, tak občanstva padovského vůbec. Brzo na to bylo rozhodnuto, by pro sv. ostatky Antonínovy byla vystavěna nová, nádhernější a důstojnější kaple. Hned také bylo započato s dílem, jež bylo šťastně dokonáno před rokem 1350. Právě v tu dobu zazářil hrob svatého divotvůrce novými velkolepými zázraky, o nichž bylo soudně pojednáváno u biskupské kurie v Padově. Pověst o těchto zázracích zvolna tak připravovala zbožná srdce

věřících k třetímu slavnému přenesení svatých ostatků. Kardinál Guido z Montfortu, pravnuk sv. krále Ludvíka IX., apoštolský legát, jenž byl zachráněn od smrti mocnou přímluvou sv. Antonína, dostavil se právě v tu dobu, kdy byla dohotovena nová kaple, do Padovy, aby se tu poděkoval světcům za jeho mocnou pomoc. Všechno již bylo přichystáno k slavnému přenesení. Bertrand, patriarcha Aquilejský, svolal k větší oslavě do Padovy své suffragany biskupy, aby tu s nimi slavil provincialní synodu.

Slavnost přenesení byla konána dne 15. února 1350. za účastenství všeho duchovenstva a všech řeholí, jakož i nesmírného množství lidu. Kardinál-legát Guido dal již před tím zhotoviti stříbrnou skříň, do níž pak byl uložen popel z těla světce, zachované dosud kosti mimo lebku, dolejší čelist a jiné kosti, jež odloučil sv. Bonaventura od hlavy sv. Antonína, když vyňal z ní neporušený jazyk. Na to byla stříbrná skříňka vložena do mramorového stolu oltářního, na němž pak kardinál-legát sloužil slavnou mší svatou za přítomnosti patriarchy Bertranda, arcibiskupa ze Zadru br. Mikuláše Metafori, z řádu bratří Menších, Hildebranda, biskupa padovského, br. Jana di Naso, z řádu kazatelského, biskupa z Verony a jiných biskupů a církevních hodnostářů.

Jmenovaný kardinál-legát dal z vděčnosti k svatému Antonínu zhotoviti vkusný stříbrný relikviář, vyzdobený polovypuklinami a drahými kameny. Byla do něho vložena lebka, dolejší čelist se zuby a část ramenní kosti. Na

věčnou památku byl též na tomto relikviáři vyhotoven znak kardinála a kolem něho latinský nápis, jenž mimo jiné obsahuje i ona památná slova, jež církev svatá tak často pronáší o svém milém divotvůrci. Zní v naší mateřtině takto: „Perlo chudoby, Antoníne, Otče učenosti, vzore čistoty, zářící jako slunce v Padově znameními slavnými.“

Následujícího roku byla slavena řádová kapitola v Lyonu, na které se shromáždění otcové usnesli slaviti každoročně den přenesení ostatků sv. Antonína jako svátek dvojný (festum duplex.¹⁾)

Roku 1350. uvádí se nové uložení svatých ostatků Antonínových, než nebylo to žádné přenesení, nýbrž byl jen zhotoven nový mramorový oltář „Arca del Santo“, do něhož pak vložena stříbrná skříňka se svatými ostatky.

Mnozí evropští mocnářové z úcty k sv. Antonínu přáli si mítí nějaké jeho ostatky. Některým byly skutečně dány. Tak král portugalský obdržel část páže, kterou pak slavně uložil v kostele, zbudovaném v otcovském domě sv. Antonína; podobně také královské jeho choti Marketě rakouské se dostalo částechky z ostatků. Na žádost císaře Ferdinanda byla též poslána malá relikvie jeho vznešené choti. Kardinál Guido vzal si odtud s sebou článek jednoho prstu, jenž během času se dostal v držení infanta Petra portugalského. Innocenc XI. měl částechku z lebky, jež byla rozdělena na mnoho dílů a rozdělena mnohým kostelům a vznešeným osobnostem. Benátský dože Morosini obdržel

¹⁾ Chronica XXIV gen. str. 345. násled.

pro kostel della Salute částku ruky; podobně i jiní byli tak šťastnými. Později však bylo senátem města nařízeno, aby se ostatky nerozdávaly, leda v případech mimořádných, což bylo zajisté moudré ustanovení, sloužící k tomu, aby v Padově byla zachována největší část ostatků svatého divotvůrce.

Poslední slavné přenesení ostatků sv. Antonína událo se roku 1745. v den oktavy svátku sv. Antonína dne 20. června v neděli. Dosavadní jedna kaple byla totiž zcela obnovena a okrášlena, by mohly býti v ní uloženy přemnohé vzácné relikvie svatyně. Obřad tento za hojného účastenství vykonal kardinal Karel Rezzonico, tehdejší biskup padovský, jenž se stal později papežem jako Klement XIII. V této nové kapli odpočívají nyní svaté ostatky mocného divotvůrce, jak svatý jazyk, tak i ostatní vzácné relikvie.

Den 15. února byl každoročně oslavován zvláštní slavností nazývanou obyčejně slavností jazyka sv. Antonína, jenž není ničím jiným než roční památkou přenesení těla svatého Antonína. Tato slavná památka započala po roce 1263., měla však ráz více soukromé pobožnosti; teprve když se stalo ono výše uvedené usnesení na řádové kapitole lyonské, bylo toto přenesení slaveno zvláštními církevními hodinkami a mší svatou dne 15. února. Za papežství Pia V., když byl opraven breviář bratří Menších, byly zrušeny staré lekce (čtení) a nahrazeny jinými, v nichž byla řeč jen o přenesení ostatků sv. Antonína za časů sv. Bonaventury.

Konečně bratří Menší při opravě svého breviáře r. 1744. opravili tyto lekce tak, že byla v nich řeč jak o přenesení vykonaném sv. Bonaventurou, tak i kardinalem Guidonem z Montfortu. Když byl později přenesen i jazyk sv. divotvůrce r. 1745., s dovolením apoštolské stolice byla o tom též zmínka učiněna v lekcích, jednajících o přenesení sv. ostatků. Tak každého roku dne 15. února slaví se památka trojiho slavného přenesení: předně přenesení těla sv. Antonína za času sv. Bonaventury, druhé od kardinála Guidona a třetí přenesení sv. jazyka od kardinála Karla Rezzonico.

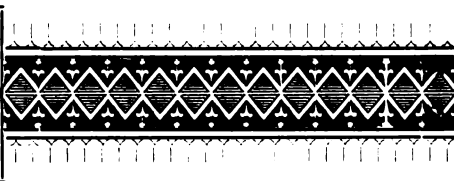
Velikolepá svatyně, basilika padovská, hlavně však kaple sv. Antonína těšila se vždy nejnežnější úctě a zbožnosti občanů města. To oni nejlépe dali na jevo r. 1749., když ohněm byla zničena část chrámu. Lid byl nad tím všecek vzrušen, pláč a nářek se ozýval ulicemi padovskými. Ačkoliv oltář světce zůstal neporušen, věřící lid nedal si pokoje, až milodary byl chrám opět obnoven, hlavně kůr a to mnohem nádherněji než dříve.

Za tuto svou obětavost byli také odměněni, neboť svatý divotvůrce žádné i sebe nepatrnější službičky mu prokázané nenechal bez odměny. Bylo to 17. srpna 1756., když vznikla v Padově a celém širém okolí veliká vichřice. Moře a řeky se mocně dmuly, drtíce lodi a kocábky; na jedné z nich se nalézalo 36 osob, z nichž po stroskotání člunu jich 18 zahynulo v dravých vlnách. Prudký víchř vyvracel silné stromy, porazil mnoho zdí, hlavně v Padově

zuřil toho dne právě v poledne. Mimo jiné spousty odnesl velikou střechu, pobitou těžkými olověnými deskami. Bylo se co obávati, že veliká střecha kam padne, způsobí mnoho škod jak na okolních domech tak i na životech lidských. Než svatý Antonín chránil svůj věrný lid; střecha byla zase pojednou větrem sražena k zemi, ale tak, že nikomu neuškodila, nýbrž zůstala opřena o dům, s něhož byla odnesena. Brzo na to se bouře utišila; když byly ohledány škody v městě vichřicí způsobené, bylo shledáno, že nejsou tak velkými, jak se z počátku zdálo. Všichni viděli v tom mocnou ochranu svého svatého patrona.

Z vděčnosti za tuto zjevnou záchranu města konal biskup města s lidem po tři dny procesí k hrobu světce, sloužil tu slavnou pontifikální mši svatou a veřejně jménem všeho lidu děkoval svatému Antonínu za jeho ochranu, prose ho zároveň, by neustále držel nad nimi a jejich majetkem svou ochrannou ruku. Na památku tohoto dne byla ustanovena každého roku dne 17. srpna slavná výstava nejsvětější svátosti a sice po celých 24 hodin. V tento den spěchá sem po celý den všechen lid, by tu vykonal svou pobožnost. V poledne zavzní všechny zvony města, jsou konány různé modlitby, hlavně litanie ke všem svatým a žalm „Smiluj se nade mnou Bože.“ Ke konci celé slavnosti jest konáno slavné díkůčinění Bohu za všechna na přímělu svatého Antonína prokázaná dobrodiní.

Kapitola šestá.

Zamilovaná místa sv. Antonína.

N dřívějšího kostela blahoslavené Panny Marie, vystavěného kolem roku 1100., jakož i z přiléhajícího k němu kláštera, jenž kdysi hostil velikého divotvůrce svatého Antonína, zůstalo jen málo zbytků. Také i pozdější velkolepý chrám, povýšený za basiliku, časem valně utrpěl na zevnější stavitelské kráse. Různými neodborníky byl, abych se tak vyjádřil, zohyzděn, tu i onde původní velkolepý sloh pozměněn, přestavěn, opatřen různými nechutnými přístavky, takže oko umělce nebo odborníka tím bývá uráženo. A zajisté plným právem. Třeba by sice pobožnost nezávisela na zevnější podobě a stavbě nějakého chrámu, jak velice vhodně připomíná Dr. Heim ve svém díle, a třeba by se lidská mysl dovedla dobře v každém chrámu pozdvihnouti k Bohu, přece má-li nějaké místo sloužiti k povznesení této mysli, je-li každý chrám u vznešeném smyslu zván „domem Božím“

a tím se liší od každé jiné budovy, musí i zevnějšek jeho odpovídati jeho vnitřnímu významu. V tomto smyslu chrám Páně jako budova má význam zcela duchovně symbolický a musí ho též znázorňovati svým zevnějškem: duch a tělo musí státi v umění vždy v souladu, kde ten jest, tu pak možno mluviti o krásné budově nějaké.

Tak i basilika sv. Antonína v Padově, ač sama svým vnitřním uspořádáním tak velkolepá a svými poklady, hlavně ostatky sv. Antonína, tak bohatá, mnohem více by ještě zajímala a úctou naplňovala oko poutníka, kdyby i svým zevnějškem odpovídala svému vnitřnímu zařízení. Než takto na nepravidelném místě, na jihovýchodní části města, svou směsicí různých slohů, poskytuje zvláštního pohledu.

Základním tvarem chrámu jest latinský kříž, jehož ramena ovšem jsou velice zkrácená; chor jest dle německého způsobu vystaven v šestnáctihranu. Než poněvadž stavba za různých okolností zakusila mnoho změn, sledujeme tu také formy gotické a romanské, maursko-arabské i byzantské. Chrám sám jest stavbou kolossální. Jest 115 metrů dlouhý a 55 metrů široký, ovšem, utvoříme-li si uvnitř kříž. Jest opatřen dvěma věžemi na způsob minaretů stavěnými a sedmi kopulemi, z nichž největší čítá 38 m. výšky a 306 m. v objemu. Průčelí jest 37 m. široké a 28 m. vysoké; pozůstává z pěti oblouků, nad nimiž se táhne dvojité loubí; celé průčelí končí smělou, štíhlou vížkou. V oblouku nad hlavním vchodem, v milé

ozdobě jsou zlatá písmena, znázorňující nejsladší jméno Ježíš; obraz drží sv. Antonín a sv. Bernardin Sienský, klečící zbožně na zemi. Nad tím se nalézá stará již socha sv. divotvůrce ze 14. století, jež snad již teď byla anebo v brzku bude nahrazena novou, lepší.

Ačkoliv jak řečeno zevnějškem svým basilika padovská mnohého neuspokojí, přece se nás úžas zmocní, když hlavním vchodem vstoupíme dovnitř chrámu. Před námi rozkládá se celý vnitřek chrámu, rozdělený ve tři lodi, jež nese na svých bedrách čtrnáctero sloupů. Zdi jsou zcela jednoduše bíle natřeny, jen na stropě lze spatřiti jakýchsi moderních ozdob. Podíváme se této jednoduchosti, v jaké se dnešní dobou skví tento památný chrám. Než uvažme co nehod ho již stihlo, jak mnoho bouří přehnal se přes jeho hlavu. A ostatně zdá se to býti zcela přiměřeno, že veškerá nádhera, všeliké okrasy a umění, vše že jest soustředěno v kapli toho, jenž nese své jméno od města Padovy a toto své jméno zase propůjčil tomuto chrámu, jenž byl původně chrámem marianským.

Nuže, poohlédněme se krátce po celé této rozsáhlé basilice, po její oltářích a památkostech. Od hlavního vchodu na pravo první oltář jest zasvěcen svatému Karlu Boromejskému a sv. Josefu z Kupertino, druhý svatému Františku jako přímluvci za duše v očistci; stojí mezi dvěma sochami víry a naděje. Třetí oltář se nalézá v kapli, kdež se uchovává velebná svátost. Celá tato kaple jest uměleckou rukou bohatě mramorem a bronzem vyzdo-

bená. Na přední straně oltáře jsou bronzové reliéfy ze života sv. Antonína, totiž: klečící mezek a mluvící nemluvně. Tabernakl jest přímo skvostný, podobně také bronzová mříž kaple jest dílem uměleckým. Na čtvrtém oltáři jest znázorněno ukřižování Páně. Pátý oltář jest umístěn v kapli sv. Felixe I. papeže a mučeníka, jehož kosti sem byly uloženy teprve roku 1504.; kaple původně byla zasvěcena, jak nasvědčují četné fresky, svatému apoštolu Jakubovi staršímu. Na to následují schody do dvora klášterního a do sakristie, kde lze též viděti mnohé památnosti.

Šestý oltář znázorňuje mučeníctví svaté Kateřiny Alexandrijské, sedmý mučeníctví sv. Agathy, osmý křest sv. Justiny, panny, jež pocházela z Padovy; devátý oltář zasvěcen sv. Ludvíku, biskupu Toulouskému.

Desátý oltář nalézá se v kapli sv. ostatků (Il Santuario), jež jest pravou klenotnicí, na niž může býti Padova hrda. Tato kaple, nad níž se vypíná mocná kopule, jest vyzdobena bohatou štukátérskou prací a vyzlacena. Její hlavní ozdobou jsou však sv. ostatky a votivní dary, jež byly během šesti století nashromážděny v basilice sv. divotvůrce; všechno jest vyzdobeno perlami a vzácnými kameny. Veškeré tyto skvosty jsou uschovány za uměle pracovanými trojími dveřmi. Dvě mistrně provedené mramorové sochy, sv. Františka a sv. Bonaventury, stojí jaksi na stráž u dveří svatyně, kdežto čtyři symbolické sochy (víra, pokora, naděje a láska) ozdobují scho-

diště, nahoře pak v trojím oblouku vystavěné svatyně vznáší se svatý Antonín ve své slávě, obklopen sbory andělskými.

Když vystoupíme po mramorových schodech výše, již žasnou naše oči nad poklady, jež spatřujeme. Jest tu viděti diamanty posázené relikviaře, zlaté mísky, lesklé kalichy, ozdobné kaditelnice, drahocenné dary a práce. Nejvíce však ze všeho toho poutníka zajímá relikviař, v němž jest uschováván neporušený jazyk sv. Antonína. Má podobu monstrance, jest to dílo patnáctého století a proveden ve slohu byzantsko-renaisančním; má asi cenu 300.000 franků. Uvnitř jest tedy uschován onen výmluvný jazyk sv. Antonína, jenž tolik učinil ke cti a chvále Boží a jenž jest stálým kazatelem všech století. Svou nynější podobou liší se sice poněkud od své dřívější, neboť jest nyní již vyschlý jako jazyk našeho svatého patrona, Jana Nepomuckého, než podobně jako tento jest nám i onen nejdražší památkou po milém divotvůrci.

Mimo relikviař s jazykem sv. Antonína nalézá se tu relikviař s čelistí světce, jež jak známo daroval kardinal Guido z Montfortu. Ve zlaté skřínce uschovává se též několik vlasů světce, dále kajicný jeho pás, jeho obraz, zhotovený ze dřeva ořechu, na němž ztrávil poslední dny svého života; dále kámen, jenž mu byl poduškou pod hlavou a konečně kniha v hedvábné vazbě, jež obsahuje řeči světce spolu s různými listinami papežskými.

V umělecky zpracované skřínce jest dosti značná částěčka z kříže milovaného Spasitele; v jiné zase jsou tři trny jeho trnové koruny; také tu lze spatřiti v jedné ze skříněk několik vlásků nejoblah. Panny Marie.

Vedle těchto a mnohých jiných svatých ostatků lze tu spatřiti celou řadu votivních darů. Tak 27 liber vážící stříbrné dítě, jež sem daroval jakýsi kníže portugalský z vděčnosti, že po 12letém manželství byl obdařen mužským potomkem. Jest tu také velitelská hůl válečníka Gattamelata, lilie z ryzího zlata, drahokamy posázené zlaté kalichy, gotická kaditelnice papeže Sixta IV. a jiné drahocenné věci.

Tyto drahocenné poklady ovšem dávno již pálí italskou vládu v očích. Také se již snažila annexí se jich ujeti, čili prostě řečeno je uloupiti, ale nepodařilo se jí to. Lid padovský zdvihl prudký protest proti tomuto barbarství a když byl v té věci veden soudní protest, vyhráli; tak zůstal poklad basiliky na svém místě a nestěhoval se v bezedné kapsy zbankrotělé zednářské vlády.

Nyní po této delší zmínce o kapli sv. ostatků poohlédneme se dále po basilice. Jedenáctý oltář znázorňuje umučení sv. apoštola Bartoloměje, dvanáctý stětí sv. Jana, třináctý vidění umírající sv. Kláry z Assisi; na čtrnáctém vypodobněn svatý patriarcha Josef, obklopen zástupem svatých, kteří mu úctu prokazají. Patnáctý oltář zasvěcen blah. Panně Marii (della Madonna Mora), jest to památka z původního kostela blah. Panny Marie. Šestnáctý jest umístěn v kapli blah. Lukáše Belludi, žáka a věrného

přítele sv. Antonína. Původně byla tato kaple zasvěcena sv. apoštolům Filipu a Jakubu, později však tomuto světcí, jehož kosti se nacházejí v oltářním stole.

V levé lodi chrámu poutá hned naše zraky kaple sv. Antonína, klenot celého chrámu. Celá kaple tvoří jakýsi malý kostel pro sebe, jest oddělena štíhlými sloupy a dvěma pilíři od vlastní basiliky. Pět mocných oblouků tvoří velkolepé průčelí její ozdobené sochami svatých. Vnitřek kaple jímá každého jednak svou neobyčejnou nádherou, hlavně však drahocenným pokladem, jenž odpočívá pod oltářem — svatými ostatky mocného divotvůrce padovského, sv. Antonína. Na úzkém oltáři, na němž od východu slunce až do pozdních hodin poledních neustále bývají slouženy mše svaté, jsou umístěny tři sošky, svatého Antonína, sv. Bonaventury a sv. Ludvíka Toulouského.

Tři a třicet let pracovalo na výzdobě této svatyně mnoho nejslavnějších mistrů, takže vše, co se tu nalézá, jest velkolepé a významné. Klenba jest bílá a ozdobená pracemi na omítce; velkolepými jsou skupiny andělů u stupňů oltářních a na nich spočívající stříbrné těžké svícny. Na stěnách rozvěšeno devět vypuklých obrazů ze života světce.

Oltář stojí uprostřed kaple, aby se všech stran mohli k němu zbožní poutníci, kteří dnem i nocí obklopují svatý náhrobek, uzavírající ostatky velikého sv. Antonína. Dotýkajíce se čelem na zadní straně oltáře přístupného mramorového náhrobku, trvají tu na modlitbách, by se

stali účastnými hojného požehnání, jež plyne odtud a obohacuje věřící. Každý pomodliv se krátce, již zase musí místo učiniti jinému. Jest to věru nejkrásnější a nejdojemnější obraz pobožnosti, jenž se tu naskýtá našim zrakům.

Další oltáře v levé lodi chrámu jsou: Snímání Pána Ježíše s kříže, sv. Stanislava Polského, jak křísí mrtvého, Marie Panny. Hlavní oltář, jenž také stojí o samotě, jest ozdoben bohatými vypuklinami mramorovými a bronzovými. Hlavní naši pozornost poutá hned veliký svícen, jenž jest jednou z největších a nejozdobnějších prací toho druhu. Na levém pilíři u hlavního oltáře jest skorem skryt takořka jeden z nejkrásnějších obrazů, znázorňujících sv. Antonína. Poslední oltář basiliky jest za hlavním oltářem, na místě, které bylo původně určeno pro hlavní oltář.

Mimo ty památnosti chová basilika svatého Antonína množství jiných památek, na příklad asi 45 náhrobků, než o těch všech není mi možno se zmiňovati, poněvadž bych tím čtenáře jen unavoval. Raději se ještě poohlédneme po jiných místech v Padově, jež byly posvěceny přítomností sv. Antonína. Jest totiž chvalitebným zvykem, že když navštívíme tělo neb svatyni nějakého světce, že také se zbožnou zvědavostí vyhledáváme místa, jež posvětil svou přítomností za svého pozemského života. Tato posvátná místa jsou nám mocným povzbuzením k pobožnosti.

Náš milý svatý Antonín dlel nějakou dobu v Arcelle, kde až podnes jest v uctivosti komůrka, kde zemřel; jest dosud zachována a od věřících čteně navštěvována. Po bývalém konventu sester sv. Kláry a bratří Menších není již ani stopy, poněvadž republika benátská opanovavši během času Padovu, učinila z Arcelly tvrz, k jejímuž opevnění byla nucena zbořiti oba klášteríky. Sestrám sv. Kláry byl však uvnitř města vystavěn nový klášter s kostelem, do něhož pak tyto přenesly tělo své milé spolusestry, bl. Heleny Enselmíny, jež tam lze dosud viděti na oltáři. Tam jest také kámen, jehož nápis hlásá, že sloužil sv. Antonínovi, když dlel v Arcelle, za podušku pod hlavu.

Jediná tedy ona komůrka, v níž zemřel sv. divotvůrce, jest zachovaná památka z kláštera bratří Menších. Přímo zázrakem byla před zbořením zachována, hlavně za obléhání Padovy od císaře Maxmiliána, kdy její chatrné zdi byly rozryty 80 ranami z děl; patrný to důkaz, jak milou byla a jest vždy svatému divotvůrci tato prostá světnička. Po skončené válce byla před touto komůrkou vystavěna kaplička a po straně malé obydlí pro jejího strážce, jemuž její ochrana byla svěřena. V této kapličce jest oltář zasvěcen světcí. Z této kapličky, jakési předsíňky, vede vchod do vlastní komůrky sv. Antonína. Právě na tom místě, kde vypustil světec svou Bohu nanejvýš milou duši, jest oltář zasvěcený nejblahoslavenější Panně Marii, kteréžto nebeské Matky, jak víme, byl

Antonín nejvřelejším ctitelem. Pod oltářem lze viděti krásnou sochu, znázorňující světce, jak právě umírá.¹⁾ Socha má v ruce lilii, jež vzdor všemu vlhku a prachu jest stále bělostnou; zhotovena jest z bílého tkaniva. František Gobato, jenž byl 27 let strážcem této svatynky, dotvrzuje, že po celou dobu byla vždy lilie v rukou sochy stejně bělostnou, aniž by ji kdo byl snad jinou nahrazoval. Také tvrdí, že za povodně r. 1772., když voda stála kolem celé kaple 40 dní u dosti veliké výši, přece že do kaple a komůrky sv. Antonína nevniklo ani jediné kapky.²⁾ Zajisté patrný to div, když uvážíme, že kaple a hlavně jmenovaná komůrka leží níže než ostatní půda venku; také vzdor vnějššímu vlhku i za deštivého počasí jest vždy suchou.

Jiným místem obývaným sv. Antonínem v Padově jest také zátiší bratrstva založeného světcem v Padově pod názvem „Colombini“. Milý čtenář se snad dosud pamatuje, jak v první části tohoto životopisu jsem se zmínil o založení tohoto bratrstva, pro něž získal Antonín místo blíže kaple Panny Marie della Colomba.

Až dosud ukazují v tomto klášteře místo, kde světec posluhoval členům tohoto bratrstva svatými svátostmi, jiné místo v zahradě, kde pro nedostatek místa

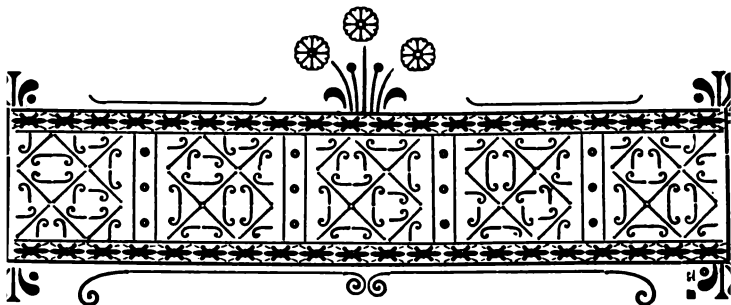
¹⁾ Dr. Heim ve svém díle (str. 398) podává obraz této sochy. Připomenouti však dlužno, že světec zemřel vlastně sedě a ne leže, pro svou vodnatelnost. Srovnej De Azevedo l. c. str. 166. dole.

²⁾ Srovnej: De Azevedo l. c. str. 167 násled.

v kapliče jim kázával. Také jest tu studna, o níž se vypravuje, že do ní světci upadl brevíř, ježž mu pak z ní vytáhl anděl. Také i tato památná místa zasluhují pozornosti a úcty všech věrných ctitelů svatého divo-
tvůrce.

Kde stál dům, ve kterémž světec přebýval a kde měl zjevení božského pacholátka, nemožno určit; dům hraběte Tisona z Camposanpiero již dávno byl zbořen a nezachovalo se nám po něm žádné památky.

Kapitola sedmá.

Obrazy sv. Antonína a jich účta. Jeho spisy.

Vajisté již každý z milých čtenářů viděl anebo sám má obrázek onoho velikého divotvůrce padovského, sv. Antonína. Mnohý snad již také viděl různé obrazy toho světce, jež jednak svým stářím, jednak i svou uměleckou cenou jsou velice drahocenné a těší se zvláštní účtě věřícího lidu.

Prvním a nejvzácnějším z těchto četných obrazů, představujících nám tak milého světce, jest onen, o němž se již stala zmínka v předcházející kapitole. Jest, jak již víme, umístěn na pilíři v presbytaři basiliky sv. Antonína v Padově¹⁾. Poněvadž jest to nejstarší podobizna svatého

¹⁾ Pěkný otisk tohoto obrazu podává Dr. Heim ve svém díle str. 272/3.

Antonína, proto můžeme za to míti, že nám ho podává pokud možno nejvěrněji. Nepochází však z doby světcovy, jak se za to mělo, nýbrž jeho původcem jest Giotto (* 1276, † 1336) znamenitý malíř Cimabue žák, jenž předčil svého mistra. Zdá se, že Giotto tento obraz maloval (al fresco) dle nějakého staršího obrazu. Původně se nalézal na zdi v kapli Maria Maggiore, později byl přenesen na onen pilíř chrámu, kde jest až podnes. Požár, který zachvátil r. 1749. kostel, neuškodil obrazu, ač vše kolem ohněm bylo zničeno.

Celý tento památný obraz jest již velice vybledlý, obyčejně také bývá zastřený. Představuje světce v životní velikosti, obličej jeho prozrazuje utrpení, tahy jeho jsou však milé milé a jaksi oduševnělé; pravá ruka žebná, kdežto levá nese knihu svatých evangelií. Nohy má světec bosé; klečí vedle nich dvě podoby, znázorňující snad dobrodince chrámu nebo dárce obrazu. Krásná hlava světce jest obklopena velikou svatozáří. Krásný tento obraz těší se bohužel malé pozornosti věřících, ač jak řečeno, podává nám nejvěrnější podobu sv. divotvůrce.

Jiný dosti památný obraz nalézá se na starém rukopisu, uchovávaném v Padově. Na některých obrazech vidíme znázorněného sv. Antonína s lilii v ruce k označení jeho andělské čistoty; na jiných zase s knihou v ruce nebo rybou na knize. Jindy ho shledáváme vyobrazeného jak káže se stromu. Mnoho jest též obrazů, jež znázorňují ty nejrozmanitější výjevy z jeho života nebo jeho zázraků.

Nejmilejším však ze všech těchto obrazů jest nám nade vši pochybnost znázornění svatého divotvůrce s děťátkem na rukou nebo na knize. Ovšem i jiní svatí byli omilostněni zjeveními božského dítěte, na př. sv. Kajetan, sv. Terezie, sv. Stanislav z Kostky a j., než přede všemi těmito má jakousi přednost sv. Antonín. Kniha, kterou na mnohých obrazech drží světec v ruce, ukazuje na jeho učenost a jeho spisy, o nichž se níže zmíním.

Nejpověstnějším a nejhledanějším ze všech těchto nám známých obrazů jest onen, jenž jest namalován na klenutí v kostele St. Giovanni in Laterano. Jest to mosaikový obraz z doby papeže Mikuláše IV., jenž jak známo pocházel z řádu bratří Menších. Ten dal totiž ozdobiti chor toho patriarchálního chrámu a znázorniti malbou mosaikovou sv. Františka a sv. Antonína. Původci a mistry této malby byli bratr Jakub Turrita a Jakub z Kamerino. Nahoře na celém tomto vzácném obraze trůní božský Spasitel mezi cheruby a serafy, dole stojí v pravo Panna Maria, sv. František, sv. Petr a Pavel, v levo sv. Jan Křtitel, sv. Antonín, sv. Jan evangelista a sv. Ondřej apoštol.

Obraz tento, na němž jest sv. Antonín znázorněn s vousy a rouchem, jaké nosí členové ctihodného řádu kapucínského, stal se pamětihodným hlavně následující událostí. Nástupce papeže Mikuláše IV. Bonifac VIII. velmi nemile nesl, že na tomto krásném obraze mezi blah. Pannou, sv. Janem Křtitelem a sv. apoštolý se

nalézají svatí, kteří teprve v jeho století byli prohlášeni od církve za svaté. Dovolil sice, aby na obraze zůstal sv. František jako požehnaný zakladatel řádu tak pro církev užitečného, než místo sv. Antonína nařídil sem namalovati sv. Řehoře Velikého. Umělci sice uposlechli tohoto rozkazu, než pokaždé, když se chtěli dát do práce, cítili se mocně zapuzováni od obrazu. Když se snažili násilně zničit obraz svatého divotvůrce, byli sraženi a lešení a zahynuli. Papež slyše, co se stalo, zvolal: „Nechte tam tedy sv. Antonína, neboť jak vidím, mohli bychom tím jen škodu utrpět, nikdy něčeho získati.“ Dobročinností papeže Lva XIII. jest nyní krásný tento obraz obnoven. Jak se zdá, z nařízení papeže Boniface vzal také svůj původ obraz sv. Antonína, nalézající se v kostele Maria Maggiore v Římě.

O onom krásném obraze, vlastně soše světce v jeho komůrce v Arcelle již byla řeč, takže netřeba se zde o něm znovu zmiňovati. V dómu lissabonském jest socha sv. Antonína, již jest znázorněn jako ministrant v taláru a rochetě. V klášterním chrámu Páně řádu sv. Františka v Araceli v Římě vytvořil též malíř Pinturicchio (1454—1513) obraz světce. V popředí milé krajiny stojí světec, v pravici má velikou knihu s chlebem na ní ležícím, v levici před prsoma drží plapolající plamen, jenžto znázorňuje jeho plamennou horlivost. Chléb jest již dávným přívlastkem sv. Antonína. Spočívá na něm velmi mnoho požehnaní, jak níže ukáži, až pojednám o zbožném díle, zvaném „chléb chudých“.

Jako přímlyvce za ubohé lidstvo lze viděti obraz svatého Antonína v kapucínském kostele v Dillingen v Bavorsku, světec klečí u nohou Matky Boží v kruhu svatých andělů. Nejednou také shledáváme sv. Antonína vypodobněného spolu s jeho svatým patronem svatým Antonínem poustevníkem na př. u sv. Františka di Paolo v Benátkách, u Panny Marie della Grazia v Brescii. Známy jest též Murillův obraz „Vidění svatého Antonína“ v dómě Sevillském.

To by byly tak nejznamenitější obrazy, představující nám milého divotvůrce. Lid zvláště k některým lne s velikou úctou; mnohé z nich okrášlil Bůh různými zázraky a milostmi, jichž věřící dosáhli, vzývajíce svatého Antonína za pomoc a přímlyvu. Nejednou sám Bůh se stal přísným mstitelem těch, kteří se opovažovali proti nim vystupovati a usilovali je zničiti.

Roku 1615. kalvíni z Rocelly prováděli s 12 loďmi své loupežnické rejdy na moři v Atlantickém oceanu pod vedením Pandemila. Mnohá loď jim padla za obět se vším svým bohatým nákladem, mnoho lidských životů dokonalo pod jejich vražednými rukama. Čím dále stávali se ve svých podnikcích vzpupnějšími, až se konečně odhodlali dobyti Sv. Salvatora v zátoce Brailské. Nejdříve napadli město zvané Olinda, jež nepřipraveno na podobný útok brzo se vzdalo, s podmínkou, by obyvatelstvo vyvázlo pouhým životem. Než krvelační bludaři nepřijali oné podmínky, nýbrž zmocnivše se města, všechno porubali, co se dalo odnésti, odnesli, vše ostatní spalovali.

Hlavně vztek jejich byl namířen proti všem posvátným věcem, jež je upomínaly na církev katolickou, od níž tak daleko zbloudili.

Všechny bohoslužebné věci byly spáleny, vyjma jedinou sošku sv. Antonína, které bezbožníci ušetřili, ne však z uctivosti ke světci, nýbrž z rozkazu svého velitele, jenž ji sám chtěl svým způsobem zničiti. Soška, oděná překrásným rouchem, byla donesena na loď a tu s ní byly tropeny bohapusté rejdy. Nejprve poštvali proti ní psa, jenž jí rozedral veškeren šat, pak noži a jinými nástroji ji rozličným způsobem počali zahavovati. Jeden jí urážel nos, jiný ruce, jiný zase nohy, činíce při tom pekelný ryk. Pak ji počali vláčet po palubě lodi; konečně když měli již dosti tohoto bezbožného divadla, chtěli hoditi sošku do moře, volajíce při tom: „Sv. Antoníne, doprav nás do svatého Salvatora v zátocce.“

Bezbožníci byli hned vyslyšeni, než takovým způsobem, jakého se ani nenadáli. Pojednou na všech dvanácti lodích vzala za své všechna potrava. Pokrmy a vůbec všechny zásoby se zkazily, víno a voda ze sudů vytekly, a na lodích počal zuřiti hlad a žízeň. Mnozí z lupičů zemřeli okamžitě. Ten, jenž nejvíce se rouhal sošce svatého Antonína, otekl na celém těle a svíjel se ve velikých bolestech. Brzo na to vznikla prudká bouře, jež zničila skorem celé loďstvo, až na dvě malé lodi, z nichž jedna odplula do Rocelle, druhá pak zachráněná loď byla loď náčelníková, na níž se nalézala zohavená soška. Tuto loď

zapudila bouře až do Seragippy, 50 mil od sv. Salvatora, a upadli do rukou místokrále katolického Františka ze Sosa. Bludaři nechtějíce, aby soška byla u katolíků jich obžalobou, hodili ji do moře.

Marně však všeliké počínání člověka proti vůli Boží. Soška, jakoby hnána neviditelnou rukou, plovla proti větru a proti proudu až k svatému Salvatoru, kdež uvázla na písčitém břehu. Sama se vzpřímila, jakoby očekávala své posměvače, Pandemila a jeho soudruhy. Oni také brzo jako zajatci byli přivezeni do sv. Salvatora. Spatřivše na břehu zohavenou sošku, byli celí zoufalí. Plni hrůzy vypravovali všem, jak zohavili sošku svatého Antonína a jak za to byli potrestáni. „Velice jsi se pomstil, sv. Antoníne, tak volal zajatý náčelník lupičů, velice jsi se pomstil za křivdy, jež jsme ti učinili. Vyslyšel jsi nás, když z posměchu a rouhání jsme k tobě volali, abys nás dovedl do sv. Salvatora. Nyní jsme sem přivedeni, abychom byli oběšeni. Spravedlivý to trest pro nás!“ Za nedlouho také všichni skonali na šibenici.

Na to byl svatý zkomolený obraz v slavném procesí přenesen do kostela bratří Menších. Filip II., tehdejší král Portugalský a Španělský, nařídil pak, dovědév se o této události, aby si město zvolilo sv. Antonína za svého ochránce. Každého roku pak oslavovalo město den, kdy zázračná soška k nim připlovala. Na místě, kde byla nalezena, vystavěna později pevnost zvaná sv. Antonína. Nedaleko ní pak kostel zasvěcený témuž sv. divotvůrci,

do něhož pak věřící uložili sošku, kterou kalvínci tak zkomolili. —

Uvedl jsem též, že na mnohých obrazech jest vy-podobněn sv. Antonín s knihou v ruce, na znamení své učenosti. Již v první části tohoto životopisu jsme se o tom přesvědčili, že sv. Antonín vynikal nejen svými ctnostmi, svatostí svého života, nýbrž i svou neobyčejnou učeností. Ne nadarmo nazval ho papež Řehoř IX. „archou obojího zákona“ a při prohlášení za svatého vřadil ho v seznam učitelů církve. Podobně soudil o něm jeho přítel staříčký opat Tomáš z Vercelli, jenž vyznal, že sice Antonín ne-vyniká příliš ve vědách lidských, ale za to tím více v božských. V jedné ze starých chvalořečech o svatém Antonínu, jež se připisují sv. Bonaventurovi, ač neprávem, mluví autor o příčině, proč byl světec tak od Boha osvěcen, takto: „Poněvadž byl pokorným, skrýváje svou učenost, byl osvěcen od Boha, jak jest jeho kázání toho důkazem.“

Na jiném místě pak dí: „Antonín jako maličký po-korou velice miloval Krista a za to také byl od Boha milován.“ V druhé chvalořeči pojednává neznámý autor o slovech knihy moudrosti: „Žádal jsem a dán jest mi smysl.“ Ukazuje na to, že Antonín měl vědomosti patriarchů, proroků, apoštolů, mučeníků, vyznavačů, učitelů církve a panen. „Moudřejší, jenž učí po celý život, nejmu-dřejší, jenž by tak učil v tomto životě, by to bylo užitečným jemu i jiným v tomto i onom životě: takovým byl v pravdě Antonín. Předně učil svým bděním, modlitbou,

postem a podrobováním těla duchu; za druhé učil bližní netoliko na jednom místě, nýbrž všude.“

Z těchto krásných výroků o sv. Antonínu patrno, že se skvěl onou pravou učeností, kterou obdivujeme na příklad na sv. Bernardinu Sienském, sv. Bonaventurovi a jiných svatých. Bohužel však zachovalo se nám málo písemných dokladů o tom, což jest zajisté pro nás škodou velikou. Díla, jež se nám po sv. Antonínu zachovala, nejsou s to by nám ho ukázala v celé jeho velikosti. Tak na příklad jeho kázání, jež se nám zachovala, jsou nám sice milou a drahou památkou, než nenalézáme v nich ani stopy po oněch mocných slovech, jež za rozháraných sociálních poměrů v třináctém století hluboce lidem hýbala. Zdá se, že máme z jeho kázání jen pouhé kostry, kdežto způsob jeho kázání jest nám takřka zavřenou knihou.

Kázání jsou podstatou děl sv. Antonína. Máme od něho kázání o roce církevním, o svatých a o žalmech — celkem 270 řečí, vlastně kazatelských náčrtků. Mimo tyto ještě celou řadu řečí, o nichž se vážně pochybuje, že pocházejí od svatého Antonína.¹⁾ Světec sepsal také „*Moralis Concordantia bibliae*“ („Morální soulad bible“), totiž jakýsi soulad mezi jednotlivými částkami písma sv., jakož i plán k dosažení křesťanské dokonalosti. Od něho pochází též „*Expositio mystica*“ t. j. mystický výklad žalmů. Co se tohoto díla týče, soudí Dr. Heim, že zlomky

¹⁾ Dr. Heim 1. c. str. 508 pozn. 274. s. 16.

z tohoto díla, jež se nám zachovaly, vzhledem k své nynější podobě a formě nejsou pravým spisem svatého Antonína, ačkoliv vlastní jich obsah pochází zcela určitě od něho.

Slavným dílem sv. divotvůrce jest též „Concordantiae morales biblicorum“ v skutku první dílo tohoto druhu; rozděluje se na pět knih: a) o následcích pádu člověka, o prostředcích proti němu; b) o obrácení hříšníka a kajicnosti; c) o pokroku a duchovním boji obráceného hříšníka; d) o dokonalosti a jejích překážkách a e) konečně o povinnostech různých stavů kněze, představeného a kazatele. Týž spis byl jakousi zbrojnicí svatému Antonínu, odtud čerpal látku, jak se mu zdálo býti hodno. Jiným dílem sv. Antonína jest nám známý již výklad žalmů sepsaný kolem r. 1224. ve Francii. Obsahuje 278 řečí a kázání. Pravými spisy jeho jsou též „Řeči o svatých“, jež sepsal v Padově roku 1228., mimo to i „řeči o dnech svátečních“; celkem jest jich 57. Při jich sepisování zastihla světce smrt.

Ze všech těchto jmenovaných děl svatého Antonína patrna veliká znalost nejstarší církevní literatury, všude se jeví místa z bible s textem řeckým, chaldejským, latinským a syrským a veliká sečtetost písma sv. vůbec, takže právem přísluší světci název „otce věd a moudrosti.“

Kapitola osmá.

Úcta svatého Antonína.

Svatí neumírají, žijí i po své smrti. Tuto potěšitelnou pravdu vyznáváme v apoštolském vyznání víry slovy: „Obcování svatých“. Slovy těmito vyrozumíváme onu nerozlučitelnou pásku, jež milostí a láskou spojuje oslavené obyvatele nebes s námi ubohými a trpícími občany této země.

Za těchto posledních let měrou takřka neobyčejnou se rozmáhá úcta k sv. Antonínu Paduanskému, takže se zdá, jakoby právě za nynějších rozháraných dob se zcela vyplňovala slova velikého papeže Lva XIII., že Antonín jest skutečně světce celého křesťansko-katolického světa. Světec tento stal se jakýmsi miláčkem lidu a to hlavně pro svou pomoc a zázraky, kterými pomáhá každému, kdo se k němu s důvěrou utíká o pomoc.

Bůh chtěl přivést k původnímu lesku svou církev, zmítanou bludařstvím a zkažeností mravů a proto jí poslal tolik znamenitých světců, hlavně sv. Františka, sv. Dominika a jejich zdárné syny, jež učinil slavnými četnými zázraky. První místo mezi těmito zaujímá svatý Antonín Padovský.

Zázraky v životě tohoto světce dodávaly jakési váhy jeho kazatelskému působení; jimi obracel hříšníky, hájil svatou víru proti všem útokům bludařů a mnohé z nich uvedl v lůno církve svaté. Než Bůh nejen že za života okrašloval Antonína četnými zázraky, nýbrž zdá se, jakoby teprv po smrti ho byl započal zázraky náležitě oslavovati, takže Antonín obdržel od církve onen překrásný název svatého divotvůrce. Ačkoliv i jiní svatí se skvěli zázraky, chová tento název „divotvůrce“ výhradně náš milý svatý Antonín.

Často snad již mnohému z čtenářů vznikla v srdci myšlenka, proč právě svatého Antonína Bůh vyznamenal a oslavuje neustále tolika milostmi a zázraky. Víme ovšem, že by to bylo opovážlivostí, kdybychom chtěli vniknouti v neproniknutelné záměry božské Prozřetelnosti, než přece s náležitou opatrností a uctivostí můžeme si dáti odpověď na tuto otázku.

Jest nade vši pochybnost, že u svatých se milost přizpůsobuje jejich přirozenosti a povaze, kterou zušlechťuje a posvěcuje a činí před Bohem záslušnou; bez ní, bez

této pomoci Boží byla by příčinou k bříchu. Neboť vše, co nám Bůh dal, ani nevyjímaje našich vášní, je k našemu dobrému, jediné naše převrácená vůle je činí škodlivými. Sv. Pavel byl pln ohně; od Boha osvícen použil této své ohnivosti k plamenné horlivosti o svatou víru a stal se svatým. Někteří jsou povahy mírné; než s pomocí Boží žili pokojem spravedlivých a ne bříšníků a také se stali svatými. Jiní zase byli přirozeností svou puzeni k statkům tohoto světa; než když byli osvíceni od Boha, seznali, že není pravých statků a pravého dobra nad dobra věčná a nebeská, o ta že jediné mají míti péči, nestarali se o nic jiného než o to, aby si hodně nasbromáždili těch statků nepomíjitelných, nebeských a stali se svatými. Někteří zase byli nakloněni k lásce k stvořením, na př. sv. Magdalena, sv. Marketa Kortonská a j.; nějaký čas bloudily sice, než milostí Boží odloučivše se od všeho pozemského, s celým srdcem počaly milovati jediný předmět vši lásky hodný, totiž Boha, a staly se svatými. Jiní zase na př. sv. Chrysostomus a Augustin měli zálibu v krasořečnictví, a hle, milostí Boží stali se tlumočníky moudrosti Boží.

Náš milý sv. Antonín následkem své přirozenosti a povahy zušlechtěné milostí Boží připomíná nám jednak něžného miláčka Páně, toho apoštola lásky k Bohu a a bližnímu, jakož i velikého biskupa ze Ženevy svatého Františka Saleského v jeho obětavé lásce k bližnímu, jednak však nás též upomíná na ohnivého sv. Ignáce

z Loyoly, kteroužto cholerickou povahu měli všichni tito jmenovaní světci.

Antonín od své přirozenosti byl nakloněn k lásce. Brzo však věnoval celou tuto svou lásku Bohu, miluje ho jedině pro něho samého a k vůli němu i bližního. Jako oheň stále se vzмáhá dle toho, poskytuje-li se mu pastva, jež ho živí, tak i láska jeho, když našla svůj předmět, totiž neskonalý předmět svůj v Bohu, kdo může pak určit, jaké až míry dosáhla. Ačkoliv se mu nepodařilo Boha milovati neskonale, poněvadž to není možno žádnému stvoření, přece stále čistším a mocnějším se stával plamen jeho lásky při stálých rozjímáních a sv. nenávisti, kterou choval k sobě samému a tělu. Poněvadž pak v bližním svém viděl obraz nejmilovanějšího Pána, proto také k vůli svému Pánu miloval bližního láskou velikou. Řídě se svou přirozenou soucitností, vroucně si přál přispěti všem, pomáhal všem v jejich nesnázích, v každém soužení, státi se všechněm vším. Takováto láska k bližnímu, spojená s klíčem všech etností, nejhlubší pokorou, kterou nic nepřičítal sobě, nýbrž všechno Bohu, jaksi zavázala Boha samého k tomu, by v jeho ruce ještě za světcova života vložil tutěž všemohoucnost, kterou má sám a vyplňoval vše, oč by ho ve své plamenné lásce k bližnímu prosil. Tudiž poněvadž Bůh povolal sv. Antonína k věčné odměně pro jeho veliké zásluhy, odměnil jeho lásku tím, že ho učinil dobrodincem všech; nikdy mu neodpíraje toho, oč ho prosí jménem všech ctitelů, kteří se k němu o pomoc utíkají.

Ze všeho, co jsem až dosud řekl, patrně, že asi mocnou příčinou ustavičných zázraků, kterými Bůh oslavuje svého služebníka Antonína, jest asi jeho pravá a vroucí láska k Bohu a nesmírná láska k bližnímu, kterou se vyznamenával za svého bohumilého života a za kterou se mu nyní dostává neustále odplaty k prospěchu člověčenstva.

Antonín stal se takřka „důvěrníkem“ celého katolického světa, třeba že mu musí zůstatí jeho vlastní název jako „navracovatel ztracených věcí“ a „patron žen, kazatelů, misionářů, lodníků a těch, kteří jsou již blíže zoufalství.“

Jeho hrob jest slavný, poklad jeho basiliky nesmírný. Jerusalem, Řím, Loreto, Lourdes, Compostella, Porciunkula, Padova, to jsou ona čelnější místa poutní celého světa katolického. Padova nazývá Antonína krátce „svatým“ — „il Santo“.

Římsí papežové, počínaje od Řehoře IX. až do Lva XIII. rádi, jak jen se k tomu naskytla příležitost, obklopovali úctu sv. divotvůrce novým leskem a novými milostmi. Celá řada časopisů hlásá nyní slávu jeho; na 70 biskupů nese za nynější doby jeho jméno; také přes 280 svatých nebo blahoslavených obojího pohlaví jest jím ozdobeno; celá řada kostelů jest vystavěna k jeho úctě. Hlavní klášter serafského řádu v Římě jest mu zasvěcen, podobně i hotel Portugalců v téže metropoli křesťanstva. Sám starobylý Tyrus, syrské Aleppo, Maraš

v Armensku a Lao-Ho-Ku v Číně mají kaple jemu zasvěcené.

O městech, v nichž dosud chován světec v zbožné vzpomínce, že tu působil, netřeba mluviti; přičiňují se všemožně uctíti svého miláčka a dobrodince.

Kapitola devátá.

Pomůcky k šíření úcty k sv. Antonínu.

Přímluva a pomoc svatého Antonína jeví se velice mocnou u Boha ve všeliké nouzi a bídě, hlavně však zvláštním způsobem v oné vznešené výsadě, kterou Bůh ozdobil svého služebníka, totiž, že na jeho přímluvu opět bývají nalézány ztracené předměty. Toť zajisté nade vší pochybnost, proto také bývá sv. Antonín všude veleben jako navracovatel ztracených věcí.

Bohužel ztrácejí však lidé netoliko věci hmotné, nýbrž zakoušejí často ztráty toho nejdrahocennějšího daru, totiž posvěcující milosti Boží a s ní též všech nadpřirozených dober. Než i v takovýchto případech s úspěchem bývá vzývána mocná přímluva sv. divotvůrce. Vždyť přece, jak víme, již v tomto životě těšil se od Boha zvláštním darům, že obracel celé zástupy bludařů a hříšníků a uváděl je zpět do ovčince Kristova; oč tedy více nyní tak činí,

když sám se nyní nalézá v oněch nebeských síních, do nichž by nás všechny také rád uvedl.

Proto se nedivme, že nešťastný hříšník, jenž ztratil roucho milosti Boží, hledá pomoci u sv. Antonína.

Čas náš ztratil mnoho. Úpadek nastal v jednotě víry a prostotě dřívějších dob a tím také v mravnosti a zbožnosti. Podobně také jsme pozbyli pokoje a míru v životě veřejném i soukromém, v obchodu i v jednání mezi sebou věrnosti a víry, ve všech svých podnicích pevného základu. A skorem bez výsledku hledá dnešní pokolení vybřednouti z tohoto bludiště. Proto zajisté neprospěje mu nic tak znamenitě, jako mocná přímluva sv. Antonína, jenž je uvede k dávné víře a k dřívější lásce.¹⁾

Za tímto účelem k odstranění neblahých nynějších socialních poměrů hodí se zajisté co nejlépe dvě bratrstva zařízená ku cti sv. Antonína; první z nich jest založeno v Padově a druhé v Římě.

Bratrstvo sv. Antonína²⁾ bylo zřízeno r. 1888. v Padově a od papeže Lva XIII. milostivě potvrzeno a četnými odpustky obdařeno. Účelem bratrstva jest: šířiti úctu k sv. Antonínu mezi lidmi a sice modlitbou, rozšiřováním vhodných spisů a p. a tím také podporovati katolíky v boji, jenž jest veden pro sv. víru, pro spásu národů, pro znovuzřízení společenského života a pořádku, k vůli pokoji a konečnému vítězství církve svaté.

¹⁾ Dr. Heim l. c. str. 432. násled.

²⁾ Viz »Antonius von Padua« Landshut I. Jahrgang. str. 29 a 346. Dr. Heim l. c. str. 426 násled.

K dosažení tohoto cíle pozůstává toto bratrstvo:

1. Ze sdružení lidí učených a vzdělaných, jichž spisy jsou k prospěchu celého bratrstva vydávány v tiskárně svatého Antonína v Padově.

2. Ze členů, kteří jsou vůbec zapsáni do bratrstva anebo v jednotu modlitby.

3. Z tak zv. křižáckého vojska sv. Antonína.

Kdo si přeje býti přijat do tohoto bratrstva, nechť odešle řediteli bratrstva do Padovy na lístku své jméno a příjmení. Adresa v jazyku vlášském zní: Al Riverendo Direttore della Confraternità di San Antonio. Padova. Italia.

Komu by se to však zdálo býti spojeno s obtížemi, může zaslati své jméno redakci časopisu „Antonius von Padua“ v Landshutu v Bavorsku vydávaného, jež sama vše bezplatně obstará u ředitele bratrstva v Padově.

Všem členům se doporučuje, by se v duchu připojili ke všem modlitbám a svatým úkonům, jež jsou konány za bratrstvo a vynasnažili se často k svému užitku používatí těch milostí, jichž se jim dostává. Hlavně však mají se všichni členové denně účastňovati tak zvané duchovní pouti do Padovy, jež záleží v tom, že se v duchu asi kolem 10. hod. dopolední shromáždí u hrobu sv. divotvůrce a jsou tu přítomni mši svaté, jež se tu slouží na úmysl sv. Otce.

Totéž platí o tak zvaném křižáckém vojsku sv. Antonína, jež pozůstává ze zástupu bojovníků, kteří zbraněmi modlitby potírají nepřátely církve svaté. Tito nosí též jako zevnější odznak škapulíř nebo kříž svatého Antonína a mají také často se modlití, dělajíce znamení svatého kříže, požehnání sv. Antonína proti útokům zlého nepřitele, jež zní:

„Ejhle, kříž Páně! Prchněte, vy moci nepřátelské, zvíťazil lev z kmene Judova, kořen Davidův. Alleluja!“ (100 dní odpustků. Lev XIII. 21. května 1892.)

Doporučuje se hlavně členům duchovního stavu, aby se snažili dle svých sil šířiti toto bratrstvo; při mši svaté nechť pak zvláště jsou pamětlivi potřeb členů bratrstva a činí vzpomínku na jejich úmysl.

Který duchovní by si přál zříditi toto bratrstvo ve své osadě a vésti je, jest jeho povinností, by to sdělil s ředitelstvím v Padově (možno psáti latinsky). To pak milerádo zašle padovským biskupem potvrzené nařízení na ordinariat dotčeného kněze, žádajíc o dovolení (ovšem jen tehdá, když žadatel si zprvu již sám dovolení nevyžádal) k zřízení odnože bratrstva. Brzo na to pak zašle hned jmenovanému knězi diplom. Dále jest povinností takového kněze, aby ustanovil vhodné osoby jako šířitele bratrstva a také požádal v Padově pro ně o diplomy. Konečně pak se žádá místní ředitel bratrstva a šířitelé, aby pokud možno měsíčně nebo alespoň čtvrtletně konávali shromáždění, na němž by se radili o vhodném rozšíření bratrstva, o udělených milostech sv. Antonínem a také o vhodném jich uveřejnění. Tam, kde již jest třetí řád svatého Františka, může se to vše státi při měsíčním shromáždění. Přijetí do bratrstva děje se úplně bezplatně; ovšem dobrovolnými dárky k dobrým účelům se neopovrhne.¹⁾

Duchovní užítky plynoucí členům tohoto bratrstva jsou:

- a) Každodenní mše svatá, sloužená v 10 hodin na hrobu sv. Antonína. Každý první a třetí úterek v měsíci (o 11¼ hod.) slavná mše svatá;
- b) zvláštní mše sv. v každý z třinácti dnů předcházejících svátek sv. Antonína (od 31. května do 12. června);
- c) hojné odpustky udělené členům bratrstva od Jeho Svatosti papeže Lva XIII. a nejdůstojnějších biskupů;
- d) všechny prosby, přání a záležitosti členů se svatému Antonínu zvláště doporučují;

¹⁾ Za diplom jest poslati 2 koruny jako náhradu za výlohy tiskové a poštovní.

e) za zemřelé členy bývají velmi často slouženy mše svaté.

Členové bratrstva kromě jmenovaných duchovních užitek mohou si vyzískati mnoho svatých odpustků jak plno — tak i neplnomocných. Plnomocné odpustky mohou si členové získati za obyčejných podmínek (totiž když hodně přijmou svaté svátosti, navštíví nějaký kostel a tam se pomodlí na úmysl sv. Otce) v následující dny:

1. 13. června ve svátek sv. Antonína a bratrstva.

2. 15. února, kdy se připomíná památka přenesení svatých ostatků světce.

3. 15. srpna o svátku Nanebevzetí Panny Marie, dnu to, kdy se světec narodil, a

4. 16. ledna o svátku sv. pěti prvomučníků řádu svatého Františka. (Dekret Jeho Svatosti papeže Lva XIII. 21. června 1890.)

Mimo to mohou se členové státi účastnými odpustků udělených pro úterkovou pobožnost, a sice:

a) neplnomocných odpustků 100 dní na každý z devíti úterků, o nichž se koná pobožnost k sv. Antonínu;

b) plnomocných odpustků v poslední z těchto úterků za obyčejných podmínek. (Leo XIII. 18. června 1892.)

Konečně si mohou též vyzískati odpustků pro třináctidenní pobožnost k svatému divotvůrci:

a) plnomocných v některý z těchto třinácti dnů za obyčejných podmínek;

b) neplnomocných odpustků 300 dní v každý den 13denní pobožnosti přípravné před svátky sv. Antonína (15. února a 13. června). Podmínky k jich získání jsou: 13 Otčenášů a Zdravasů s tolikéž Sláva Otci atd. a zároveň při tom kratičká úvaha o ctnostech sv. Antonína. (Leo XIII. 28./5. 1888.)

c) neplnomocné odpustky 300 dní, když nějaký člen

bratrstva v libovolnou dobu roční během 13 dnů po sobě jdoucích nebo 13 úterků koná ony modlitby uvedené výše (b).

(Leo XIII. 28. května 1888.)

Všech těchto přehojných užiteků duchovních může se státi účastným každý člen. Zvláštních závazků neukládá toto bratrstvo svým členům, takže věru by neměl nikdo váhati, státi se účastným tak velikých milostí za tak lehkých podmínek. Bratrstvo toto čítá již mnoho tisíc členů.

Než myslím, že daleko rozšířenějším bude ještě jiné bratrstvo zřízené k šíření úcty sv. divotvůrce roku 1894. v Římě a sice od jeho Eminencí kardinála Lucida Marie Parocchiho, vikaře jeho svatosti, za souhlasu generála celého řádu sv. Františka a jeho definitoria.

Bratrstvo zřízené v kostele sv. Antonína, v sídle hlavy křesťanstva, blíže slavné basiliky Lateranské nese název „Pia Unio Sancti Antonii Patavini“ — „Zbožná jednota svatého Antonína Padovského“¹⁾ Hned v prvním roce svého založení čítala tato jednota na 100.000 členů. Rok na to pak počet členů se páčil na jeden milion, kteréž číslo se za dnešních dnů skorem zdvojnásobilo.

Vrchním ředitelem jednoty jest general řádu svatého Františka, jenž má od svaté Stolice tu moc, že může i jiné kněze delegovati, aby věřící jeho jménem přijímali do jednoty a pobočky její v jiných zemích zařizovali. Takových poboček jest dnešní dobou velice mnoho.

Pobočka „zbožné jednoty“ může býti zřízena v každé krajině, jakmile k tomu dána plnomoc od generála řádu františkanského a dovolení od biskupa té diecese, v níž má býti zřízena. Představený takovéto pobočky zákonitým způ-

¹⁾ Vzděláno dle časopisů: »Acta Ordinis Minorum« ročník XV. str. 46—48; 167—168. — »Antonius von Padua« ročník I. str. 252. — Heim I. c. str. 433 násled.

sobem zřízené má právo vésti zvláštní knihu, do níž pak zapisuje věřící, kteří se přihlásili. Aspoň jednou v roce má takový představený zaslati vrchnímu řediteli bratrstva do Říma výkaz, v němž mu označuje celkový počet všech členů jednoty, aniž pak ovšem je třeba zasílati jména jednotlivých členů (vyjma, že by se jednalo o vznešené osobnosti světské a duchovní, na př. kardinály, biskupy, panovníky, knížata a p., jež slušno a záhodno jmenovati ku vzdělání věřících). V témž výkazu zároveň krátce (možno psáti latinsky) označí všechny důležité události, jež se týkají úcty sv. Antonína, anebo milosti a dobrodiní, jichž se dostalo věřícím na přímělu sv. Antonína. Tento výkaz každoročně budiž zasílán koncem měsíce prosince nebo počátkem ledna do Říma.

Adresa na vrchního ředitele bratrstva v Římě zní: „Al Riverendissimo P. Direttore della „Pia Unione di S. Antonio“, Roma, via Merulana 124. Italia.“

Jednotlivé pobočky mohou býti zřizovány nejen pro celou některou zemi, nýbrž i v každé diecesi, vikariatu, ano i v jednotlivých farnostech, ovšem zase s dovolením generála řádu sv. Františka a příslušné duchovní moci. K tomu však dlužno poznamenati, že tam, kde jsou kostely řádu františkanského, mají tyto pobočky býti zřizovány při nich, jinak s dovolením biskupa té které diecese i v jiném kostele nebo veřejné kapli.

Zpráva o stavu těchto jednotlivých menších poboček podává se následujícím způsobem. Všichni správcové poboček jednoty po celé zemi roztroušených podávají výkaz o stavu jednoty řediteli pobočky diecesanní, ten pak buď vše sám zašle do Říma, nebo pošle zase vše představenému pobočky zřízené pro celou jednotlivou zemi, jenž pak vše již sám ochotně obstará.

Výsada, že totiž na tom či onom místě jest zřízena pobočka „jednoty sv. Antonína“, jest místní; každý tedy duchovní, jakmile jest jmenován správcem takového kostela, tu jest již ipso facto ředitelem jednoty zřízené v témž místě. Může pak sám anebo prostřednictvím jiné osoby zapisovati nově přibylé členy, (takovou osobou může býti i laik, jenž také zaznamenává milosti udělené od Boha na přímělu sv. Antonína).

Ač není zcela nutno, aby každý člen měl potvrzení, že do bratrstva přijat, písemně, přece jest ku prospěchu každému, aby měl takové potvrzení. Jsou totiž na něm označena pravidla, závázky a odpustky jednoty. Lze je v různých jazycích obdržeti buď přímo z Říma nebo od ředitelů jednotlivých poboček.

Účel této jednoty jest dvojí:

1. Bez přestání vzdávati Bohu díky, že propůjčil svatému Antonínu Padovskému tak vznešený dar zázraků, a že jeho jméno neustále oslavuje jak na nebi tak i na zemi.

2. Prosby k sv. Antonínu za všechny ty, kteří ve svých duševních nebo časných záležitostech mají zapotřebí jeho zvláštní pomoci. Tedy hlavně:

a) za pohany, nevěrce, židy, kacíře, rozkolníky, aby našli pravou víru, které buď nikdy neměli anebo ji k svému největšímu neštěstí ztratili;

b) za hříšníky, které miloval tak vřele sv. Antonín, aby upřímným pokáním dosáhli opět té milosti, kterou ztratili;

c) za bratry a sestry tří řádů sv. Františka, aby bez únavy hledali onoho ducha serafského, jež měl vždy na zřeteli sv. Antonín, zachovávající sv. řeholi a řeholní pravidla, konečně pak našli a z něho se radovali a ho se vši bedlivostí ostříhali;

d) za chudé, aby se jim dostávalo denního chleba a konečně

e) za ty, kteří utrpěli časnou nějakou ztrátu na jmění, cti a dobrém jménu, aby to, co ztratili, jim bylo navraceno.

Leo XIII. dne 4. května r. 1894 poskytnul této „zbožné jednotě“ následující plnomocné i neplnomocné odpustky.

1. Odpustky plnomocné:

a) v den přijetí do jednoty anebo hned v následující neděli na to. Podmínky k jich získání zcela obyčejné;

b) v den svátku sv. Antonína Padovského, patrona jednoty, za týchž podmínek jako výše;

c) ve svátek přenesení ostatků sv. Antonína připadající na den 15. února. Podmínky obyčejné;

d) po třináct úterků v libovolný čas roční, ale jen jednou v roce. Těchto plnomocných odpustků účastnými mohou se státi členové jednoty, kteří po třinácte jmenovaných dnů konají nějakou pobožnost k sv. Antonínu a naplní podmínky k získání odpustků plnomocných obyčejně ustanovené, a konečně

e) v hodině smrti po přijetí svatých svátostí anebo kdyby to nebylo možno, po jednom skroušeném a vroucím vyslovení jména Ježíš.

2. Odpustky neplnomocné:

a) odpustky 7 let a 7 quadragen v jednotlivé po sobě následující dny devítidenní pobožnosti před svátkem svatého Antonína (13. června) konané;

b) odpustky 100 dní jednou za den. Podmínky k jich získání: Třikrát zbožně říci: Sláva Otci atd. ke cti nejnejvětější Trojice na poděkování za zázračnou moc udělenou sv. Antonínu a konečně

c) odpustky 100 dní jednou za den. Podmínka: Libovolná modlitba na úmysl jednoty.¹⁾

¹⁾ Všechny tyto jmenované odpustky, jak plno-, tak i neplnomocné mohou býti obětovány za duše v očistci. Ex rescript. S. C. Indulg. 4. Maji 1894.

Jeho Svatost papež Leo XIII. ráčil uděliti reskriptem svaté kongregace odpustků ze dne 9. června 1896 všem věřícím, kteří by se ku cti sv. Antonína pomodlili třináctkrát Otčenáš, Zdrávas, Sláva Otci atd., odpustky 100 dní jedenkrát za den, jež také možno obětovati za duše v očistci.

Konečně mají všichni členové jednoty podíl na plodech mše svaté, jež se obětuje za ně a za dobrodince chrámu sv. Antonína v Římě každý úterek; podobně mají účastenství ve všech modlitbách a dobrých skutcích, jež se každoročně konají v celém řádu sv. Františka.

Povinnosti členů jsou:

a) Každodenně třikrát říci: Sláva Otci atd. na poděkování nejsvětější Trojici za tak velikou moc, kterou má přímluva sv. Antonína;

b) každodenně responsorium k sv. Antonínu, jež níže uvádím. Ti však, kteří by neznali nebo neměli toho responsoria, nechť se místo něho pomodlí jednou Otče náš, Zdrávas a Sláva Otci atd.;

c) podle možnosti nechť udělí nějakou almužnu chudým a sice pokaždé, když se jim na přímluvu sv. Antonína dostalo od Boha nějaké milosti. Nejlepším jest v tom ohledu zařízení „chleba sv. Antonína“, o němž hned v následujícím se zmíním;

d) každý z členů má sděliti řediteli jednoty nebo pobočky všechny milosti a dobrodiní, jichž se mu dostalo na přímluvu svatého Antonína. Než v tom ohledu musí býti té největší svědomitosti. Proto také každá taková zpráva musí býti potvrzena podpisem vlastního zpovědníka nebo jiné věrohodné osoby, pokud jest to možno; tito dosvědčují, že událost se zakládá na pravdě. Zvláště podivuhodné takové události uschovávají se pak v archivu kláštera sv. Antonína v Římě;

e) každý člen podle možnosti nechť přijme o svátku sv. Antonína (13. června) anebo v některý jiný den oktávy téhož svátku hodně svátost svatého pokání a nejsvětější svátost oltářní.

Podmínky přijetí do jednoty této jsou velice lehké, takže každému věřícímu možno státi se členem:

a) každý, kdo chce býti přijat do jednoty, ať má ten pevný úmysl, že chce dle možnosti vyplniti všechny závazky, jež ukládá jednota svým členům. Tomuto pevnému předsevzetí nechť každý po svém přijetí zůstane věrným, věda, že by se jinak nestal účastným milostí jednoty. Po vykonání povinností lze teprve dosíci milostí;

b) každý ať oznámí představenému jednoty své jméno, příjmení, bydliště a zemi odkud pochází, pokud možno i stav. Také nechť zašle potřebný obnos v poštovních známkách, aby mu mohl býti doručen lístek potvrzení, že jest skutečně zapsán do bratrstva. Důležitost toho jsem ukázal již výše.

Ze všeho, co jsem uvedl o této „zbožné jednotě ke cti svatého Antonína Padovského“, vidno, že každý za poměrně snadných podmínek se může státi účastným tolika duchovních milostí a dobrodiní. Nuže, tedy nechť i v našich vlastech českých se rozšíří toto bratrstvo. Synové sv. Františka jistě budou všude jeho horlivými šířiteli.

Ovšem dovoluji si podotknouti, nikdo si nesmí mysliti, že by úcta k sv. Antonínu závisela jediné na vstupu do některého z jmenovaných bratrstev. Neboť vše to jest toliko prostředek k dosažení cíle, jehož když každý — v duchu církve svaté — řádně použije, také dosáhne. Nikdo z ctitelů svatého divotvůrce nezapomínej, že jak Bůh tak i jeho svatí mají býti a také chtějí býti ctěni touhou po dokonalosti.

Ke konci této kapitoly považují také za nutné zmíniti se též o jiných pomůckách k šíření úcty k sv. Antonínu. Jsou to modlitby, mezi nimiž první místo zaujímá známé respon-

sorium, jež až do nedávna bylo připisováno sv. Bonaventurovi. Než v nejnovější době dokázal P. Ferdinand Maria d'Araules, O. F. M., že autorem tohoto krásného responsoria jest jiný syn sv. Františka, totiž br. Julian ze Špýru, jenž sepsal nejen krásné životopisy světců, Františka a Antonína, nýbrž i velmi krásné církevní hodinky na svátky obou těchto hvězd řádu serafského. Čas, kdy asi bylo to responsorium sepsáno, spadá v leta od r. 1232—1240.¹⁾ Tím ovšem celé responsorium jest pro nás všechny stejně drahým a milým, třeba by sv. Bonaventura nebyl jeho autorem, ač byl jeho horlivým šířitelem.

Vydal jsem je sice již jedenkrátě tiskem²⁾ v jazyku českém, než podávám je opět, za tím účelem, aby došlo nejhojnějšího rozšíření. Podávám jak jeho původní znění v jazyku latinském pro vzdělanější čtenáře, tak i český volný překlad.

Si quaeris miracula,
mors, error, calamitas,
daemon, lepra fugiunt,
aegri surgunt sani.

Zde jsou divy, hledáš-li je:
smrt, neštěstí, všecken blud,
málomocnost, ďábel prchne,
uzdraví se chromý úd.

Cedunt mare, vincula;
membra, resque perditas
petunt et accipiunt
iuvenes et cani.

Moře klesne, — pouta spadnou,
Antonín ti najde zas,
co jsi ztratil a co hledáš
celý den a celý čas.

Pereunt pericula
cessat et necessitas:
narrent hi, qui sentiunt,
dicant Paduani.

Neštěstí a bída zmizí
a ty najdeš v světě ráj —
to ti hlásá město cizí,
paduanský celý kraj.

Cedunt mare vincula etc.

Moře klesne — pouta spadnou atd.

¹⁾ Viz »La vie de Saint Antoine par Jean Rigauld«. Appendice pag. 185 násled.

²⁾ Viz »Divotvůrce Paduanský« Praha 1897. str. 99 násled.

Gloria Patri et Filio et Spiritui
sancto.

Cedunt mare vincula etc.

Ora pro nobis, B. Antoni.

Ut digni efficiamur etc.

Sláva Otci i Synu i Duchu sva-
tému.

Moře klesne — pouta spadnou atd.

Oroduj za nás, sv. Antoníne,

Abychom byli hodni učiněni atd.

Oremus:

Ecclesiam tuam Deus beati
Antonii Confessoris tui comme-
moratio votiva laetificet, ut spi-
ritualibus semper muniatur auxi-
liis et gaudiis perfrui mereatur
aeternis. Per Christum Dominum
nostrum. Amen.

Modleme se:

Potěš, ó Bože, svou církev
důvěrnou vzpomínkou na blah.
vyznavače, svatého Antonína, aby
se jí duchovní, pomoci vždy
dostávalo a věčných radostí po-
živati zasloužila. Skrze Krista,
Pána našeho. Amen.¹⁾

Jest věcí zcela dokázanou, že věřící dosáhli již zbožnou
modlitbou tohoto responsoria přemnohých milostí,
také sv. divotvůrce na jevo, jak jest mu milá tato modlitba.

Nemálo věřících připojuje k responsorium ještě jiné
modlitby vyňaté z bohoslužby, jež také můžeme zde jme-
novati jako vhodné pomůcky k uctívání milého nám světce.
Jest to především onen zamilovaný chvalozpěv světce samého,
jenž na jeho rtech zazníval ještě v poslední chvíli života.
Jest to chvalozpěv Marianský: „O gloriosa Domina“. Po-
dávám jeho latinský original s překladem ovšem poněkud
volným.

„O gloriosa Domina, Excelsa super sidera, Qui te
creavit provide, lactasti sacro ubere. — Quod Heva tristis
abstulit, tu reddis almo germine; intrent ut astra flebiles,

¹⁾ Odpustky 100 dní dosáhne ten, kdo se toto responsorium
zbožně pomodlí. Kdo měsíčně každý den se je modlí, může jednou
v měsíci dosáhnouti plnomocných odpustků, když vyplní obyčejné
podmínky. Decretum 25. Januarii 1866.

caeli fenestra facta es. — Tu Regis alti ianua et porta lucis fulgida; vitam datam per Virginem Gentes redemptae, plaudite. — Gloria tibi Domine, qui natus es de virgine, cum Patre et sancto Spiritu in sempiterna saecula. Amen.

„Panno, slavný panen květe, již hvězd dvanáct věnec plete, ježto mlékem hrudi svojí Stvořitele svého kojí. — Co nám vzato Evou škodu, vracíš darem svého plodu. Otevíráš nebe svory, by tam vešly plačné sbory. — Mocného tys krále brána, Světla ctného skvělá schrána, velebte již národové pošlé z Panny žití nové. — Kriste, plode čisté děvy, lid ti chválu s plesem jeví; Otci též i Duchu stálá budiž dána věčně chvála. Amen.¹⁾“

Veliké vážnosti u zbožných věřících se také těší antifona k nešporám svátku sv. Antonína. Jak se zdá, byl asi jejím autorem také br. Julian ze Špýru jako responsoria „Si quaeris“. Zní:

„O proles Hispaniae, pavor infidelium, nova lux Italiae, nobile depositum urbis paduanae: Fer Antoni, gratiae Christi patrocinium, ne prolapsis veniae tempus, breve creditum, defluat inane.“

„O potomku Španělska, hrůzo nevěřících, nové světlo Italie, vznešený poklade města padovského: Antoníne, přispěj nám ku pomoci milostí Kristovou, by neminul bez užitku pro nás pokleslé čas nám svěřený.“

Sv. Bonaventura, když shledal při přenášení ostatků sv. Antonína jazyk velikého světce neporušený, zvolal pln úžasu ona výše uvedená krásná slova modlitby: „O jazyku požehnaný atd.“ Velice se doporučuje zbožným věřícím, aby se je častěji modlívali, přidávajíce k nim prosbu a modlitbu:

✠. Oroduj za nás svatý Antoníne.

R. Abychom hodni byli učiněni zaslíbení Kristových.

¹⁾ Viz Pelikovského »Regulní knížka« str. 445. (5 vydání).

Modleme se.

Ó všemohoucí Bože, jenž jediný konáš zázraky, propůjč nám, prosíme tebe: jako ty's neporušený zachoval jazyk svého vyznavače sv. Antonína po jeho smrti, tak i my zase jeho přímluvou a následováním jeho příkladu byli hodni učiněni, věčně Tebe chváliti a velebiti. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Kapitola desátá.

Chléb chudých.¹⁾

Jest pravdou, že díla Boží začínají obyčejně nepatrně, než poznenáhlu rostou, bují vzdor těm mnohým překážkám, jež se jim nejednou od světa staví v cestu. Tak se to mělo i s oním nyní již takorčka všeobecně známým dílem „Chlebem sv. Antonína Paduanského“. Dílo toto, jak seznáme, nese na sobě známky přelaskavé prozřetelnosti božské.

Počátky jeho byly praskrovné. V koutečku chudého krámku vzalo svůj počátek, a hle, nyní jest rozšířeno po celém světě křesťanském. Kde jsou věrní ctitelové sv. divotvůrce, tam i toto dílo nalezlo vhodné půdy. — Přeješ si, milý čtenáři, zvědět, jak vzniklo toto dílko? Jako všechna díla Boží bez hluku, beze vší reklamy. Vzniklo ve francouzském městě Toulouse v ulici Lafayette

¹⁾ Použito hlavně: Etienne Jouve, »Sv. Antonín Toulouský a chléb chudých«, Praha 1898. Dále pramenů uvedených k stejnojmennému pojednání v modlitební knížečce mnou vydané. Viz »Divotvůrce Padovanský« str. 156. pozn.

v skromném krámku obchodnice s plátnem, slečny Ludvíky Bouffier. Odeberme se tam v duchu, tam se nám dostane potřebného poučení.

Vstupme jen bez bázně do vnitř, třeba bychom nechtěli ničeho koupiti, neboť od 12. března r. 1890. navštěvuje krámek tento mnoho lidí bohatých i chudých, prostých i vznešených, ne tak, aby sobě v krámku vybrali něco ke koupi, ale aby navštívili sošku sv. Antonína, nalézající se v přílehlajícím pokojíku za krámkem, o kteréžto sošce slyšíme lidi vypravovati mnoho zázračného.

Hned jak vstoupíme do pokojíka, padne nám do oka tato milá soška sv. divotvůrce padovského, okrášlena světlý a mnohými pestrými květinami. Světla ozařují dosti temný pokojík. Vedle sošky nalézá se pokladnička, do níž přichozí ukládají své dárky pro chudé; hlavně tak činí ti, kteří tu došli na přímluvu sv. Antonína vyslyšení svých proseb. Tyto dárky nejednou jsou dosti značné.

Tento nepatrný příbytek vyvolil si sv. Antonín, aby odtud zaháněl bídu a nouzi chudiny. Než jak se to stalo, tážeš se již, milý čtenáři, netrpělivě? Přenechávám slovo zbožné dívce, Ludvíce Bouffier. Ta psala v listu svém k P. Maria-Antonínovi, horlivému členu z řádu OO. kapucínů, následovně:

„Je tomu asi čtyři léta. Já sama neměla ještě žádné vědomosti o účtě k sv. Antonínu Padovskému, leda že tak všeobecně jsem slýchala, že pomáhá nalézti věci ztracené.

Jednoho rána nemohla jsem otevřítí svého krámu, zámek byl polámaný; poslala jsem pro zámečníka, který celým svazkem klíčů se namáhal, aby otevřel. Na konec pravil: „Půjdu pro nástroje, abych, nedají-li se dvěře otevřítí, jich vypáčil. V jeho nepřítomnosti pravila jsem si vnuknutím Božím: „Slíbíš-li sv. Antonínu něco chleba pro chudé, učiní snad, že bude lze otevřítí dvěře bez násilí.“ V tom okamžiku vrátil se také zámečník se svým soudruhem. „Buďte tak dobří,“ pravila jsem k nim: „vyhovte mé prosbě; slíbila jsem sv. Antonínovi chléb pro chudé; zkuste ještě jednou, než vypáčíte dvěře, možná, že teď otevřete, světec nám pomůže.“

Oba zámečníci souhlasili a učinili dle mého přání, a hle, hned první klíč, jež vrazili do polámaného zámku, otevírá bez nejmenších obtíží dvěře, jako kdyby k nim patřil. Netřeba vám popisovati udivení všech přítomných. Byloť všeobecné. Od té doby všechny mé dobré přítelkyně uctívaly dobrého světce; všechny své prosby mu nyní odporoučíme, slibující chléb chudým. A jsme udiveny nad milostmi, jichž se nám dostává.

Jedna z mých důvěrných přítelkyň, svědkyně těchto divů, slíbila kilo chleba po všechny dny svého života, dostane-li se jí pro jednoho člena rodiny odstranění neduhu, který jej trápil po 23 leta. Milost udělena ihned a neduh se již neobjevil; z vděčnosti koupila sošku svatého Antonína, kterou mi dala darem. Postavili jsme ji do temného zákoutí. Jest to mé zákramí. Nuže, věřil byste,

důstojný otče, že celý den jest temné, malé zákramí naplněno lidmi, kteří se modlí s neobyčejnou zbožností? A nejen, že se každý modlí, ale mohlo by se říci, že každý je placen za to, aby ve známost uváděl a šířil tuto pobožnost.

Vojín, důstojník, velitel námořní, vydávaje se na dlouhou cestu, přichází se slibem 5 franků chleba pro chudé, nestane-li se mu na cestě nic zlého. Matka přichází s prosbou za uzdravení dítky neb za šťastný výsledek zkoušky. Rodina opět prosí za obrácení milé duše, jež umírají, nechce přijati kněze. Pak zase jest to služka bez místa nebo dělník hledající práci — a všechny tyto prosby doprovází slib darovati chleba, budou-li vyslyšeny.

Nuže, důstojný otče, abyste si mohl učiniti pojem o milostech, jež rozdává sv. Antonín Padovský (peníze se totiž skládají až po vyslyšení), sděluji s Vámi, že poslední měsíc bylo uloženo do skřínky 539 franků, takže jsme mohli rozdati 1300 kilogramů bílého chleba chudým; a tak jest tomu skoro každý měsíc.

Zvláště dal naší milé pobožnosti veliký rozkvět vysměvačův článek, jež uveřejnil bezbožný list našeho města ve svých sloupcích; tento článek platil mně, denuncoval mě před veřejností, že já to jsem, která udržuje pověru v našem městě. Zaradovala jsem se, čtouc článek, neboť, co jsem tušila, stalo se, z malé nehody učinil Bůh veliké dílo; jeť tak dobrý a mocný.

Máme přímo báječné sliby chleba, máme ho za tři tisíce franků, nemluvě o malých darech, jichž nelze sečísti.

Denně přicházejí poukázky s vděčným poděkováním sv. Antonínu; se všech stran, z Lyonu, Valence, Granoblu, Montpellier, Nizzy, Grassy, Marseille, Hyères a z tisíce jiných míst; ano i z Dahomeje obdrželi jsme od jednoho hejtmána 40 franků; zaslal je přímo z bitvy. Bylo by třeba celých svazků, aby mohly býti zaznamenány všechny milosti jak časné tak i duchovní.

Přejete si také, důstojný otče, věděti, jak se pěkný bílý chléb sv. Antonína rozdává. Takto. Učinily jsme si seznam všech ústavů chudých, sirotčích a jiných celého okolí, nezapomenuvše ovšem na milosrdné sestry, a jakmile máme v pokladně peníze, učiníme po řadě dotaz, na který den si každý z ústavů přeje chleba; v ustanovený den obdrží 50, 80, 100 kg. chleba, což závisí na počtu osob a dětí v domě. Přijímajícím tento bílý chléb se oznámí, že není z ústavu, nýbrž že je ze zákramí sv. Antonína. Tu dítky spínají ruce a vysílají k sv. Antonínu vroucí díky, doprovázené tisícerým „ať žije“. Tento způsob jest patrně světcí milý, poněvadž malému dílu žehná stále víc a více.“

Až potud nám o celém vzniku tak šlechetného díla vypravuje slečna Bouffierova sama. Hned od počátku v útulku, v němž se zalíbilo svatému divotvárci ukázati vliv, jaký má u Boha, stal se sv. Antonín nepozorovaně účastníkem všech událostí denních i nejmenších. On byl

jaksi členem rodiny. Nebylo starosti, která mu nesvěřena, nebylo snažení, které u něho nehledalo pomoci. A s jakou dojmavou prostotou obraceli se k němu, aby udělil nějakou milost, toužebně žádanou pro sklíčenou duši; voláno pak k němu často, aby si pospíšil, chce-li chleba pro své chudé. A sv. Antonín ukazoval, že je přítomen, že slyší jejich naivní prosby; závodil se svými důvěrníky ve šlechetnosti.

Útulek sv. Antonína v ulici Lafayettově má jak řečeno své stálé návštěvníky, kteří sem vykonávají pouť skorem každodenně; patří k různým třídám. Ale zajímavě jest pozorovati nové prosebníky, kteří přicházejí poprvé a bojí se, aby se neklamali. Vážní pánové, duchovní, cizinci, přibyvše s vlakem přímo z Nizzy nebo Cannes, přecházejí přede dveřmi, zkoušejí štít a nahlízejí nesměle do krámu. Nevidí nic, co by se podobalo kapli a sami by se jistě neodvážili do vnitř. Stává se často, že nějaká žena jdoucí kolem, jim řekne: „Nemýlíte se, zde jest to; hledáte sv. Antonína, není-liž pravda?“ Jindy sama slečna Bouffier, vidouc jejich rozpaky, vychází a dí: „Přejete si viděti našeho dobrého světce? Vstupte!“

Přicházejí časem i stydlaví prosebníci, kteří se bojí, aby nebyli viděni. Kolik by bylo lze jmenovati takových, kteří se utíkají k sv. Antonínovi, aniž by toho přiznali. Vyptávají se slečny Bouffier na to a ono, rychle jí tisknou do ruky nějaký dar a odcházejí, jako kdyby byli příliš zaměstnáni. Podivným se bude zdáti, že jsou i prosebníci

zatvrzelí. Jsou to takoví, které světec vyslyší, kteří se mu však odměňují nevděkem. Slibu svému nedostojí, ano prohlašují ke všemu ještě, že celá věc jest pouhou pověrou.

Z pilných návštěvníků uvéstí dlužno především křesťanské dělníky, kteří si učinili úkolem rozšířiti úctu k sv. Antonínu i do dílen. Přicházejí si do ulice Lafayettovy pro malé medaile světcovy, jež pak rozdávají svým kamarádům. Nedávají jich všem bez rozdílu, ale nikde jich neodmítají; ano častěji vidí ku svému podivení, že někteří, o nichž mysli, že by jich nepřijali a kterým jich tudíž nedali, byli právě tím uraženi a žádali za ně, předstírajíce ženu, děti, jimž prý tím učiní radost.

Téměř každého večera přicházejí vojíni, hlavně bohoslovci, aby se pomodlili u divotvůrce. Odcházejíce, odnášejí si pravidelně s sebou chléb sv. Antonína, jenž ze zvláštní jemné a mateřské přízně bývá pro ně uschován.

Mimo to jest ještě jeden kruh návštěvníků, na který nesmíme zapomenouti. Stává se nejednou, že v jisté době, kdy krámek bývá nejméně navštěvován, osmělují se ženy z pověstných čtvrtí toulonských, nedaleko vzdálených, vniknouti do zákramí. Pamětliva jsouc milosrdenství a dobroty Spasitelovy, který i hříšníky přijímal, slč. Bouffier dělala by si z toho svědomí, aby jim bránila přístupu. Vcházejí s bázní, přemáháním, a vzrušení užaslé slč. Bouffier bývá veliké, když vidí tyto ubohé dívky se vrhati k nohám světce a žádati na něm v slzách svou

nápravu. Jak bývá dojata jejich pokorou! Jejich chování svědčí, že jsou si vědomy své nehodnosti a pociťují vřele milost, která jim jest prokázána.

Panický světec, který tak přísně bojoval proti vášním lidským a všude, kde pracoval, položil uzdu mravní pokleslosti, má zajisté milosrdný ohled na tyto hříšnice, jež přicházejí s pláčem k němu, žádající síly, aby mohly zlomiti hnusné okovy, jichž nenávidí. — —

Z počátku po dobu asi dvou let živořilo celé dílo „chleba sv. Antonína“. Příjmy z almužen pro chudé byly tak nepatrný, že sotva stačily na chléb pro nemocnici milosrdných sester. Než sl. Bouffier a její přítelkyně těšil každý byt i nepatrnější dárek pro chudé. Nikdo z nich si nedal práce, aby zaznamenával tyto skrovné sumy. Proč by to také byly činily? Jaký účel mohla míti věc, která by snad byla považována za předpojatost? Zdálo se býti domýšlivostí, účtovat tyto nejisté příjmy. Než konečně 2. listopadu 1891. počala přece zbožná dívka počítati denní příspěvky do pokladnice sv. Antonína splývající. Podivno, že od té chvíle, co veden o nich účet, příjmy značně vzrostly. Tím dal jistě sv. divotvůrce na jevo, že jest mu milým, když zaznamenáváme jeho milosti.

Od této chvíle počalo býti celé dílo vážně a jako dílo budoucnosti pojímáno; rostlo vřutíhledě. V listopadu toho roku vykazoval účet 299 franků a 50 centimů, prosinec 198 franků a 90 centimů. V roku 1892. sebráno celkem 5743·90 franků; 1893. daleko více totiž: 38.481·85

franků. V roce 1894. obnos 108.506 franků. Od té doby měsíčně vykazuje pokladnice v zákramí sl. Bouffierovy veliké příjmy.

Důvěrnice sv. Antonína nešetří při jich rozdělování. Jest to denní chléb tisíce chudých různého druhu, kteří jí byli odevzdáni, a ona se přičiňuje, aby se jim ho dostalo. Neukládá ničeho; rozdává vše, nestarajíc se o zítřek. Všechnu starost o chléb chudých ponechává sv. Antonínu, říkájíc: „Dokud mi světec bude dávat, budu i já rozdávati. Přestane-li jednoho dne, dobře, přestanu i já. Jsem jen jeho prostřednicí, vykonavatelkou jeho dobroty. Jest jeho věcí, aby se staral o chudé, kteří na něm žádají chleba.“

Práním této zbožné duše vždy bylo, aby dílo chleba sv. Antonína se stalo všeobecným. Bylo jí sice řečeno: „Ale, jestliže toto dílo se všudy rozšíří, bude vašemu dílu na škodu. Když sv. Antonín má zvláštní zálibu v vašem zákramí, proč nechcete u sebe soustřeďovati všechny příjmy?“

Proč se znepokojujete? odpovídala vždy tato dobrá duše. Jest to dílo Boží a sv. Antonína. Budoucnost, na kterou jiní tolik myslí při svých podnicích, nečiní mi nejmenších starostí. Jsou dobří lidé, kteří myslí, že si lámu hlavu plány a počítáním; jak se mýlí! Hle na 40 ústavů diecesních podporujeme, a kdybyste věděli, jak prostě jednáme. Pravím ještě jednou, jest to chléb denní, jehož žádají naši starci a naši sirotkové a Bůh jim ho obstarává. Nechť ho o něj prosí jako my.“

Četné dary přinášené do ulice Lafayettovy zůstávají obyčejně tajemstvím. Jen radostná tvář dárců nasvědčuje tomu, že milost je vyváží. A tyto dárky dosti často jsou překvapující. Jsou ovšem skrovnou odměnou za všechna ta dobrodiní, jež uděluje svým milým divotvůrce padovský.

Jakou cenu má u Boha dobročinnost, když stačí slib chleba pro chudé na získání tak přemnohých milostí!

Jak jsem podotknul, byla slč. Bouffier hned od počátku horlivou rozšiřovatelkou chleba sv. Antonína. Dala vytisknouti zvláštní oběžník k použití všem, kteří se všech stran celého světa ji žádali o poučení a radu. Oběžník tento podávám dle díla svrchu citovaného celý. Zní:

Dílo chleba sv. Antonína Padovského.

Bůh očividně žehná tomuto dílu od včerejška. Nelze již ani sečísti měst a vesnic, v nichž jest zařízení, a všudy přináší podivuhodné výsledky. Nedávají-li nám milosti všeho druhu, jimiž Bůh obmýšlí prosebníky slavného divotvůrce, právo domnívati se, že chce Bůh, aby tento krásný a účinný způsob udíleti almužnu, vždy se víc a více šířil a stal se všeobecným? Pochopme a uchopme se toho prostředku, jež nám propřetelnost podává k vyhojení zaslepenosti a sobectví našich pokažených křesťanů. Víra bude nám po vůli Boží navracena dobročinností.

Jest velmi snadno, zaříditi dílo chleba, chceme-li úspěchy jeho věnovati hmotným potřebám chudých některé fary, nebo sirotčinci, neb kongregaci, nebo vydržování křesťanské školy. Stačí, postavíme-li na slušné místo v kostele neb kapli sochu, nebo i prostý obraz

svatého Antonína, tak, aby lid měl snadno přístup. K nohám sochy postaví se pokladnička pro dary; to jest vše.

Dílo, jaké se zalíbilo sv. Antonínu zříditi v Touloně, v malém zákramí ulice Lafayettovy, záleží v následujícím:

Žádá-li si někdo od našeho světce nějakou milost časnou nebo duchovní, která může býti jakákoliv, slíbí určité množství chleba nebo obnos stejné ceny pro chudé, který teprv pak splatí do pokladničky, když byla milost obdržena. Výše almužny jest ponechána dobré vůli a šlechetnosti jednoho každého. Určeno není nic. Byla-li udělena milost, dlužno si se zaplacením pospíšiti, má-li přízeň svatého Antonína býti zachována. K dosažení prosby jemu přednesené je velmi důležité, zabezpečiti si modlitby chudých, jimž se celý nebo část slíbeného daru dostane, sirotčinců, chudobinců, kongregací, škol atd.

Všechny chudé ústavy Fréjusské, sirotčince, chudobince, kongregace, kterým se posílá chléb sv. Antonína, jsou zavázány, modliti se třikrát denně skříženými rukama: Otčenáš, Zdrávas, Sláva Otci a trojí vzývání: „Svatý Antoníne Padovský, příteli Ježíšův, pros za nás!“ Je očividno, že v Touloně tomuto křížovému tažení modlitby děkujeme za nesčíslné milosti, jež náš světec nám uděluje.

V tomto ohledu může býti chléb slíben pro dílo nebo pro chudé, když to při slibu určíme. Když ale prosba je vyslyšena, dlužno chléb dáti těm, jichž modliteb bylo žádáno...“

Přidejme k doplnění této zprávy ještě radu, již jednatelka sv. Antonína dává často těm, kteří ji žádají o radu, jak nejlépe rozděleti almužnu. Jen nešetřiti, jen žádnou lakomou dobročinností; neobchodujte s podporami naléhavé chudoby pod záminkou, že dáte těm, kteří později přijdou. Taková příliš lidská opatrnost může se

státi nelidskou. Nevyčerpatelná šlechetnost světcova budiž nám vzorem.

Dílo „chleba chudých“ podobalo se zrnu hořčičnému, jež bylo ve svém vzniku nepatrné, ale během několika málo let vypučel z něho mohutný strom, jenž své rozložité větve rozprostírá daleko široko, ano až do naší matičky Prahy.

Málo jest měst ve Francii, kde by nebyl zaveden chléb sv. Antonína. Zvláště v Paříži bývá sv. Antonín uctíván skorem v každém kostele. Týdně rozdává se chudým chléb a při tom se jim káže slovo Boží. U srdce Páně na Montmartru, v krásném to chrámu, děje se podělování chlebem dvakráte v týdnu a to nejméně 2500 chudých. Mnozí z těchto následkem kázání obrátili se k Bohu. Tak spojuje svatý divotvůrce milosti tělesné s duchovními. Všichni tito chudí scházejí se každou neděli ve chrámu, kde jest pro ně sloužená mše sv. Mnozí při ní přistupují ke stolu Páně, a podiviti se musí člověk, vida tyto lidi, kteří žili dříve v bídě a spustlosti, kterak nyní s horlivostí i v noci se klaní nejsvětější Svátosti oltářní.

Jednou vyzval kněz v tomto chrámu chudé, aby se modlili k sv. Antonínu o chléb, poněvadž pokladnička jest prázdná a není zač koupiti chleba pro budoucí čtvrtek, kdy bylo určeno podělování. „Důvěřuji pevně“, pravil kněz, „že nás sv. Antonín v této nouzi neopustí.“ A hle, ještě před čtvrtkem došla dvě psaní s větším peněžitým obnosem, takže se za ně mohlo nakoupiti dosti chleba. „Proste a bude vám dáno“, osvědčuje se až doposud.

Podobně děje se i v jiných kostelích pařížských. Ve chrámu sv. Augustina jest rozdáván každou středu chléb a maso 1800 chudým, při čemž se jim také káže slovo Boží. V Bordeaux zvolil si sv. Antonín za svou svatyni bývalý vykřičený dům, zvaný „Alhambra“. Tam, kde se dříve hovělo všem neřestem, kde tolik duší propadlo věčné zkáze, tam nyní panuje sv. Antonín; rozdává chudým podporu tělesnou i duchovní, tam mnoho duší získáno bývá Bohu a nebi. Více než 49 farností dostává z „Alhambry“ podporu pro chudé.

Tak slaví sv. Antonín vítězství po Francii a účta jeho se rozmáhá po vsi zemi. Jen v měsíci lednu r. 1895. sešlo se v různých městech Francie nejméně milion franků darů sv. Antonínu, úžasná to suma, hledíme-li ke skrovným počátkům tohoto díla.

I v jiných zemích evropských i mimoevropských našlo toto dílo hojněho rozšíření. V Evropě hlavně se rozmáhá utěšeně v Belgii, Itálii, Německu, též v našem Rakousku. Hlavně však u nás v Praze nalézáme je zavedené již na mnohých místech na př. v Emauzích, v klášteře dříve Kristových na Malé straně u svatého Kajetána, u sv. Jakuba, v kostele Týnském, ve chrámu sv. Jiljí (u dominikanů) a j. Všude se jeví býti svatý Antonín velikým dobrodincem chudých, jak by se dalo dotvrditi mnohými doklady, o nichž však mi nemožno šíře se zmiňovati.“¹⁾

¹⁾ Snad mnohému již bylo divno, že »chléb sv. Antonína« není zaváděn v kostelích řádu sv. Františka, když přece svatý divotvůrce

Končím tuto kapitulu a tím také tuto druhou část životopisu sv. Antonína krátkou modlitbou, jejímž autorem jest j. Eminencí kard. Parocchi. Svatá kongregace udělila jí 100 dní odpustků, jež mohou býti též obětovány duším v očistci. Zní v překladu následovně.

„Přeslavný divotvůrče, otče chudých, jenž jsi zázračně odkryl
srdce lakomce, ležící mezi hromadami zlata, poněvadž
se ti od Boha dostalo té veliké milosti, že jsi měl
k chudým srdce soucitné; ty, jenž obětuješ naše
prosby Pánu Bohu, vymohl jsi nám jich
vyslyšení: přijmi s vděčným srdcem
dárek, jež ti obětujem ku pod-
poře chudých. Nechť prospěje
jim i nám. Podporuj nás
všechny s obvyklou
svou laskavostí
v potřebách časných, ale
mnohem více pečuj o naše duchovní
potřeby nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

náležel tomuto slavnému řádu. Nejdůstojnější general téhož řádu prohlásil totiž (Viz: »Acta Ordinis Minorum« ročník XIV. str. 48. poznámka 3), že v kostelích náležejících františkanům nemůže býti zřízeno toto dílo, poněvadž se tu jedná o peněžité sbírky, jež se přičítá duchu řehole sv. Františka.

Závěrek.

Končím život a zázračnou činnost velikého divotvůrce padovského, svatého Antonína. Třeba i tu dobře se míti na pozor, jelikož mnohým lidem není nic dosti svatým, aby toho nezneužívali. Stává se dosti často, že někteří předstírají v té či oné okolnosti zázračné zakročení svatého divotvůrce, a není tomu tak. Tím způsobem se ovšem nepřátelům naší svaté víry dává do rukou nebezpečná zbraň, kterou nás pak při každé příležitosti zraňují. Nejlépe následovati dekretu papeže Urbana VIII. ze dne 13. března 1625. a jeho objasnění ze dne 5. června 1631. a jen to považovati za svaté a zázračné, co jako takové bylo již anebo snad ještě bude od církve uznáno.

Kromě spisů v předmluvě uvedených použito ještě:

Jean Rigauld, *La Vie de Saint Antoine de Padue*; krásný tento životopis poprvé tiskem uveřejnil dle starého rukopisu P. Ferdinand Maria D'Araules r. 1899. Dílo jest vydáno s textem latinským a spolu s dovedným překladem francouzským. Na konci jest od učeního vydavatele připojen velmi důležitý přídavek, pojednávající o dvou legendách sepsaných br. Julianem ze Špýru.

P. Emanuele de Azevedo, *Vita di St. Antonio di Padova*. Roma 1894. Životopis tento jest jedním z nejlepších a nejkritičtějších, jež kdy byly vydány v jazyku vlašském.

Obsah:

Část první: Doba práce.

	Strana
Předmluva	5
Mládí Ferdinanda de Bulloens	8
Bratr Antonín	17
Světlo na svícnu	29
První lektor bohosloví v řádu sv. Františka	42
Antonín jako kvardian	54
Antonín kustodem v Limoges	70
Antonín muž své doby	79
Antonínova apoštolská činnost	92
Antonínova činnost v Padově	99
Neohrožený mravokárce	115
Cesty po Lombardsku	128

Část druhá: Doba odplaty.

Slunce nad západem	147
Drahocenná smrt světce	156
Lid ctí svého miláčka	166
Bratr Antonín prohlášen za svatého	174
Poklad padovský	188
Zamilovaná místa sv. Antonína	198
Obrazy sv. Antonína a jejich úcta. Jeho spisy	209
Úcta svatého Antonína	219
Pomůcky k šíření úcty k sv. Antonínu	227
Chléb chudých	240
Závěrek	255

